

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 137

16 Ιουνίου 2011

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3978

Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ - ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ - ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 1 Προγραμματισμός συμβάσεων στον τομέα της άμυνας

1. Η έγκριση του συνολικού προγραμματισμού των αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ) μέσα στο πλαίσιο της δομής δυνάμεων, η κατάρτιση, επανεξέταση και επικαιροποίηση του Μακροπρόθεσμου (15ετούς) Προγράμματος Προμηθειών Αμυντικού Υλικού, η κατάρτιση και επανεξέταση του Τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων και η έγκριση της ενεργοποίησης των επι μέρους υποπρογραμμάτων διενεργούνται σύμφωνα με τα άρθρα 72-76 του ν. 3883/2010 (Α' 167).

2. Με τη διαδικασία του άρθρου 76 του ν. 3883/2010 μπορεί να εντάσσονται επιπροσθέτως στο Τριετές Κυλιόμενο Πρόγραμμα Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού και ταυτοχρόνως να ενεργοποιούνται υποπρογράμματα που είναι κατεπείγοντα ή κρίνονται αναγκαία για σοβαρούς αμυντικούς λόγους στο πλαίσιο του συνολικού προϋπολογισμού του Τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος.

3. Μέχρι την κατάρτιση του πρώτου Μακροπρόθεσμου και του πρώτου Τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 72-75 του ν. 3883/2010, με τη διαδικασία του άρθρου 76 του ίδιου νόμου μπορεί να ενεργοποιούνται μεμονωμένα υποπρογράμματα που κρίνονται αναγκαία για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό των Ενόπλων Δυνάμεων μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Ο χρόνος

έναρξης της ισχύος της παραγράφου αυτής ανατρέχει στο χρόνο έναρξης της ισχύος του ν. 3883/2010.

4. Στο εδάφιο β' της παραγράφου 1 του άρθρου 73 του ν. 3883/2010 οι λέξεις «με τους τριετείς Κρατικούς Προϋπολογισμούς» αντικαθίστανται με τις λέξεις «με το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής».

5. Στα άρθρα 74 και 75 του ν. 3883/2010 η έννοια «Τριετές Κυλιόμενο Πρόγραμμα Προμηθειών Αμυντικού Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων» αντικαθίσταται με την έννοια «Τριετές Κυλιόμενο Πρόγραμμα Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων».

Άρθρο 2 Αρμοδιότητες της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής των Ελλήνων

1. Στο πλαίσιο των σχετικών ρυθμίσεων του Κανονισμού της Βουλής, η Ειδική Διαρκής Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στα άρθρα 72-75 του ν. 3883/2010 σχετικά με την κατάρτιση και ενεργοποίηση του Μακροπρόθεσμου Προγράμματος Προμηθειών και του Τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων.

2. Στο πλαίσιο των ρυθμίσεων των άρθρων 72-76 του ν. 3883/2010, η Επιτροπή:

α) ενημερώνεται και διατυπώνει τη γνώμη της για όλα τα υποπρογράμματα ανεξαρτήτως ποσού,

β) ενημερώνεται, μια τουλάχιστον φορά σε κάθε τακτική σύνοδο για την εξέλιξη όλων των μεϊζονων εξοπλιστικών προγραμμάτων και τη συνολική εξέλιξη του Μακροπρόθεσμου Προγράμματος Προμηθειών και του Τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού.

3. Η Επιτροπή ασκεί επίσης τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, στο πλαίσιο των σχετικών ρυθμίσεων του Κανονισμού της Βουλής.

Άρθρο 3 Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική

1. Για την προστασία των ουσιαδών συμφερόντων ασφάλειας της χώρας και ιδίως για την ασφάλεια εφοδιασμού και την επιχειρησιακή αυτονομία των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και για την κάλυψη των αναγκών που υπάρχουν σε περιόδους κρίσης, επιστράτευσης ή πο-

λέμου, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση και διατήρηση μίας εγχώριας τεχνολογικής - βιομηχανικής βάσης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που αφορούν σε έρευνα και ανάπτυξη, σε συγκεκριμένους, στρατηγικούς τομείς άμυνας και ασφάλειας. Η βάση αυτή διασφαλίζει την ταχεία και απρόσκοπτη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού των ΕΔ σε υλικά, αναλώσιμα, εξαρτήματα, υπηρεσίες άμεσης συντήρησης και τεχνικής υποστήριξης και την εκτέλεση των αναγκαίων έργων σε όλες τις περιπτώσεις, εγκαίρως και υπό κάθε περίπτωση.

2. Οι γενικές αρχές και κατευθύνσεις, καθώς και τα κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη των στόχων της παραγράφου 1 καθορίζονται και εξειδικεύονται, στο πλαίσιο της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και της Εθνικής Στρατιωτικής Στρατηγικής, από την Εθνική Αμυντική Βιομηχανική Στρατηγική, η οποία εγκρίνεται από το ΚΥΣΕΑ (Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας), μετά από εισήγηση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και γνώμη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του άρθρου 2.

Άρθρο 4

Συμβάσεις εν συνεχεία υποστήριξης (FOS)

1. Οι συμβάσεις για την εν συνεχεία υποστήριξη συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, στο πλαίσιο της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 και αυτοτελώς, εάν η σύμβαση προμήθειας έχει συναφθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, χωρίς πρόβλεψη για εν συνεχεία υποστήριξη.

2. Οι συμβάσεις της παραγράφου 1 έχουν ως αντικείμενο ένα ή περισσότερα από τα εξής: τη συντήρηση, τα ανταλλακτικά, τα πυρομαχικά, την εκπαίδευση, τη δυνατότητα εκσυγχρονισμού, την παράταση της διάρκειας ζωής και την αναβάθμιση.

3. Στο πλαίσιο της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού, η αναθέτουσα αρχή μπορεί είτε:

α) να αποφασίσει την ταυτόχρονη σύναψη της σύμβασης εν συνεχεία υποστήριξης με τον ανάδοχο ή με άλλον οικονομικό φορέα είτε

β) να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού ότι οι βασικοί όροι της σύμβασης εν συνεχεία υποστήριξης ενσωματώνονται στη σύμβαση προμήθειας και ότι οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να συμπεριλάβουν τα στοιχεία της ολοκληρωμένης πρότασης εν συνεχεία υποστήριξης στην προσφορά τους, κατά την αξιολόγηση της οποίας συνεκτιμώνται τα τεχνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της πρότασης εν συνεχεία υποστήριξης. Στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή διατηρεί το δικαίωμα να συνάψει με τον ανάδοχο σύμβαση εν συνεχεία υποστήριξης μεταγενέστερα.

4. Σε κάθε σύμβαση εν συνεχεία υποστήριξης λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις για την ασφάλεια πληροφοριών και την ασφάλεια εφοδιασμού, καθώς και οι γενικές αρχές, τα μέτρα και οι κατευθύνσεις της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 5

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας - Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων

1. Οι συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών στον τομέα της άμυνας συνάπτονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

2. Η Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΓΔΑΕΕ) έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) διενεργεί τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη σύναψη των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών στον τομέα της άμυνας είτε εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου είτε εξαιρούνται από αυτό,

β) παρακολουθεί την εκτέλεση των συμβάσεων της περίπτωσης α΄, πλην της διενέργειας των παραλαβών,

γ) εισηγείται στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας τη συγκρότηση των συλλογικών οργάνων που προβλέπονται στο άρθρο 7, πλην των επιτροπών παραλαβής,

δ) διενεργεί τις διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων εκποίησης στρατιωτικού εξοπλισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 107.

Άρθρο 6

Αρμοδιότητες των Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων

1. Στο πλαίσιο εφαρμογής του παρόντος νόμου, τα Γενικά Επιτελεία έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

α) προσδιορίζουν και τεκμηριώνουν τις ανάγκες τους στο πλαίσιο του Μακροπρόθεσμου Προγράμματος Προμηθειών και του Τριετούς Κυλιόμενου Προγράμματος Πληρωμών και Παραλαβών των Προμηθειών Αμυντικού Υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων,

β) εισηγούνται την ενεργοποίηση ενός υποπρογράμματος σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 76 του ν. 3883/2010,

γ) συντάσσουν τις τεχνικές προδιαγραφές,

δ) διενεργούν τον τεχνικό διάλογο, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 31,

ε) διενεργούν τις παραλαβές του στρατιωτικού εξοπλισμού σε εκτέλεση των συμβάσεων που έχουν συναφθεί,

στ) εισηγούνται στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας τη συγκρότηση των επιτροπών παραλαβής που προβλέπονται στο άρθρο 7,

ζ) προβαίνουν, στο πλαίσιο των συμβάσεων υποστήριξης των στρατιωτικών εξοπλισμών που χειρίζονται, σε όλες τις ενέργειες που είναι αναγκαίες, ώστε ο εξοπλισμός αυτός να είναι στο μέγιστο δυνατό βαθμό διαθέσιμος και λειτουργικός και μεριμνούν ιδίως για την έγκαιρη παραγγελία ανταλλακτικών, πυρομαχικών και υπηρεσιών συντήρησης και για κάθε άλλο συναφές ζήτημα, ζητώντας εγκαίρως από την ΓΔΑΕΕ να προβεί στις αρμόζουσες ενέργειες και να κινήσει τις σχετικές διαδικασίες,

η) διενεργούν όλες τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη σύναψη και την εκτέλεση των συμβάσεων έργων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο και παρακολουθούν την εκτέλεση των συμβάσεων αυτών.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3433/2006 (Α΄ 20) που αφορούν στις Υπηρεσίες Ενόπλων Δυνάμεων στο εξωτερικό διατηρούνται σε ισχύ, στο μέτρο που δεν αντίκεινται στις διατάξεις του ν. 3883/2010 και στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας επιλύονται ζητήματα καταφατικής ή αποφατικής σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΓΔΑΕΕ και των Γενικών Επιτελείων.

Άρθρο 7

Συλλογικά όργανα

1. Οι διατάξεις των άρθρων 13, 15, 16, 17 και 18 του ν. 3433/2006 που αφορούν στα συλλογικά όργανα και τις αρμοδιότητες που ασκούν, διατηρούνται σε ισχύ,

στο μέτρο που δεν αντίκεινται στις διατάξεις του ν. 3883/2010 και στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι ρυθμίσεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται κατά το μέρος που αναφέρονται σε Εγχώρια Βιομηχανική Συμμετοχή (ΕΒΣ), Ελληνική Προστιθέμενη Αξία (ΕΠΑ) και Αντισταθμιστικά Ωφελήματα (ΑΩ).

2. Οι επιτροπές διενέργειας διαγωνισμών είναι αρμόδιες για τη διενέργεια των διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών στον τομέα της άμυνας, είτε οι προμήθειες και οι υπηρεσίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου είτε εξαιρούνται από αυτό.

3. Για την εξέταση των προδικαστικών προσφυγών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 90, αρμόδια είναι η Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφυγών, η οποία είναι τριμελής ή πενταμελής και τα μέλη της είναι διάφορα από τα μέλη των λοιπών Επιτροπών που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 13 του ν. 3433/2006.

4. Στη ΓΔΑΕΕ συγκροτείται Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή (ΚΓΕΠ), με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας. Για τα ζητήματα που σχετίζονται με τη σύνθεση της ΚΓΕΠ, τις συνεδριάσεις και τη λειτουργία της εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4, 6 και 7 του άρθρου 14 του ν. 3433/2006. Η ΚΓΕΠ γνωμοδοτεί αιτιολογημένα για τα ζητήματα που προβλέπονται στις περιπτώσεις β', γ', δ', στ' και η' της παραγράφου 5 του άρθρου 14 του ν. 3433/2006, καθώς και για τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα άρθρα του ν. 3433/2006 που διατηρούνται σε ισχύ με τον παρόντα νόμο.

5. Οι επιτροπές των περιπτώσεων β', ζ' και η' της παραγράφου 3 του άρθρου 13 του ν. 3433/2006, οι Κεντρικές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών των Γενικών Επιτελείων των κλάδων των άρθρων 13 και 14 και οι Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 13 του ν. 3433/2006 εξακολουθούν να λειτουργούν μόνο για συμβάσεις που έχουν συναφθεί ή διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που έχουν ξεκινήσει πριν τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, μπορεί να ρυθμίζονται τα σχετικά με τις κατηγορίες, τις αρμοδιότητες, τη συγκρότηση, τον τρόπο επιλογής των μελών και τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων που εμπλέκονται στην εφαρμογή του παρόντος νόμου. Η έκδοση του προεδρικού αυτού διατάγματος δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 8 Κανόνες διαφάνειας και δεοντολογίας που εφαρμόζουν τα όργανα των Ενόπλων Δυνάμεων

1. Στο στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που απασχολείται με κάθε είδους σχέση εργασίας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, επιτρέπονται επαφές μόνο με τους νόμιμους εκπροσώπους των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες ή σε διαδικασίες διαπραγμάτευσης για τη σύναψη συμβάσεων.

2. Για κάθε επαφή ενημερώνεται προηγουμένως ο διευθυντής της αρμόδιας υπηρεσίας και ο αρχηγός του κάθε γενικού επιτελείου ή ο γενικός διευθυντής της

οικείας Γενικής Διεύθυνσης. Μετά το πέρας της επαφής συντάσσεται ενημερωτικό σημείωμα για τον αντίστοιχο φάκελο. Ανακοίνωση σχετικά με κάθε επαφή αναρτάται στην κεντρική ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας την ημέρα κατά την οποία πραγματοποιήθηκε.

3. Απαγορεύεται στο στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που απασχολείται με κάθε είδους σχέση εργασίας, να επιδιώκει ή να αποδέχεται, άμεσα ή έμμεσα, οποιαδήποτε υλική εύνοια, δώρο ή αντάλλαγμα, κατά το χειρισμό των υποθέσεων στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων του, ακόμη και εάν η πράξη τους δεν συνιστά έγκλημα.

4. Η παύση από εταιρίες για στρατιωτικό εξοπλισμό επιτρέπεται να γίνεται στο πλαίσιο διενέργειας του τεχνικού διαλόγου του άρθρου 31 ή στο πλαίσιο ημερίδων ή ενημερωτικών συναντήσεων που διοργανώνονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες για την παρουσίαση νέων τεχνολογικών εξελίξεων σε συγκεκριμένους τομείς, καθώς και στο πλαίσιο συμμετοχής τους σε διεθνείς εκθέσεις και συνέδρια.

5. Η παράβαση των παραπάνω διατάξεων συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα, για το οποίο μπορεί να επιβληθούν οι εξής ποινές:

α) για το στρατιωτικό προσωπικό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, επιβάλλονται οι προβλεπόμενες συνήθεις ή καταστατικές πειθαρχικές κυρώσεις,

β) σε πολιτικούς διοικητικούς υπαλλήλους, επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται από τον Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26),

γ) σε προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο π.δ. 410/1988 (Α' 191), εκτός εάν η παράβαση στοιχειοθετεί σπουδαίο λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας,

δ) σε δικηγόρους και το προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από τις οικείες πειθαρχικές διατάξεις κυρώσεις.

Άρθρο 9 Κανόνες διαφάνειας και καταπολέμησης της διαφθοράς και επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς

1. Απαγορεύεται στους οικονομικούς φορείς ή στους νόμιμους εκπροσώπους τους που συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας να διαθέτουν και να χρησιμοποιούν οποιονδήποτε ενδιάμεσο, μεσάζοντα ή πράκτορα κατά τη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης.

2. Οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 λαμβάνουν επαγγελματικές συμβουλευτικές υπηρεσίες σε σχέση με τη σύμβαση μόνο από δικηγορικά γραφεία, φορολογικούς, τεχνικούς και οικονομικούς συμβούλους.

3. Απαγορεύεται στους οικονομικούς φορείς της παραγράφου 1 ή στους νόμιμους εκπροσώπους τους να χρησιμοποιούν εξωχώριες εταιρίες ή άλλους παρόμοιους οικονομικούς φορείς, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή ή την κτήση νομικής προσωπικότητας, ως υπεργολάβους, προμηθευτές προϊόντων ή παρόχους υπηρεσιών που σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως εξωχώριες εταιρίες νοούνται τα νομικά πρόσωπα ή οι νομικές οντότητες που έχουν την καταστατική ή

την πραγματική τους έδρα ή είναι εγκατεστημένα σε κράτος μη συνεργάσιμο ή με προνομιακό φορολογικό καθεστώς κατά το άρθρο 51 Α του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, που κυρώθηκε με το ν. 2238/1994 (Α' 151) και των κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων υπουργικών αποφάσεων.

4. Οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 που συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων στον τομέα της άμυνας, είτε οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου είτε εξαιρούνται από αυτό, υποχρεούνται να γνωστοποιούν στην αναθέτουσα αρχή κατάλογο με τα στοιχεία κάθε συμφωνίας που πρόκειται να συνάψουν ή έχουν συνάψει, εγγράφως ή προφορικά, με οποιονδήποτε προμηθευτή ή υπεργολάβο ή πάροχο υπηρεσίας ή σύμβουλο της παραγράφου 2, η οποία σχετίζεται με το αντικείμενο της σύμβασης. Ο ανάδοχος υποχρεούται να γνωστοποιήσει στην αναθέτουσα αρχή, μετά τη σύναψη της σύμβασης, τον κατάλογο του προηγούμενου εδαφίου μέσα σε τριάντα ημέρες από τη σύναψη ή τροποποίηση της σχετικής συμφωνίας. Η γνωστοποίηση αυτή περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τα εξής στοιχεία: τα στοιχεία του αντισυμβαλλόμενου τρίτου, τη νομική και φορολογική του εγκατάσταση και συνοπτική περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή δικαιούται οποτεδήποτε να ζητά και να λαμβάνει από τους οικονομικούς φορείς της παραγράφου 1 και τους αναδόχους οποιαδήποτε περαιτέρω στοιχεία ή αντίγραφα των σχετικών συμβάσεων εντός προθεσμίας που τάσσει με το αίτημά της.

5. Ο ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίζει στην αναθέτουσα αρχή ακριβή αντίγραφα των συμβάσεων που συνάπτει με υπεργολάβους, όταν, με τη σύμφωνη γνώμη της αναθέτουσας αρχής, εκχωρεί στους υπεργολάβους δικαιώματά του που απορρέουν από τη σύμβαση που έχει συνάψει με την αναθέτουσα αρχή.

6. Απαγορεύεται στους οικονομικούς φορείς της παραγράφου 1 να απασχολούν, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, έργου ή εντολής, στρατιωτικό ή πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για χρονικό διάστημα τριών τουλάχιστον ετών μετά τη συνταξιοδότηση ή τη με οποιονδήποτε άλλον τρόπο αποχώρησή του.

7. Εάν οι ανάδοχοι παραβιάσουν τις υποχρεώσεις και απαγορεύσεις του παρόντος άρθρου και δεν θεραπεύσουν αυτή την παραβίαση μέσα σε τριάντα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτούς σχετικής ειδοποίησης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης, να κηρύξει τον οικονομικό φορέα έκπτωτο ή να επιβάλει ποινική ρήτρα ποσού ίσου με το 20%, κατ' ανώτατο όριο, της οικονομικής αξίας της σύμβασης που έχει συνάψει με την αναθέτουσα αρχή. Σε ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις, μπορεί να επιβάλλονται σωρευτικά οι κυρώσεις του προηγούμενου εδαφίου και επιπλέον αποκλεισμός από τις συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για χρονικό διάστημα κατ' ελάχιστον τριών ετών. Εάν οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 παραβιάσουν τις υποχρεώσεις και απαγορεύσεις του παρόντος άρθρου, η παράβαση αυτή συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα υπό την έννοια της περίπτωσης δ' της παραγράφου 4 του άρθρου 57.

8. Οι υποχρεώσεις και οι απαγορεύσεις των παραγράφων 1 έως 6 ισχύουν, αν ο οικονομικός φορέας ή ο ανάδοχος είναι κοινοπραξία, για όλα τα μέλη της κοινοπραξίας και, αν ο οικονομικός φορέας ή ο ανάδοχος χρησιμοποιεί υπεργολάβους, για τους υπεργολά-

βους του. Σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων και απαγορεύσεων των παραγράφων 1 έως 6 από τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, οι κυρώσεις του άρθρου 7 επιβάλλονται στον οικονομικό φορέα ή τον ανάδοχο.

Άρθρο 10 **Ρήτρα ακεραιότητας**

1. Η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης ειδική ρήτρα ακεραιότητας, βάσει της οποίας οι οικονομικοί φορείς ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους, οι οποίοι συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας, δεσμεύονται ότι, σε όλα τα στάδια που προηγήθηκαν της κατακύρωσης της σύμβασης, δεν ενήργησαν αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά και ότι θα εξακολουθήσουν να μην ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης αλλά και μετά τη λήξη αυτής. Η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει στα έγγραφα της σύμβασης ιδίως δεσμευτικές δηλώσεις ότι οι οικονομικοί φορείς του προηγούμενου εδαφίου:

α) δεν διέθεταν εσωτερική πληροφόρηση, πέραν των στοιχείων που περιήλθαν στη γνώση και στην αντίληψή τους μέσω των εγγράφων της σύμβασης και στο πλαίσιο της συμμετοχής τους, σε συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων διαγωνισμών και των συναντήσεων και διαπραγματεύσεων, στις οποίες συμμετείχαν και έχουν δημοσιοποιηθεί,

β) δεν πραγματοποίησαν ενέργειες νόθευσης του ανταγωνισμού μέσω χειραγώγησης των προσφορών είτε ατομικώς είτε σε συνεργασία με τρίτους, κατά τα οριζόμενα στο δίκαιο του ανταγωνισμού (ν. 3959/2011, Α' 93),

γ) δεν διενήργησαν ούτε θα διενεργήσουν πριν, κατά τη διάρκεια ή και μετά τη λήξη της σύμβασης παράνομες πληρωμές για διευκολύνσεις, εξυπηρετήσεις ή υπηρεσίες που αφορούν τη σύμβαση και τη διαδικασία ανάθεσης,

δ) δεν πρόσφεραν ούτε θα προσφέρουν πριν, κατά τη διάρκεια ή και μετά τη λήξη της σύμβασης, άμεσα ή έμμεσα, οποιαδήποτε υλική εύνοια, δώρο ή αντάλλαγμα σε υπαλλήλους ή μέλη συλλογικών οργάνων της αναθέτουσας αρχής, καθώς και σε συζύγους, συγγενείς σε ευθεία γραμμή μέχρι και τρίτου βαθμού εξ αίματος και εξ αγχιστείας ή συνεργάτες αυτών ούτε χρησιμοποίησαν ή θα χρησιμοποιήσουν τρίτα πρόσωπα, για να διοχετεύσουν χρηματικά ποσά στα προαναφερόμενα πρόσωπα,

ε) δεν πρόσφεραν ούτε θα προσφέρουν κατά τη διάρκεια ή και μετά τη λήξη της σύμβασης, άμεσα ή έμμεσα, δώρα, δωρεές, φιλανθρωπικές παροχές, χορηγίες ή χρηματικά ποσά και επιχορηγήσεις με οποιαδήποτε μορφή ή αιτιολογία, σε πολιτικά κόμματα, κομματικούς εκπροσώπους ή επικεφαλής κομμάτων, Υπουργούς ή Υφυπουργούς ή μετακλητούς υπαλλήλους της Κυβέρνησης, βουλευτές ή αιρετά όργανα της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης ή σε οργανώσεις των οποίων επικεφαλής είναι πολιτικοί, καθώς και σε συζύγους, συγγενείς σε ευθεία γραμμή μέχρι και τρίτου βαθμού εξ αίματος και εξ αγχιστείας ή συνεργάτες αυτών, ούτε χρησιμοποίησαν ή θα χρησιμοποιήσουν τρίτα πρόσωπα, για να διοχετεύσουν χρηματικά ποσά στα προαναφερόμενα πρόσωπα.

2. Εάν οι οικονομικοί φορείς παραβιάσουν τις υποχρεώσεις και απαγορεύσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 5, επιβάλλονται οι ακόλουθες κυρώσεις, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας:

α) αν δεν έχει ολοκληρωθεί η εκτέλεση της σύμβασης, σωρευτικά, έκπτωση του οικονομικού φορέα, κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης και αποκλεισμός από τους διαγωνισμούς και τις συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας τουλάχιστον για τρία έτη,

β) αν έχει ολοκληρωθεί η εκτέλεση της σύμβασης, ποινική ρήτρα ισόποση με την εγγύηση καλής εκτέλεσης και αποκλεισμός από τους διαγωνισμούς και τις συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας τουλάχιστον για τρία έτη.

3. Οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 υποχρεούνται να συμπεριλάβουν στο φάκελο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, υπεύθυνη δήλωση της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α' 75), με θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής, στην οποία δηλώνουν ότι δεν παρέβησαν ως εκείνο το χρονικό σημείο κάποια από τις υποχρεώσεις των παραγράφων 1 και 5 και ότι έχουν ενημερωθεί για την πρόβλεψη επιβολής των κυρώσεων της παραγράφου 2. Η σχετική υπεύθυνη δήλωση προσαρτάται στη σύμβαση και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής.

4. Οι υποχρεώσεις και οι απαγορεύσεις της παραγράφου 1 ισχύουν, αν ο οικονομικός φορέας είναι κοινοπραξία, για όλα τα μέλη της κοινοπραξίας και, αν ο οικονομικός φορέας χρησιμοποιεί υπεργολάβους, για τους υπεργολάβους του. Σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων και απαγορεύσεων των προηγούμενων παραγράφων από τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου και, εφόσον δεν θεραπεύσουν αυτή την παραβίαση μέσα σε τριάντα ημέρες από την κοινοποίηση στον οικονομικό φορέα σχετικής ειδοποίησης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, να κηρύξει τον οικονομικό φορέα έκπτωτο ή να επιβάλει ποινική ρήτρα ποσού ίσου με το 10%, κατ' ανώτατο όριο, της οικονομικής αξίας της σύμβασης που έχει συνάψει με την αναθέτουσα αρχή.

5. Οι οικονομικοί φορείς των παραγράφων 1 και 4 υποχρεούνται να επιβάλουν κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβάσεων και να λαμβάνουν επανορθωτικά μέτρα, όταν κάποιος από τους διευθυντές, στελέχη ή υπαλλήλους τους παραβιάσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 11

Έλεγχος και επιθεώρηση των οικονομικών φορέων

1. Η αναθέτουσα αρχή δικαιούται με δικές της δαπάνες να αναθέτει σε ανεξάρτητη ελεγκτική εταιρία την επιθεώρηση και τον έλεγχο όλων των συμβατικών σχέσεων και πληρωμών των οικονομικών φορέων ή των νόμιμων εκπροσώπων τους, οι οποίοι συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας, με τους υπεργολάβους, προμηθευτές τους και παρόχους υπηρεσιών ή οποιονδήποτε τρίτο σε σχέση με την ανατεθείσα σύμβαση, κατόπιν έγγραφης ειδοποίησης που κοινοποιείται σε αυτούς.

2. Στο πλαίσιο του ελέγχου της παραγράφου 1, η αναθέτουσα αρχή, μέσω της ελεγκτικής εταιρίας, δικαιούται να ελέγχει κάθε έγγραφο και στοιχείο, έντυπο ή ηλεκτρονικό, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής

τους και οπουδήποτε και εάν αυτά φυλάσσονται, όπως ιδίως τα λογιστικά, εταιρικά και εμπορικά βιβλία και την ηλεκτρονική αλληλογραφία των οικονομικών φορέων της παραγράφου 1 και να λαμβάνουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους. Για τους σκοπούς εφαρμογής της παρούσας παραγράφου, στην έννοια του οικονομικού φορέα εμπίπτουν και οι διοικητές, διευθύνοντες σύμβουλοι, διαχειριστές, εντεταλμένοι στη διοίκηση ή τη διαχείριση, καθώς και το προσωπικό με κάθε είδους σχέση εργασίας, όπως και οι δικηγόροι με πάγια αντιμισθία.

3. Οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 υποχρεούνται να διευκολύνουν τη διαδικασία του ελέγχου και διασφαλίζουν ότι οι ελεγκτές της αναθέτουσας αρχής έχουν πλήρη και άμεση πρόσβαση σε κάθε πληροφορία που τους ζητείται και που βρίσκεται στην κατοχή ή τον έλεγχό τους.

4. Οι ελεγκτές δικαιούνται να θέτουν ερωτήσεις στο προσωπικό και στη διοίκηση των οικονομικών φορέων της παραγράφου 1 σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα εμπίπτει στο αντικείμενο του ελέγχου, όπως αναφορικά με τις συναλλαγές των οικονομικών φορέων σε σχέση με την ανατεθείσα σύμβαση.

5. Ο έλεγχος διεξάγεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρακωλύει αδικαιολόγητα τις συνήθεις επιχειρηματικές δραστηριότητες των οικονομικών φορέων.

6. Η αναθέτουσα αρχή δεν αποκαλύπτει σε οποιονδήποτε τρίτο τις παραπάνω πληροφορίες, δεδομένα και έγγραφα, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του οικονομικού φορέα, εκτός εάν προβλέπεται ρητώς από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου.

7. Εάν οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 αρνούνται, παρεμποδίζουν με οποιονδήποτε τρόπο ή δυσχεραίνουν τον έλεγχο και τις έρευνες που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, ιδίως εάν αρνούνται να επιδείξουν τα αιτούμενα βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα και να χορηγήσουν αντίγραφα ή αποσπάσματα ή να παράσχουν απαντήσεις σε ερωτήματα των ελεγκτών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης, να κηρύξει τον οικονομικό φορέα έκπτωτο ή να επιβάλει ποινική ρήτρα ποσού ίσου με το 20%, κατ' ανώτατο όριο, της οικονομικής αξίας της σύμβασης που έχει συνάψει με την αναθέτουσα αρχή. Σε ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις, μπορεί να επιβάλλονται σωρευτικά οι κυρώσεις του προηγούμενου εδαφίου και επιπλέον αποκλεισμός από τις συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για χρονικό διάστημα κατ' ελάχιστον τριών ετών.

Άρθρο 12

Μεταβολές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διοίκηση του οικονομικού φορέα

1. Σε περίπτωση που η οικονομική αξία της σύμβασης προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων στον τομέα της άμυνας, που συνάπτεται στο πλαίσιο του παρόντος νόμου, είναι ίση ή ανώτερη του ποσού των πέντε εκατομμυρίων ευρώ χωρίς ΦΠΑ, εάν ο οικονομικός φορέας ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του δεν είναι ατομική επιχείρηση, γνωστοποιεί πριν από τη σύναψη της σύμβασης στην αναθέτουσα αρχή την ταυτότητα:

α) των δέκα μεγαλύτερων μετόχων ή εταίρων, φυσικών ή νομικών προσώπων, που κατέχουν, άμεσα ή έμμεσα, ποσοστό συμμετοχής ή δικαιωμάτων ψήφου στο κεφάλαιο του οικονομικού φορέα, καθώς και το ποσοστό της συμμετοχής αυτής,

β) των προσώπων που, αν και δεν περιλαμβάνονται στα πρόσωπα της περίπτωσης α', ασκούν τον έλεγχο του οικονομικού φορέα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 3, και

γ) των μελών των οργάνων της διοίκησης του οικονομικού φορέα μαζί με το βιογραφικό σημείωμα αυτών.

2. Οι οικονομικοί φορείς της παραγράφου 1 γνωστοποιούν στην αναθέτουσα αρχή, μετά τη σύναψη της σύμβασης, μέσα σε δέκα εργάσιμες ημέρες από του συντελεστεί, την απόκτηση ή εκχώρηση συμμετοχών στο κεφάλαιό τους, οι οποίες επιφέρουν οποιαδήποτε αλλαγή στην ταυτότητα ή τα στοιχεία των προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α', β' και γ' της παραγράφου 1. Η ίδια υποχρέωση ισχύει όταν φυσικό ή νομικό πρόσωπο αποκτά ή παύει να έχει, άμεσα ή έμμεσα, τον έλεγχο του αναδόχου, κατά την έννοια της παραγράφου 3, και σε κάθε περίπτωση συγχώνευσης, διάσπασης, απορρόφησης, αλλαγής νομικής μορφής ή άλλου εταιρικού μετασχηματισμού του αναδόχου.

3. Ως «έλεγχος», για το σκοπό εφαρμογής του παρόντος άρθρου, νοείται:

α) η κατοχή, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών εταιριών ή παρένθετων προσώπων, της πλειοψηφίας των δικαιωμάτων ψήφου σε νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων ή άλλον οικονομικό φορέα, ή

β) το δικαίωμα ορισμού της πλειοψηφίας των προσώπων που διοικούν το νομικό πρόσωπο ή την ένωση προσώπων ή τον οικονομικό φορέα, ή

γ) ο έλεγχος της πλειοψηφίας των δικαιωμάτων ψήφου ή της διεξαγωγής των υποθέσεων του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων ή τυχόν άλλου οικονομικού φορέα μέσω γραπτών ή άλλων συμφωνιών.

4. Μέσα σε τρεις μήνες από τη γνωστοποίηση που προβλέπεται στην παράγραφο 2, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται:

α) Να αντιταχθεί στη γνωστοποιηθείσα συμμετοχή ή μεταβολή ή εταιρικό μετασχηματισμό, όταν πιθανολογεί ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος και να ζητήσει από τον οικονομικό φορέα τα κατά την κρίση της απαιτούμενα στοιχεία και πληροφορίες, τάσσοντας εύλογη προθεσμία που δεν υπερβαίνει τους δύο μήνες. Μετά την εξέταση των στοιχείων αυτών, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος, να καταγγείλει τη σύμβαση. Η μη έγκαιρη, ακριβής ή πλήρης υποβολή των ζητηθέντων στοιχείων από τον ανάδοχο δίνει στην αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να καταγγείλει, άνευ ετέρου, τη σύμβαση.

β) Να αντιταχθεί στη γνωστοποιηθείσα συμμετοχή ή μεταβολή ή εταιρικό μετασχηματισμό, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιου συμφέροντος και να καταγγείλει τη σύμβαση.

Σε κάθε περίπτωση, λόγω δημόσιου συμφέροντος συνιστά ιδίως η πιθανολόγηση ότι τα πρόσωπα που πραγματοποίησαν τη συμμετοχή ή ασκούν έλεγχο στον ανάδοχο, περιλαμβανομένων και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν, άμεσα ή έμμεσα, τα συμμετέχοντα νομικά πρόσωπα, δεν είναι κατάλληλα για να εγγραφθούν την οικονομική βιωσιμότητα του αναδόχου και να εξασφαλίσουν την ορθή διαχείριση της υπό εκτέλεση σύμβασης μέχρι την ολοκλήρωσή της ή να εξασφαλίσουν την αποτροπή καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων ή επιρροών που δυνητικά θα μπορούσαν να βλάψουν τα εθνικά συμφέροντα ή εάν η αναθέτουσα αρχή διατηρεί

αμφιβολίες για τη νομιμότητα προέλευσης, την αληθή κυριότητα ή την επάρκεια των οικονομικών πόρων των προσώπων που πραγματοποίησαν τη συμμετοχή ή ασκούν έλεγχο στον ανάδοχο, καθώς και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν άμεσα ή έμμεσα τα πρόσωπα αυτά.

5. Η καταγγελία της σύμβασης σύμφωνα με την παράγραφο 4 γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και ισχύει από την κοινοποίησή της στον οικονομικό φορέα, όπως προβλέπει η σχετική σύμβαση. Με την ίδια απόφαση μπορεί να επιβάλλονται επιπλέον στον οικονομικό φορέα κατάπτωση των εγγυητικών επιστολών και αποκλεισμός από τους διαγωνισμούς του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για χρονικό διάστημα κατ' ελάχιστον τριών ετών.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά υπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 13

Προσυμβατικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου

1. Οι συμβάσεις που διέπονται από τον παρόντα νόμο υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου που προβλέπεται από την παράγραφο 7 του άρθρου 19 του π.δ. 774/1980 (Α' 189), εφόσον η προϋπολογισθείσα αξία της σύμβασης υπερβαίνει το όριο του ενός εκατομμυρίου ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Από τον έλεγχο αυτόν εξαιρούνται οι συμβάσεις που προβλέπονται στις περιπτώσεις α', β', γ', στ', ζ' και θ' του άρθρου 17.

2. Στον έλεγχο νομιμότητας της παραγράφου 1 υπάγονται και οι τροποποιητικές συμβάσεις που εμπίπτουν στις προϋποθέσεις εφαρμογής της παραγράφου 1, ανεξαρτήτως του εάν η κύρια σύμβαση διήλθε από τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στο πλαίσιο του ελέγχου των συμβάσεων που προβλέπονται στις περιπτώσεις δ' και ε' του άρθρου 17, το Ελεγκτικό Συνέδριο οφείλει να διασφαλίσει το απόρρητο των στοιχείων του φακέλου, ο οποίος μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου του επιστρέφεται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2009/81/ΕΚ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 14

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος Μέρους είναι η ρύθμιση των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, υπηρεσιών και προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας με την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 (L 216).

Άρθρο 15

(άρθρο 1 της Οδηγίας)

Ορισμοί

1. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, οι παρακάτω όροι έχουν τις ακόλουθες έννοιες:

(1) «αναθέτουσα αρχή»: οι αναθέτουσες αρχές κατά το άρθρο 2 παράγραφος 9 του π.δ. 60/2007 (Α' 64) και οι αναθέτοντες φορείς κατά το άρθρο 3 του π.δ. 59/2007 (Α' 63),

(2) «ανταγωνιστικός διάλογος»: διαδικασία στην οποία κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει και στο πλαίσιο της οποίας η αναθέτουσα αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψήφιους που έχουν γίνει δεκτοί στη διαδικασία αυτή, προκειμένου να εξευρεθούν μία ή περισσότερες λύσεις που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της και βάσει της οποίας ή των οποίων οι υποψήφιοι που επελέγησαν θα κληθούν να υποβάλουν προσφορά. Για τους σκοπούς της προσφυγής στη διαδικασία του πρώτου εδαφίου μια σύμβαση θεωρείται «διαιτέρως πολύπλοκη», εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να καθορίσει, σύμφωνα με το άρθρο 30 παράγραφος 3 στοιχεία β', γ' και δ', τα τεχνικά μέσα/διαδικασία, τα οποία θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τους στόχους της ή δεν είναι αντικειμενικά σε θέση να προσδιορίσει τη νομική ή χρηματοοικονομική οργάνωση ενός σχεδίου,

(3) «γραπτός-ή» ή «εγγράφως»: κάθε σύνολο λέξεων ή αριθμών που μπορεί να αναγνωσθεί, να αναπαραχθεί και εν συνεχεία να ανακοινωθεί· το σύνολο αυτό μπορεί να περιλαμβάνει πληροφορίες που διαβιβάζονται και αποθηκεύονται με ηλεκτρονικά μέσα,

(4) «διαβαθμισμένες πληροφορίες»: οποιεσδήποτε πληροφορίες ή υλικό, ασχέτως μορφής, φύσης ή τρόπου μετάδοσής του, στο οποίο έχει αποδοθεί επίπεδο συγκεκριμένης διαβάθμισης ασφαλείας ή επίπεδο προστασίας και το οποίο προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας και σύμφωνα με τους νόμους, ρυθμίσεις ή διοικητικές διατάξεις που ισχύουν στο κράτος απαιτεί προστασία από σφετερισμό, καταστροφή, αφαίρεση, αποκάλυψη, απώλεια ή πρόσβαση χωρίς έγκριση ή υπονόμευση οποιασδήποτε άλλης μορφής,

(5) «διαδικασία με διαπραγμάτευση»: διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας η αναθέτουσα αρχή καλεί τους οικονομικούς φορείς της επιλογής της και διαπραγματεύεται με έναν ή περισσότερους από αυτούς τους όρους της σύμβασης,

(6) «έρευνα και ανάπτυξη»: όλες οι δραστηριότητες που περιλαμβάνουν βασική έρευνα, εφαρμοσμένη έρευνα και πειραματική ανάπτυξη, όπου η τελευταία μπορεί να περιλαμβάνει την υλοποίηση έργων, δηλαδή συσκευών που θα καταδεικνύουν τις επιδόσεις νέας μεθόδου ή τεχνολογίας σε σχετικό ή αντιπροσωπευτικό περιβάλλον,

(7) «εργολήπτης», «προμηθευτής» και «πάροχος υπηρεσιών»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή φορέας του Δημοσίου ή κοινοπραξία των εν λόγω προσώπων ή φορέων, που προσφέρει αντίστοιχα την εκτέλεση εργασιών ή έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών στην αγορά,

(8) «ευαίσθητος εξοπλισμός, ευαίσθητα έργα, ευαίσθητες υπηρεσίες»: εξοπλισμός, έργα και υπηρεσίες για σκοπούς ασφάλειας που αφορούν, απαιτούν ή περιλαμβάνουν διαβαθμισμένες πληροφορίες,

(9) «ηλεκτρονική δημοπρασία»: επαναληπτική διαδικασία που βασίζεται σε έναν ηλεκτρονικό μηχανισμό παρούσας νέων μειωμένων τιμών ή νέων αξιών ορισμένων από τα στοιχεία των προσφορών, η οποία διεξάγεται έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών και επιτρέπει την ταξινόμησή τους με

βάση μεθόδους αυτόματης αξιολόγησης· ορισμένες συμβάσεις υπηρεσιών και έργων οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων, δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικών δημοπρασιών,

(10) «ηλεκτρονικό μέσο»: μέσο που χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό εξοπλισμό επεξεργασίας, περιλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης και αποθήκευσης δεδομένων, τα οποία εκπέμπονται, διακινούνται και παραλαμβάνονται με ενσύρματη μετάδοση, με ραδιοκύματα, με οπτικά ή με άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα,

(11) «κλειστή διαδικασία»: η διαδικασία στην οποία κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει και στο πλαίσιο της οποίας μόνο οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να υποβάλουν προσφορά,

(12) «κεντρική αρχή προμηθειών»: μία αναθέτουσα αρχή κατά το άρθρο 2 παράγραφος 9 του π.δ. 60/2007 ή ένας αναθέτων φορέας κατά το άρθρο 3 του π.δ. 59/2007 ή μια ευρωπαϊκή δημόσια υπηρεσία που αποκτά προϊόντα ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς ή αναθέτει συμβάσεις ή συνάπτει συμφωνίες-πλαίσιο για έργα, προϊόντα ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς,

(13) «κυβέρνηση»: η ελληνική κυβέρνηση, καθώς και κάθε κεντρική, περιφερειακή ή τοπική κυβέρνηση κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τρίτης χώρας,

(14) «κρίση»: οποιαδήποτε κατάσταση σε κράτος - μέλος ή σε τρίτη χώρα, κατά την οποία συμβαίνει ένα επιβλαβές γεγονός που υπερβαίνει σαφώς τις διαστάσεις των επιβλαβών γεγονότων της καθημερινής ζωής και θέτει σε κίνδυνο ή περιορίζει σοβαρά τη ζωή και την υγεία των ανθρώπων ή έχει ουσιαστικό αντίκτυπο στην αξία υλικών αγαθών ή απαιτεί τη λήψη μέτρων για τον εφοδιασμό του πληθυσμού με τα προς το ζην· κρίση επίσης θεωρείται ότι έχει ανακύψει εάν τέτοιο επιβλαβές γεγονός θεωρείται επικείμενο· ένοπλες συγκρούσεις και πόλεμοι θεωρούνται κρίσεις για τους σκοπούς του παρόντος νόμου,

(15) «κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις» (Common Procurement Vocabulary, CPV): η ονοματολογία αναφοράς που εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνάπτονται από τις αναθέτουσες αρχές, όπως ισχύει με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 213/2008 (L 74),

(16) «κύκλος ζωής»: όλα τα πιθανά διαδοχικά στάδια ενός προϊόντος, δηλαδή έρευνα και ανάπτυξη, βιομηχανική ανάπτυξη, παραγωγή, επισκευή, εκσυγχρονισμός, τροποποίηση, συντήρηση, διοικητική μέριμνα, κατάρτιση, δοκιμή, απόσυρση και διάθεση,

(17) «μη στρατιωτικές αγορές»: συμβάσεις που αφορούν την προμήθεια μη στρατιωτικών προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών για υλικοτεχνικούς σκοπούς και συνάπτονται σύμφωνα με τους όρους που προσδιορίζονται στο άρθρο 19,

(18) «οικονομικός φορέας»: ένας εργολήπτης, προμηθευτής ή πάροχος υπηρεσιών,

(19) «προσφέρων»: οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά στο πλαίσιο διαδικασίας κλειστής ή με διαπραγμάτευση ή ανταγωνιστικού διαλόγου,

(20) «στρατιωτικός εξοπλισμός»: εξοπλισμός, ειδικά σχεδιασμένος ή προσαρμοσμένος για στρατιωτικούς σκοπούς, ο οποίος προορίζεται για χρήση ως όπλο, πυρομαχικό ή πολεμικό υλικό,

(21) «σύμβαση»: σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας η οποία συνάπτεται γραπτώς όπως εμφανίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο α' του π.δ. 59/2007 και στο άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο α' του π.δ. 60/2007,

(22) «σύμβαση έργου»: σύμβαση που έχει ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση είτε συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση έργου που αφορά μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο τμήμα 45 του CPV ή ενός έργου, είτε ακόμη την υλοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις επακριβώς οριζόμενες από την αναθέτουσα αρχή ανάγκες. «έργο» είναι το αποτέλεσμα ενός συνόλου εργασιών οικοδομικών ή πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να καλύψει από μόνο του μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία,

(23) «σύμβαση προμηθειών»: άλλη σύμβαση εκτός σύμβασης έργου που έχει ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς προαίρεση αγοράς, προϊόντων. σύμβαση η οποία έχει ως αντικείμενο την προμήθεια προϊόντων και καλύπτει επίσης, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης, θεωρείται σύμβαση προμηθειών,

(24) «σύμβαση υπηρεσιών»: σύμβαση, εκτός από σύμβαση έργου ή προμηθειών, που έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών. σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο ταυτόχρονα προϊόντα και υπηρεσίες θεωρείται σύμβαση υπηρεσιών, εφόσον η αξία των υπηρεσιών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση. σύμβαση, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών και περιλαμβάνει δραστηριότητες που αναφέρονται στο τμήμα 45 του CPV που μόνο παρεμπιπτόντως έχουν σχέση με το κύριο αντικείμενο της σύμβασης, θεωρείται σύμβαση υπηρεσιών,

(25) «συμφωνία-πλαίσιο»: συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν στη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά τις τιμές και, κατά περίπτωση, τις προβλεπόμενες ποσότητες,

(26) «συνδεδεμένη επιχείρηση»: κάθε επιχείρηση στην οποία ο ανάδοχος της σύμβασης μπορεί να ασκεί, άμεσα ή έμμεσα, κυρίαρχη επιρροή ή κάθε επιχείρηση η οποία μπορεί να ασκεί κυρίαρχη επιρροή στον ανάδοχο ή η οποία, ως ανάδοχος, υπόκειται στην κυρίαρχη επιρροή μιας άλλης επιχείρησης λόγω ιδιοκτησίας, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή των κανόνων που τη διέπουν. η κυρίαρχη επιρροή τεκμαίρεται όταν μια επιχείρηση έναντι μιας άλλης επιχείρησης, άμεσα ή έμμεσα: κατέχει το μεγαλύτερο μέρος του καταβεβλημένου κεφαλαίου της επιχείρησης, διαθέτει την πλειονότητα των ψήφων οι οποίες αντιστοιχούν στους τίτλους που έχει εκδώσει η επιχείρηση ή μπορεί να διορίζει περισσότερα από τα μισά μέλη του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας της επιχείρησης,

(27) «υποψήφιος»: οικονομικός φορέας που έχει ζητήσει να τύχει προσκλήσεως συμμετοχής σε διαδικασία κλειστή ή με διαπραγμάτευση ή σε ανταγωνιστικό διάλογο,

(28) «υπεργολαβία»: σύμβαση εξ επαχθούς αιτίας η οποία συνάπτεται γραπτώς μεταξύ ενός αναδόχου και ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων με σκοπό την εκτέλεση της σύμβασης και έχει αντικείμενό της έργα, προμήθεια προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών.

Άρθρο 16 (άρθρο 2 της Οδηγίας) Πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται, με την επιφύλαξη των άρθρων 36, 51, 52, 62 και 346 της ΣΛΕΕ στις συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και οι οποίες έχουν ως αντικείμενο:

α) την προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού, στην έννοια του οποίου περιλαμβάνονται τα μέρη, επι μέρους στοιχεία ή συναρμολογημένα τμήματα, κατασκευαστικά μέρη ή υποσυγκροτήματα,

β) την προμήθεια ευαίσθητου εξοπλισμού, στην έννοια του οποίου περιλαμβάνονται τα μέρη, επι μέρους στοιχεία ή συναρμολογημένα τμήματα, κατασκευαστικά μέρη ή υποσυγκροτήματα,

γ) έργα, προμήθειες και υπηρεσίες που αφορούν άμεσα το στρατιωτικό εξοπλισμό και τον ευαίσθητο εξοπλισμό για οποιαδήποτε στοιχεία του κύκλου ζωής τους,

δ) έργα και υπηρεσίες για ειδικούς στρατιωτικούς σκοπούς ή ευαίσθητα έργα και ευαίσθητες υπηρεσίες.

2. Στον ειδικό τομέα της μη στρατιωτικής ασφάλειας και ιδίως για την εξυπηρέτηση αναγκών της δημόσιας και κρατικής ασφάλειας, ο παρών νόμος εφαρμόζεται και σε συμβάσεις που αφορούν προμήθειες, έργα και υπηρεσίες που συνάπτονται για την εξυπηρέτηση των αναγκών αυτών.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη, καθορίζονται οι υπηρεσίες και τα όργανα του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος, του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής και της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών που ασκούν τις αρμοδιότητες επί θεμάτων που αφορούν τις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης των συμβάσεων προμηθειών, έργων και υπηρεσιών του παρόντος νόμου στον τομέα της ασφάλειας και ρυθμίζεται κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την προσαρμογή του παρόντος νόμου στον τομέα της ασφάλειας. Η έκδοση του προεδρικού διατάγματος αυτού δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος νόμου.

4. Στις συμβάσεις έργων και μελετών-τεχνικών υπηρεσιών του παρόντος νόμου εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι γενικές διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών-τεχνικών υπηρεσιών, καθώς και το π.δ. 378/1987 (Α' 168).

Άρθρο 17 (άρθρα 12 και 13 της Οδηγίας) Εξαιρέσεις

Ο παρών νόμος πλην του πρώτου Μέρους δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) στις συμβάσεις που διέπονται από ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες δυνάμει διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού που έχει συναφθεί μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών - μελών και μιας ή περισσότερων τρίτων χωρών,

β) στις συμβάσεις που διέπονται από ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες δυνάμει συναφθείσας διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού που συνδέεται με τη στάθμευση στρατευμάτων και αφορά επιχειρήσεις κράτους - μέλους ή τρίτης χώρας,

γ) στις συμβάσεις που διέπονται από ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες διεθνούς οργανισμού, που αγοράζει για

δικό του σκοπό ή σε συμβάσεις που πρέπει να αναθέσει κράτος - μέλος σύμφωνα με τους ως άνω κανόνες,

δ) στις συμβάσεις για τις οποίες η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου θα υποχρέωνε την Ελλάδα να παράσχει πληροφορίες, η αποκάλυψη των οποίων θεωρεί ότι είναι αντίθετη προς τα ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας της,

ε) στις συμβάσεις για σκοπούς δραστηριοτήτων συλλογής πληροφοριών,

στ) στις συμβάσεις που ανατίθενται στο πλαίσιο προγράμματος συνεργασίας βάσει έρευνας και ανάπτυξης, που εκτελείται από κοινού από τουλάχιστον δύο κράτη - μέλη για την ανάπτυξη νέου προϊόντος και, κατά περίπτωση, τις μεταγενέστερες φάσεις για όλα ή μέρη του κύκλου ζωής του προϊόντος αυτού· μόλις ολοκληρωθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ κρατών - μελών μόνο, τα κράτη - μέλη αναφέρουν στην Επιτροπή το ποσοστό των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης σε σχέση με το συνολικό κόστος του προγράμματος, τη συμφωνία επιμερισμού του κόστους, καθώς και το προβλεπόμενο ποσοστό αγορών ανά κράτος - μέλος, εάν υπάρχουν,

ζ) στις συμβάσεις που έχουν συναφθεί σε τρίτη χώρα, περιλαμβανομένων των μη στρατιωτικών αγορών που διενεργούνται όταν δυνάμεις αναπτύσσονται εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν οι ανάγκες των επιχειρήσεων απαιτούν οι συμβάσεις αυτές να συναφθούν με οικονομικούς φορείς που βρίσκονται στην περιοχή των επιχειρήσεων,

η) στις συμβάσεις υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο την κτήση ή τη μίσθωση, με οποιαδήποτε χρηματοδοτικά μέσα, γης, υφιστάμενων κτισμάτων ή άλλων ακινήτων ή αφορούν άλλα δικαιώματα επί αυτών,

θ) στις συμβάσεις που ανατίθενται από μια κυβέρνηση σε άλλη κυβέρνηση σχετικά με:

αα) την προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού ή ευαίσθητου εξοπλισμού,

ββ) έργα και υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με τέτοιο εξοπλισμό ή,

γγ) έργα και υπηρεσίες ειδικά για στρατιωτικούς σκοπούς ή ευαίσθητα έργα και ευαίσθητες υπηρεσίες,

ι) στις υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού,

ια) στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες εκτός των υπηρεσιών ασφάλισης,

ιβ) στις συμβάσεις εργασίας,

ιγ) στις υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, πλην εκείνων τα οφέλη των οποίων ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ιδία χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της, εφόσον η αμοιβή για την παροχή της υπηρεσίας καταβάλλεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή.

Άρθρο 18 (άρθρο 11 της Οδηγίας) Χρήση εξαιρέσεων

Οι κανόνες, διαδικασίες, προγράμματα, συμφωνίες, διακανονισμοί ή συμβάσεις των οποίων μνεία γίνεται στο άρθρο 17 δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται με σκοπό την παράκαμψη των διατάξεων του παρόντος νόμου.

Άρθρο 19 (άρθρο 3 της Οδηγίας) Μικτές συμβάσεις

1. Σύμβαση με αντικείμενο έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρό-

ντος νόμου και εν μέρει στο πεδίο εφαρμογής του π.δ. 59/2007 ή του π.δ. 60/2007 ή άλλων διατάξεων περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων, ανατίθεται σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, υπό τον όρο ότι η ανάθεση μίας ενιαίας σύμβασης δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

2. Η ανάθεση σύμβασης με αντικείμενο έργο, προμήθειες ή υπηρεσίες, μέρος της οποίας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, το δε άλλο μέρος της δεν εμπίπτει στον παρόντα νόμο ούτε στο π.δ. 59/2007 ή στο π.δ. 60/2007 ή σε άλλες διατάξεις περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων, δεν υπόκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό τον όρο ότι η ανάθεση μίας ενιαίας σύμβασης δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

3. Η απόφαση ανάθεσης ενιαίας σύμβασης δεν μπορεί πάντως να λαμβάνεται με σκοπό την εξαίρεση των συμβάσεων από την εφαρμογή του παρόντος νόμου ή του π.δ. 59/2007 ή του π.δ. 60/2007 ή άλλων διατάξεων περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Άρθρο 20 (άρθρο 4 της Οδηγίας) Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων

Η αναθέτουσα αρχή αντιμετωπίζει τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργεί με διαφάνεια.

Άρθρο 21 (άρθρο 5 της Οδηγίας) Οικονομικοί φορείς - Δικαιούμενοι συμμετοχής

1. Οι οικονομικοί φορείς οι οποίοι, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους - μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, έχουν δικαίωμα να διενεργούν τη συγκεκριμένη παροχή, δεν επιτρέπεται να αποκλείονται με την αιτιολογία ότι θα έπρεπε να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα, κατά την ελληνική νομοθεσία.

2. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιτρέπει σε οικονομικούς φορείς από τρίτες χώρες που έχουν, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους εγκατάστασής τους, το δικαίωμα να διενεργούν τη συγκεκριμένη παροχή, να συμμετέχουν σε διαδικασία σύναψης σύμβασης, εφόσον γίνεται ρητή περί τούτου μνεία στα έγγραφα της σύμβασης.

3. Στην περίπτωση συμβάσεων έργων και υπηρεσιών, καθώς και συμβάσεων προμηθειών που περιλαμβάνουν επιπλέον εργασίες ή υπηρεσίες τοποθέτησης και εγκατάστασης, είναι δυνατόν να ζητείται από τα νομικά πρόσωπα να αναφέρουν στην προσφορά ή στην αίτηση συμμετοχής τους, τα ονόματα και τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα των προσώπων, τα οποία επιφορτίζονται με την εκτέλεση της συγκεκριμένης σύμβασης.

4. Οι κοινοπραξίες μπορούν να υποβάλλουν προσφορές ή να εμφανίζονται ως υποψήφιοι. Για την υποβολή μιας προσφοράς ή μιας αίτησης συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να απαιτεί από τις κοινοπραξίες να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή. Εν τούτοις, η επιλεγείσα κοινοπραξία είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να περιβληθεί συγκεκριμένη νομική μορφή, εάν της ανατεθεί η σύμβαση, στο μέτρο που η περιβολή αυτής της νομικής μορφής είναι αναγκαία για την ορθή εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 22 (άρθρο 6 της Οδηγίας) Υποχρεώσεις εχεμύθειας των αναθετουσών αρχών

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος νόμου, ιδίως εκείνων που αφορούν τις υποχρεώσεις σχετικά με

τη δημοσιοποίηση των συναπτόμενων συμβάσεων και την ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48 παράγραφος 2 και στο άρθρο 53, και σύμφωνα προς το ελληνικό δίκαιο, ιδιαίτερα τη νομοθεσία που αφορά την πρόσβαση στην ενημέρωση και με την επιφύλαξη κεκτημένων μέσω σύμβασης δικαιωμάτων, η αναθέτουσα αρχή δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες αυτοί έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν, ιδίως, τα τεχνικά ή εμπορικά απόρρητα και τις εμπιστευτικές πτυχές των προσφορών.

Άρθρο 23
(άρθρο 7 της Οδηγίας)
Προστασία διαβαθμισμένων πληροφοριών

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλει στους οικονομικούς φορείς απαιτήσεις που αποσκοπούν στην προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών, τις οποίες κοινοποιούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υποβολής προσφορών και ανάθεσης της σύμβασης. Μπορεί επίσης να απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των υπεργολάβων τους στις απαιτήσεις αυτές.

Άρθρο 24
(άρθρο 8 της Οδηγίας)
Χρηματικά όρια

Το παρόν Μέρος εφαρμόζεται στις συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή ανώτερη από τα κατώτατα όρια, όπως αυτά ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1177/2009 (L 314) και αναθεωρούνται σύμφωνα με το άρθρο 68 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

Άρθρο 25
(άρθρο 9 της Οδηγίας)
Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων και των συμφωνιών-πλαίσιο

1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, εκτιμώμενο από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτόν λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, περιλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή ενδεχόμενων παρατάσεων της σύμβασης. Αν η αναθέτουσα αρχή προβλέπει χρηματικά βραβεία ή την καταβολή ποσών στους υποψηφίους ή προσφέροντες, τα λαμβάνει υπόψη της κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

2. Η εκτίμηση αυτή πρέπει να ισχύει τη στιγμή της αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 49 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν απαιτείται τέτοια προκήρυξη, τη στιγμή κατά την οποία η αναθέτουσα αρχή κινεί τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης.

3. Κανένα σχέδιο έργου ή σχέδιο αγοράς προτεινόμενης συγκεκριμένης ποσότητας προμηθειών ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να καταμνηθεί με σκοπό τη δημιουργία κατ' ουσίαν πανομοιότυπων χωριστών μερικών συμβάσεων ή διαφορετικά να υποδιαιρεθεί με σκοπό να αποφευχθεί η επί αυτού εφαρμογή του παρόντος.

4. Για τις συμβάσεις έργων, κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας λαμβάνεται υπόψη το ποσό των έργων, καθώς και η συνολική εκτιμώμενη αξία των αναγκαίων προμηθειών για την εκτέλεση των έργων που τίθενται στη διάθεση του εργολήπτη από την αναθέτουσα αρχή.

5. Όταν ένα προτεινόμενο έργο ή ένα σχέδιο αγοράς υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων ισούται ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 24, το παρόν Μέρος εφαρμόζεται στη σύναψη της σύμβασης για κάθε τμήμα. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή του παρόντος για τμήματα των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι κατώτερη των 80.000 ευρώ για τις υπηρεσίες και του 1.000.000 ευρώ για τα έργα και εφόσον το συνολικό ποσό των εν λόγω τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20% της αξίας του συνόλου των τμημάτων.

Όταν ένα σχέδιο που αποσκοπεί στην απόκτηση ομοιογενών προμηθειών μπορεί να οδηγήσει σε ταυτόχρονη σύναψη χωριστών συμβάσεων κατά τμήματα, λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων ισούται ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 24, το παρόν Μέρος εφαρμόζεται στη σύναψη της σύμβασης για κάθε τμήμα. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή του παρόντος για τμήματα των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι κατώτερη των 80.000 ευρώ και εφόσον το συνολικό ποσό των εν λόγω τμημάτων δεν υπερβαίνει το 20% της αξίας του συνόλου των τμημάτων.

6. Για τις συμβάσεις προμηθειών που έχουν ως αντικείμενο τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση προϊόντων, η αξία που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης είναι η εξής:

α) στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου, εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη των δώδεκα μηνών, η συνολική εκτιμώμενη αξία για τη διάρκεια της σύμβασης ή, εφόσον η διάρκεια της σύμβασης είναι μεγαλύτερη από δώδεκα μήνες, η συνολική αξία της σύμβασης στην οποία περιλαμβάνεται η εκτιμώμενη υπολειπόμενη αξία,

β) στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή στην περίπτωση συμβάσεων των οποίων η διάρκεια δεν μπορεί να προσδιοριστεί, η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί σαράντα οκτώ.

7. Όταν πρόκειται για συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή οι οποίες προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης:

α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου, οι οποίες συνήφθησαν κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες ή κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, εάν είναι δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς την ποσότητα ή την αξία τους κατά τη διάρκεια των δώδεκα μηνών που έπονται της αρχικής σύμβασης

β) είτε η συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά τη διάρκεια των δώδεκα μηνών που έπονται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες.

Η επιλογή της μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται με πρόθεση την αποφυγή της εφαρμογής του παρόντος νόμου.

8. Για τις συμβάσεις υπηρεσιών, η αξία που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης είναι, ανάλογα με την περίπτωση, η εξής:

- α) για τις ακόλουθες υπηρεσίες:
  - αα) ασφαλιστικές υπηρεσίες: το καταβλητέο ασφάλιστρο και οι άλλοι τρόποι αμοιβής,
  - ββ) συμβάσεις για την εκπόνηση μελέτης: οι αμοιβές, οι καταβλητέες προμήθειες και άλλοι τρόποι αμοιβής,
  - β) για τις συμβάσεις υπηρεσιών για τις οποίες δεν αναφέρεται συνολική τιμή:

αα) στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου και εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη από σαράντα οκτώ μήνες: η συνολική εκτιμώμενη αξία για ολόκληρη τη διάρκεια της σύμβασης,

ββ) στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης των σαράντα οκτώ μηνών: η μηνιαία αξία πολλαπλασιασμένη επί σαράντα οκτώ.

9. Για τις συμφωνίες-πλαίσιο, η αξία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι η μέγιστη εκτιμώμενη αξία, εκτός ΦΠΑ, του συνόλου των συμβάσεων που προβλέπονται για τη συνολική διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο.

Άρθρο 26
(άρθρο 10 της Οδηγίας)
Κεντρική Αρχή Προμηθειών

1. Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να αποκτούν έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες από ή μέσω κεντρικών αρχών προμηθειών.

2. Οι αναθέτουσες αρχές που αγοράζουν έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες από ή μέσω κεντρικών αρχών προμηθειών, στις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 15 περίπτωση 12, θεωρείται ότι έχουν τηρήσει τον παρόντα νόμο εφόσον:

- α) είτε τον έχει τηρήσει η κεντρική αρχή προμηθειών
- β) είτε, όταν η κεντρική αρχή προμηθειών δεν είναι αναθέτουσα αρχή, οι κανόνες ανάθεσης σύμβασης τους οποίους εφαρμόζει συμμορφώνονται προς όλες τις διατάξεις του παρόντος νόμου και οι συμβάσεις που συνάπτονται μπορεί να υπόκεινται σε αποτελεσματικές διαδικασίες προσφυγής, συγκρίσιμες προς εκείνες που προβλέπονται στο Κεφάλαιο Ι΄ του δεύτερου Μέρους.

Άρθρο 27
(άρθρο 14 της Οδηγίας)
Συμβάσεις ανατιθέμενες
σε προστατευόμενα εργαστήρια

1. Μπορεί να παραχωρείται κατ' αποκλειστικότητα σε προστατευόμενα εργαστήρια το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων ή να εκτελούνται οι συμβάσεις αυτές στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευόμενης απασχόλησης, όταν η πλειοψηφία των ενδιαφερόμενων εργαζόμενων είναι άτομα με ειδικές ανάγκες, τα οποία, λόγω της φύσης ή της βαρύτητας των ειδικών αναγκών τους, δεν μπορούν να ασκήσουν επαγγελματική δραστηριότητα υπό κανονικές συνθήκες.

2. Η προκήρυξη διαγωνισμού κάνει μνεία της παρούσας διάταξης.

Άρθρο 28
(άρθρα 15-17 της Οδηγίας)
Κανόνες που εφαρμόζονται
στις συμβάσεις υπηρεσιών

1. Οι συμβάσεις, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 29 έως 72.

2. Οι συμβάσεις, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ συνάπτονται αποκλειστικά σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 48 παράγραφος 2.

3. Οι συμβάσεις, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που περιλαμβάνονται ταυτόχρονα στα Παραρτήματα Ι και ΙΙ, συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 29 έως 72, όταν η αξία των υπηρεσιών του Παραρτήματος Ι υπερβαίνει την αξία των υπηρεσιών του Παραρτήματος ΙΙ. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 48 παράγραφος 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 29
Έγγραφα της σύμβασης

1. Τα έγγραφα της σύμβασης περιλαμβάνουν:

- α) τις «προκηρύξεις» που δημοσιεύονται σύμφωνα με τα άρθρα 47 έως 50,

- β) τη «διακήρυξη» του διαγωνισμού, η οποία περιλαμβάνει όλους τους γενικούς και ειδικούς όρους της διαδικασίας σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης, καθώς και τις απαιτήσεις για την ασφάλεια εφοδιασμού, ασφάλεια πληροφοριών και υπεργολαβία και

- γ) τη σύμβαση και τα τυχόν παραρτήματα που προσαρτώνται σε αυτήν και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας είναι δυνατόν να δημοσιεύονται υποδείγματα εγγράφων της σύμβασης, με δεσμευτικό ή μη χαρακτήρα, τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν τους γενικούς και ειδικούς όρους της διακήρυξης, τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής - προεπιλογής και ανάθεσης, καθώς και τους συντελεστές βαρύτητας αυτών, το είδος και τον τύπο των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής και κατακύρωσης, τη διαδικασία, το χρόνο και τον τρόπο υποβολής τους, τη διαδικασία ελέγχου και αξιολόγησης των δικαιολογητικών, τον τρόπο σύνταξης, υποβολής, αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών, το σχέδιο σύμβασης και τα τυχόν παραρτήματα αυτής και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος νόμου.

Άρθρο 30
(άρθρο 18 της Οδηγίας)
Τεχνικές προδιαγραφές

1. Οι τεχνικές προδιαγραφές έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, όπως ορίζονται στο σημείο 1 του Παραρτήματος ΙΙΙ, περιλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να επιτρέπουν την πρόσβαση των προσφερόντων στο διαγωνισμό με ίσους όρους και να μην έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων φραγμών στο άνοιγμα των συμβάσεων στον ανταγωνισμό.

3. Με την επιφύλαξη είτε υποχρεωτικών εθνικών τεχνικών κανόνων (περιλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την ασφάλεια προϊόντος) είτε των τεχνικών απαιτήσεων τις οποίες πρέπει να πληροί η Ελλάδα δύναμι διεθνών συμφωνιών τυποποίησης, ώστε να εγγυάται τη διαλειτουργικότητα που απαιτείται από τις εν λόγω συμφωνίες και υπό τον όρο ότι αυτές είναι συμβατές προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται:

α) είτε με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ και κατά σειρά προτίμησης:

αα) στα εθνικά μη στρατιωτικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών προτύπων,

ββ) στις ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις,

γγ) στις κοινές μη στρατιωτικές τεχνικές προδιαγραφές,

δδ) στα εθνικά μη στρατιωτικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά των διεθνών προτύπων,

εε) σε άλλα διεθνή μη στρατιωτικά πρότυπα,

στστ) σε άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που εκπονούνται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης ή, εφόσον αυτά δεν υπάρχουν, σε άλλα εθνικά μη στρατιωτικά πρότυπα, στις εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των προϊόντων,

ζζ) σε μη στρατιωτικά τεχνικά πρότυπα που προέρχονται από τη βιομηχανία και αναγνωρίζονται ευρέως από αυτήν ή

ηη) στα εθνικά «πρότυπα αμυντικού εξοπλισμού» που καθορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ σημείο 3 και προδιαγραφές αμυντικού υλικού παρόμοιες με εκείνα τα πρότυπα.

Κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τη μνεία «ή ισοδύναμο»,

β) είτε με όρους επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, οι οποίοι μπορούν να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, υπό τον όρο ότι οι παράμετροι αυτές είναι αρκετά ακριβείς, ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στην αναθέτουσα αρχή να αναθέτει τη σύμβαση,

γ) είτε με αναφορά στις επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση β', παρέμποντας, ως τεκμήριο της συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις προδιαγραφές που αναφέρονται στην περίπτωση α'

δ) είτε με παραπομπή στις προδιαγραφές που αναφέρονται στην περίπτωση α' για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση β' για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά.

4. Όταν η αναθέτουσα αρχή κάνει χρήση της δυνατότητας παραπομπής στις προδιαγραφές που ορίζονται στην παράγραφο 3 περίπτωση α', δεν μπορεί να απορρίψει μια προσφορά με την αιτιολογία ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται δεν τηρούν τις προδιαγραφές στις οποίες έχει παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, κατά τρόπο που ικανοποιεί την αναθέτουσα αρχή και με κάθε πρόσφορο μέσο, ότι οι λύσεις που προτείνει ικανοποιούν ισοδύναμα τις απαιτήσεις που ορίζουν οι τεχνικές προδιαγραφές. Κατάλληλο μέσο μπορεί να συνιστά τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών που έχει συντάξει αναγνωρισμένος οργανισμός.

5. Όταν η αναθέτουσα αρχή κάνει χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στην παράγραφο 3 να καθορίζει προδιαγραφές από άποψη επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, δεν μπορεί να απορρίπτει προσφορά που πληροί εθνικό πρότυπο το οποίο αποτελεί μεταφορά ευρωπαϊκού προτύπου, ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, κοινή τεχνική προδιαγραφή, διεθνές πρότυπο ή τεχνικό πλαίσιο αναφοράς που έχει εκπονηθεί από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, εφόσον οι εν λόγω προδιαγρα-

φές καλύπτουν τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που η ίδια έχει ορίσει. Ο προσφέρων υποχρεούται να αποδεικνύει στην προσφορά του, κατά τρόπο που ικανοποιεί την αναθέτουσα αρχή και με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, ότι τα έργα, τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που πληρούν το πρότυπο ανταποκρίνονται στις επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις που έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή. Κατάλληλο μέσο μπορεί να συνιστά τεχνικός φάκελος του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών που έχει συντάξει αναγνωρισμένος οργανισμός.

6. Όταν η αναθέτουσα αρχή ορίζει τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά με όρους επιδόσεων ή λειτουργικών απαιτήσεων, όπως αναφέρονται στην παράγραφο 3 περίπτωση β', μπορεί να χρησιμοποιεί τις λεπτομερείς προδιαγραφές ή, εφόσον χρειάζεται, τμήματα των λεπτομερών προδιαγραφών, όπως καθορίζονται από τα ευρωπαϊκά, (πολύ) εθνικά οικολογικά σήματα ή από οποιοδήποτε άλλο οικολογικό σήμα, υπό την προϋπόθεση ότι:

α) είναι ενδεδειγμένες για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών των προμηθειών ή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης,

β) οι απαιτήσεις του σήματος έχουν διαμορφωθεί με βάση επιστημονικά στοιχεία,

γ) τα οικολογικά σήματα εγκρίνονται με διαδικασία στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κυβερνητικοί οργανισμοί, οι καταναλωτές, οι κατασκευαστές, οι διανομείς και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και

δ) είναι προσιτά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αναφέρει ότι τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που φέρουν το οικολογικό σήμα τεκμαίρεται ότι πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζει η συγγραφή υποχρεώσεων. Η αναθέτουσα αρχή δέχεται κάθε άλλο κατάλληλο αποδεικτικό μέσο, όπως τεχνικό φάκελο του κατασκευαστή ή έκθεση δοκιμών που έχει συντάξει αναγνωρισμένος οργανισμός.

7. Κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, αναγνωρισμένοι οργανισμοί είναι τα εργαστήρια δοκιμών και βαθμονόμησης, καθώς και οι οργανισμοί επιθεώρησης και πιστοποίησης που ανταποκρίνονται στα εφαρμοστέα ευρωπαϊκά πρότυπα. Η αναθέτουσα αρχή δέχεται πιστοποιητικά από οργανισμούς αναγνωρισμένους σε άλλα κράτη - μέλη.

8. Εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, οι τεχνικές προδιαγραφές δεν μπορούν να περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής ή εμπορικού σήματος ή διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή τύπου ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχαν ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνει αρκούντως ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικείμενου της σύμβασης κατ' εφαρμογή των παραγράφων 3 και 4. Η εν λόγω μνεία συνοδεύεται από τη μνεία «ή ισοδύναμο».

9. Οι τεχνικές προδιαγραφές εγκρίνονται: α) για στρατιωτικό εξοπλισμό μείζονος οικονομικής αξίας [άνω των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ] από τα Ανώτατα Συμβούλια των κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, β) για τον υπόλοιπο στρατιωτικό εξοπλισμό, από τα αρμόδια Γενικά Επιτελεία, γ) για κοινό στα τρία Γενικά Επιτελεία στρατιωτικό εξοπλισμό, από το Γενικό Επιτελείο στο οποίο ανατίθεται από το ΓΕΕΘΑ ο

συντονισμός και η εκτέλεση της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση επιδιώκεται η μέγιστη δυνατή τυποποίηση και διακλαδικότητα με ενοποιημένες προδιαγραφές για κοινά χρησιμοποιούμενα υλικά και η ορθή κωδικοποίηση - ταξινόμηση όλων των υπό προμήθεια υλικών, υπηρεσιών και έργων.

Άρθρο 31 **Τεχνικός διάλογος**

1. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας σύναψης μιας σύμβασης που συνάπτεται στον τομέα της άμυνας, είτε εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου είτε εξαιρείται από αυτό, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, κατά την κρίση της, μέσω της διαδικασίας του τεχνικού διαλόγου, να διαβουλευτεί με οικονομικούς φορείς, με στόχο τη συλλογή πληροφοριών και συμβουλών επί ζητημάτων που κρίνει ουσιώδη για τον καθορισμό των τεχνικών πτυχών της σύμβασης στα έγγραφα της σύμβασης, όπως ιδίως για τον καθορισμό των τεχνικών προδιαγραφών της σύμβασης, υπό τον όρο ότι οι συμβουλές αυτές δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού.

2. Ο τεχνικός διάλογος διεξάγεται βάσει ειδικής πρόσκλησης για ανοιχτή, μη δεσμευτική συμμετοχή των ενδιαφερομένων που αναρτάται στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής και δημοσιοποιείται με κάθε άλλο πρόσφορο, κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, μέσο του έντυπου ή ηλεκτρονικού τύπου. Η δαπάνη των τυχόν δημοσιεύσεων στον τύπο και κάθε άλλο μέσο δημοσιότητας βαρύνει την αναθέτουσα αρχή. Σε περίπτωση συμβάσεων που προβλέπονται στις περιπτώσεις δ' και ε' του άρθρου 17, η ειδική πρόσκληση του προηγούμενου εδαφίου δεν δημοσιοποιείται, αλλά αποστέλλεται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

3. Η πρόσκληση αναφέρει τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο της σύμβασης, τον τρόπο και την προθεσμία υποβολής παρατηρήσεων. Στην πρόσκληση επισυνάπτεται περιγραφικό έγγραφο, στο οποίο περιλαμβάνεται κάθε άλλο πληροφοριακό στοιχείο σχετικό με τη σύμβαση που προτίθεται να συνάψει η αναθέτουσα αρχή.

4. Ο τεχνικός διάλογος διαρκεί τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις εξήντα ημέρες από την ανάρτηση της σχετικής ανακοίνωσης ή από την αποστολή της σχετικής πρόσκλησης, όταν πρόκειται για συμβάσεις που προβλέπονται στις περιπτώσεις δ' και ε' του άρθρου 17. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, ιδίως σε περιπτώσεις συμβάσεων μείζονος οικονομικής αξίας ή ιδιαίτερα σύνθετου αντικείμενου. Μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσεται στην πρόσκληση για την ολοκλήρωση του τεχνικού διαλόγου, η αναθέτουσα αρχή συγκεντρώνει και επεξεργάζεται τα σχόλια που υποβλήθηκαν.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας ρυθμίζονται λεπτομερειακά και τεχνικά ζητήματα σχετικά με τη διενέργεια του τεχνικού διαλόγου. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 32 **(άρθρο 19 της Οδηγίας)** **Εναλλακτικές προσφορές**

1. Όταν η ανάθεση γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς,

η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιτρέπει στους προσφέροντες να υποβάλλουν εναλλακτικές προσφορές.

2. Η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει στα έγγραφα της σύμβασης εάν επιτρέπει τις εναλλακτικές προσφορές. Αν δεν υπάρχει σχετική επισήμανση, οι εναλλακτικές προσφορές δεν επιτρέπονται.

3. Η αναθέτουσα αρχή που επιτρέπει τις εναλλακτικές προσφορές αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές, καθώς και τον τρόπο υποβολής των εν λόγω προσφορών. Λαμβάνονται υπόψη μόνο οι εναλλακτικές προσφορές που ανταποκρίνονται στις ελάχιστες απαιτήσεις που έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή.

4. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή που έχει επιτρέψει την υποβολή εναλλακτικών προσφορών δεν δύναται να απορρίπτει μια εναλλακτική προσφορά με μοναδική αιτιολογία ότι, εάν επιλεγεί, θα οδηγήσει, αντίστοιχα, είτε στη σύναψη σύμβασης υπηρεσιών και όχι σύμβασης προμηθειών είτε στη σύναψη σύμβασης προμηθειών αντί σύμβασης υπηρεσιών.

Άρθρο 33 **(άρθρο 20 της Οδηγίας)** **Ειδικοί όροι εκτέλεσης σύμβασης**

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλλει ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, με την προϋπόθεση ότι οι όροι αυτοί είναι συμβατοί με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης. Οι όροι αυτοί μπορούν ιδίως να αφορούν την υπεργολαβία ή να αποσκοπούν στην ασφάλεια των διαβαθμισμένων πληροφοριών και την ασφάλεια του εφοδιασμού που απαιτούνται από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τα άρθρα 34, 35 και 36 ή στο να ληφθούν υπόψη περιβαλλοντικές ή κοινωνικές παράμετροι.

Άρθρο 34 **(άρθρο 21 της Οδηγίας)** **Υπεργολαβία**

1. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 4 και 5, ο ανάδοχος επιλέγει ελεύθερα τους υπεργολάβους που θα χρησιμοποιήσει για την εκτέλεση της κύριας σύμβασης. Δεν επιτρέπεται να υποχρεωθεί από την αναθέτουσα αρχή να προβεί σε διακρίσεις κατά δυναμικών υπεργολάβων με βάση την εθνικότητα των τελευταίων.

2. Η αναθέτουσα αρχή, με ρητό όρο που περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης, ζητεί από τον υποψήφιο ή τον προσφέροντα να αναφέρει στην αίτηση συμμετοχής ή στην προσφορά του:

α) το τμήμα / τα τμήματα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, β) τους τυχόν προτεινόμενους υπεργολάβους, γ) το αντικείμενο της υπεργολαβίας για την οποία προτείνονται οι υπεργολάβοι.

Στην περίπτωση αυτή, στα έγγραφα της σύμβασης αναφέρονται υποχρεωτικά οι τυχόν λόγοι αποκλεισμού και οι ελάχιστες απαιτήσεις χρηματοοικονομικής και τεχνικής ικανότητας των προτεινόμενων υπεργολάβων, καθώς και τα απαιτούμενα προς απόδειξη των ανωτέρω δικαιολογητικά.

3. Η αναθέτουσα αρχή, με ρητό όρο που περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης, ζητεί από τον ανάδοχο να αναφέρει οποιαδήποτε αλλαγή ανακύπτει σε επίπεδο υπεργολάβων κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απορρίπτει τους υπεργολάβους που επέλεξε ο προσφέρων στο στάδιο της διαδικασίας σύναψης της κύριας σύμβασης ή ο ανάδοχος κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Η απόρριψη αυτή επιτρέπεται να βασίζεται μόνον σε λόγους αποκλεισμού και κριτήρια ποιοτικής επιλογής που εφαρμόζονται για την επιλογή των προσφερόντων για την κύρια σύμβαση. Εάν η αναθέτουσα αρχή απορρίψει έναν υπεργολάβο, πρέπει να προσκομίσει γραπτή αιτιολόγηση στον προσφέροντα ή στον ανάδοχο, αναφέροντας τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι ο συγκεκριμένος υπεργολάβος πρέπει να απορριφθεί.

5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλει στον ανάδοχο να εφαρμόσει τις διατάξεις των άρθρων 69 έως 72 στο σύνολο ή τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους. Η υπεργολαβική ανάθεση συμβάσεων σε τρίτους μπορεί να λάβει τη μορφή ενός ή περισσότερων από τους ακόλουθους ειδικούς όρους:

α) 1ος ειδικός όρος: Ο προσφέρων αναφέρει στην προσφορά του ποιο ποσοστό και ποια τμήματα της σύμβασης θα αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους και η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να επιβάλει στον ανάδοχο να αναθέσει το σύνολο ή κάποια από αυτά με διαγωνιστική διαδικασία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 69 έως 72.

β) 2ος ειδικός όρος: Η αναθέτουσα αρχή ορίζει στα έγγραφα της σύμβασης ποιο ποσοστό της σύμβασης θα ανατεθεί υπεργολαβικά σε τρίτους μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας και ο ανάδοχος επιλέγει τις συμβάσεις υπεργολαβίας που αντιστοιχούν στο καθορισθέν ποσοστό. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από τους προσφέροντες να προσδιορίσουν στην προσφορά τους ποια τμήματα της σύμβασης προτίθενται να αναθέσουν υπεργολαβικά. Το ως άνω ποσοστό ορίζεται είτε ως σταθερή τιμή είτε με τη μορφή κλίμακας τιμών που περιλαμβάνει ελάχιστο και μέγιστο ποσοστό. Το μέγιστο ποσοστό των συμβάσεων υπεργολαβίας που μπορεί να επιβληθεί στον ανάδοχο να συνάψει μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30% της αξίας της σύμβασης και είναι ανάλογο του αντικειμένου και της αξίας της σύμβασης και της φύσης του βιομηχανικού τομέα που εμπλέκεται, περιλαμβανομένων του επιπέδου του ανταγωνισμού στην αγορά εκείνη και των σχετικών τεχνικών δυνατοτήτων της βιομηχανικής βάσης. Οποιοδήποτε ποσοστό υπεργολαβίας εμπίπτει στην κλίμακα τιμών που υποδεικνύεται από την αναθέτουσα αρχή, θεωρείται ότι πληροί την απαίτηση υπεργολαβίας που ορίζεται στην παρούσα παράγραφο. Ο ανάδοχος αναθέτει τα τμήματα της σύμβασης που επέλεξε να αναθέσει υπεργολαβικά σύμφωνα με τις διατάξεις που ορίζονται στα άρθρα 69 έως 72.

γ) 3ος ειδικός όρος: Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή κάνει χρήση του 2ου ειδικού όρου υπεργολαβίας, μπορεί να επιτρέψει στους προσφέροντες να προτείνουν να ανατεθεί με υπεργολαβία ποσοστό της συνολικής αξίας της σύμβασης που υπερβαίνει το απαιτούμενο από την αναθέτουσα αρχή ελάχιστο ποσοστό. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από τους προσφέροντες να προσδιορίσουν ποια τμήματα της σύμβασης προτίθενται να αναθέσουν υπεργολαβικά πέραν του απαιτούμενου ελάχιστου ποσοστού, καθώς και τους υπεργολάβους που έχουν ήδη ορίσει. Ο ανάδοχος αναθέτει τα τμήματα της σύμβασης που επέλεξε να αναθέσει υπεργολαβικά σύμφωνα με τις διατάξεις που ορίζονται στα άρθρα 69 έως 72.

6. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου δεν επηρεάζει την αλληλέγγυα και εις ολόκληρον με τους υπεργολάβους ευθύνη του αναδόχου έναντι της αναθέτουσας αρχής για πλήρη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την κύρια σύμβαση.

Άρθρο 35 (άρθρο 22 της Οδηγίας) Ασφάλεια πληροφοριών

1. Όταν πρόκειται για συμβάσεις που απαιτούν ή περιλαμβάνουν διαβαθμισμένες πληροφορίες, η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει στα έγγραφα της σύμβασης όλα τα αναγκαία μέτρα και απαιτήσεις για την απαιτούμενη ασφάλεια των εν λόγω πληροφοριών. Προς το σκοπό αυτόν, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει η προσφορά να περιλαμβάνει, ιδίως, τα ακόλουθα στοιχεία:

α) δέσμευση εκ μέρους του προσφέροντος και των υπεργολάβων που έχουν ορισθεί ότι θα διασφαλίσουν δεόντως την εμπιστευτικότητα των διαβαθμισμένων πληροφοριών που έχουν στην κατοχή τους ή οι οποίες θα υποπέσουν στην αντίληψή τους κατά τη διάρκεια της σύμβασης και μετά τον τερματισμό ή την ολοκλήρωση της σύμβασης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις,

β) δέσμευση εκ μέρους του προσφέροντος να επιτύχει τη δέσμευση που προβλέπεται στην περίπτωση α' από άλλους υπεργολάβους στους οποίους θα αναθέσει υπεργολαβία κατά την υλοποίηση της σύμβασης,

γ) επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τους υπεργολάβους που έχουν ήδη ορισθεί, οι οποίες να επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να διαπιστώσει για καθέναν από αυτούς αν διαθέτει τις απαιτούμενες δυνατότητες, προκειμένου να προστατευθεί δεόντως η εμπιστευτικότητα των διαβαθμισμένων πληροφοριών στις οποίες έχουν πρόσβαση ή τις οποίες θα κληθούν να παράσχουν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων υπεργολαβίας τις οποίες θα ασκήσουν,

δ) δέσμευση εκ μέρους του προσφέροντος να παράσχει τις πληροφορίες που απαιτούνται στην περίπτωση γ' για τους νέους υπεργολάβους πριν την ανάθεση υπεργολαβίας σε αυτούς.

2. Τα μέτρα και οι απαιτήσεις της παραγράφου 1 πρέπει να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας για τη διαπίστωση ασφαλείας, ιδίως δε τις διατάξεις του Εθνικού Κανονισμού Ασφαλείας (ΕΚΑ) του ΓΕΕΘΑ/ΔΔΣΠ που κυρώθηκε με τη με αριθμό Φ.120/11/143542/Σ.2016/26.6.2008 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας (Β' 1369) και του Εθνικού Κανονισμού Βιομηχανικής Ασφαλείας (ΕΚΒΑ) της ΓΕΕΘΑ/ΔΔΣΠ, που εγκρίθηκε με τη με αριθμό Φ.120/1/136775/Σ.486/14.2.2005 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας (Β' 338) ή προς τις τυχόν ειδικές διατάξεις περί ασφάλειας πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε διμερείς και διεθνείς συμφωνίες τις οποίες έχει συνάψει η Ελλάδα. Διαπιστεύσεις ασφαλείας σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούνται κατ' αρχάς ισότιμες με εκείνες που εκδίδονται σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, με την επιφύλαξη της δυνατότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας να διενεργήσει και να λάβει υπόψη του περαιτέρω έρευνες με δική του πρωτοβουλία, εάν θεωρηθεί αναγκαίο.

Άρθρο 36 (άρθρο 23 της Οδηγίας) Ασφάλεια εφοδιασμού

1. Η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει στα έγγραφα της σύμβασης τις απαιτήσεις της που επιτρέπουν την

ασφάλεια του εφοδιασμού. Προς το σκοπό αυτόν, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει η προσφορά να περιλαμβάνει ιδίως τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Πιστοποίηση ή τεκμηρίωση που παρέχει στην αναθέτουσα αρχή επαρκή απόδειξη ότι ο προσφέρων είναι σε θέση να τηρήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την εξαγωγή, τη μεταφορά και τη διαμετακόμιση των εμπορευμάτων που συνδέονται με τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε συμπληρωματικής τεκμηρίωσης που παρέχεται από το ενδιαφερόμενο κράτος - μέλος ή τα ενδιαφερόμενα κράτη - μέλη.

Η πιστοποίηση ή η τεκμηρίωση του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να περιλαμβάνει ιδίως:

αα) κατάλογο με όλες τις προϋποθέσεις αδειοδότησης και τους περιορισμούς σχετικά με τη μεταφορά - διαμετακόμιση των υπό προμήθεια υλικών, καθώς και των απαρτίων και υποσυστημάτων αυτών, ιδίως εάν τα τελευταία προέρχονται από τρίτες χώρες,

ββ) αρχείο τυχόν παλαιότερων μεταφορών παρεμφερών υλικών από τη χώρα παραγωγής τους στην Ελλάδα ή σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εξαγωγών σε τρίτες χώρες,

γγ) κάθε άλλο σχετικό έγγραφο που έχει με οποιονδήποτε τρόπο περιέλθει στην κατοχή του προσφέροντος από κρατικές αρχές και υπηρεσίες.

β) Μνεία κάθε τυχόν περιορισμού ή δέσμευσης που θα επιβληθεί στην αναθέτουσα αρχή όσον αφορά αποκάλυψη, μεταφορά ή χρήση των προϊόντων και υπηρεσιών ή οποιωνδήποτε αποτελεσμάτων αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών που ενδέχεται να προκύψουν στο πλαίσιο ελέγχου εξαγωγών ή διευθετήσεων ασφαλείας.

γ) Πιστοποίηση ή τεκμηρίωση που να αποδεικνύει ότι η οργάνωση και η γεωγραφική θέση της αλυσίδας εφοδιασμού του προσφέροντος θα του παράσχουν τη δυνατότητα να τηρήσει τις διευκρινιζόμενες στα έγγραφα της σύμβασης απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού και δέσμευση ότι θα διασφαλίσει ότι οι πιθανές αλλαγές στην αλυσίδα εφοδιασμού κατά την εκτέλεση της σύμβασης δεν θα επηρεάσουν δυσμενώς τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις αυτές. Στο πλαίσιο της πιστοποίησης της οργάνωσης του εφοδιαστικού συστήματος του προσφέροντος, μπορεί να του ζητηθεί να χρησιμοποιήσει υπεργολάβους και μεταφορείς από συμμαχικές χώρες και να αποφύγει υπεργολάβους από χώρες στις οποίες ισχύει ειδικό καθεστώς που επιβάλλει περιορισμούς στις εξαγωγές στρατιωτικού εξοπλισμού.

δ) Τη δέσμευση, εκ μέρους του προσφέροντος, ότι θα εγκαθιδρύσει ή θα διατηρήσει την ικανότητα που απαιτείται, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις αυξημένες ενδεχομένως ανάγκες της αναθέτουσας αρχής συνεπεία κρίσης, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα συμφωνηθούν και ιδίως εντός των επιβαλλόμενων από επιχειρησιακής άποψης χρόνων απόκρισης.

ε) Οποιαδήποτε υποστηρικτικά έγγραφα των εθνικών αρχών της χώρας του προσφέροντος όσον αφορά την ικανοποίηση των αυξημένων αναγκών της αναθέτουσας αρχής ως συνέπεια κρίσης.

στ) Δέσμευση εκ μέρους του προσφέροντος ότι θα διασφαλισθούν η συντήρηση, ο εκσυγχρονισμός ή οι προσαρμογές των προμηθειών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης.

ζ) Δέσμευση εκ μέρους του προσφέροντος ότι η αναθέτουσα αρχή θα ενημερωθεί έγκαιρα σχετικά με κάθε μεταβολή που θα επέλθει στην οργάνωσή του, στην αλυσίδα εφοδιασμού ή στη βιομηχανική στρατηγική η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει τις υποχρεώσεις του έναντι της αναθέτουσας αρχής.

η) Δέσμευση εκ μέρους του προσφέροντος ότι θα παράσχει στην αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα συμφωνηθούν από κοινού κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, τον κατασκευαστικό φάκελο και όλα τα κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής ειδικά μέσα που είναι αναγκαία για την παραγωγή ανταλλακτικών, επί μέρους στοιχείων, συναρμολογημένων μερών, καθώς και ειδικό εξοπλισμό δοκιμών, περιλαμβανομένων των τεχνικών σχεδίων, των αδειών και των οδηγιών χρήσης στην περίπτωση που ο προσφέρων δεν είναι πλέον σε θέση για οποιαδήποτε αιτία να παράσχει τον αναγκαίο εφοδιασμό.

2. Απαγορεύεται στην αναθέτουσα αρχή να ζητεί από τους προσφέροντες να επιτυγχάνουν δέσμευση εκ μέρους κράτους - μέλους, η οποία θα περιορίζει την ελευθερία του κράτους αυτού, να εφαρμόζει, σύμφωνα με τη σχετική διεθνή ή νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα εθνικά του κριτήρια αδειοδότησης εξαγωγών, μεταφοράς ή διαμετακόμισης στις συνθήκες που επικρατούν κατά το χρόνο λήψης της απόφασης για την έγκριση αυτή.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας ρυθμίζονται ζητήματα λεπτομερειακού και τεχνικού χαρακτήρα σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Η έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 37

(άρθρο 24 της Οδηγίας)

Υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις διατάξεις περί προστασίας της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας

1. Η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης την αρμόδια δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οργανισμό από τους οποίους οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες μπορούν να λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για τις υποχρεώσεις σχετικά με τη φορολογία, την προστασία του περιβάλλοντος και τις διατάξεις περί προστασίας της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας που ισχύουν στην Ελλάδα, στον τόπο ή σε τρίτη χώρα, όπου πρόκειται να εκτελεστούν τα έργα ή να παρασχεθούν οι υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και οι οποίες εφαρμόζονται στις επιτόπου εκτελούμενες εργασίες ή στις παρεχόμενες υπηρεσίες κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

2. Η αναθέτουσα αρχή που παρέχει τις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ζητεί από τους προσφέροντες ή από τους υποψηφίους σε διαδικασία σύναψης συμβάσεων να δηλώσουν ρητά ότι έλαβαν υπόψη, κατά την κατάρτιση της προσφοράς τους, τις υποχρεώσεις της παραγράφου 1. Το πρώτο εδάφιο δεν θίγει την εφαρμογή του άρθρου 68 σχετικά με τον έλεγχο των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 38

(άρθρα 25 και 29 παράγραφος 1 της Οδηγίας) Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

1. Οι συμβάσεις του παρόντος Μέρους συνάπτονται σύμφωνα με τις ακόλουθες διαδικασίες:

α) την κλειστή διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 39,
β) τη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 40,
γ) τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου, σύμφωνα με το άρθρο 41 και
δ) σε ειδικές περιπτώσεις, τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 42.

2. Στις συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας η αναθέτουσα αρχή είναι δυνατόν να κάνει χρήση των συμφωνιών-πλαίσιο, σύμφωνα με τα άρθρα 43 έως 46.

Άρθρο 39 **Κλειστή διαδικασία**

Η κλειστή διαδικασία διεξάγεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις υποψηφιότητες βάσει των προσόντων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, σύμφωνα με το άρθρο 59, τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας έκαστου υποψηφίου σύμφωνα με το άρθρο 60 και συντάσσει κατάλογο προεπιλογής, στον οποίο κατατάσσονται οι υποψήφιοι κατά φθίνουσα σειρά, βάσει της βαθμολογίας που έλαβαν. Με την προκήρυξη του διαγωνισμού καθορίζεται ο αριθμός των υποψηφίων που θα προεπιλεγεί και θα προσκληθεί να υποβάλει προσφορά στο δεύτερο στάδιο, σύμφωνα με το άρθρο 52.

Άρθρο 40 **(άρθρο 26 της Οδηγίας)** **Διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού**

1. Στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή διαπραγματεύεται με τους προσφέροντες τις προσφορές που υποβάλλουν προκειμένου να τις προσαρμόζουν στις απαιτήσεις που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης και προκειμένου να κριθεί ποια είναι η καλύτερη προσφορά σύμφωνα με το σχετικό κριτήριο ανάθεσης.

2. Στη διαδικασία αυτή, αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος μπορεί να υποβάλει κάθε ενδιαφερόμενος, αλλά προσφορά υποβάλλουν μόνο οι υποψήφιοι που προεπιλέγονται από την αναθέτουσα αρχή, υπό τον όρο ότι υπάρχει ικανός αριθμός κατάλληλων υποψηφίων.

3. Κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης η αναθέτουσα αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Ειδικότερα, δεν παρέχει, κατά τρόπο που να εισάγει διακρίσεις, πληροφορίες οι οποίες ενδέχεται να ευνοήσουν ορισμένους προσφέροντες σε σχέση με άλλους.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις, ώστε να μειώνεται ο αριθμός των διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. Η χρήση ή μη της δυνατότητας αυτής αναγράφεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 41 **(άρθρο 27 της Οδηγίας)** **Ανταγωνιστικός διάλογος**

1. Για ιδιαίτερα περίπλοκες συμβάσεις, αν η αναθέτουσα αρχή θεωρεί πως η χρησιμοποίηση της κλειστής

διαδικασίας ή της διαδικασίας διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού δεν της παρέχει τη δυνατότητα ανάθεσης της σύμβασης, μπορεί να κάνει χρήση του ανταγωνιστικού διαλόγου, σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

2. Η ανάθεση της σύμβασης πραγματοποιείται αποκλειστικά με βάση το κριτήριο ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς.

3. Η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει προκήρυξη διαγωνισμού στην οποία γνωστοποιεί τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της, τις οποίες ορίζει στην εν λόγω προκήρυξη ή σε περιγραφικό έγγραφο.

4. Η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε διάλογο με τους υποψηφίους που επελέγησαν σύμφωνα με τα άρθρα 56 έως 65, σκοπός του οποίου είναι ο εντοπισμός και ο ορισμός των πλέον κατάλληλων μέσων για την ικανοποίηση των αναγκών της. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συζητά με τους επιλεγέντες υποψηφίους όλες τις πτυχές της σύμβασης.

5. Κατά το διάλογο, η αναθέτουσα αρχή εξασφαλίζει την ίση μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων. Ειδικότερα, δεν παρέχει, κατά τρόπο που να εισάγει διακρίσεις, πληροφορίες οι οποίες ενδέχεται να ευνοήσουν ορισμένους οικονομικούς φορείς σε σχέση με άλλους.

6. Η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να αποκαλύπτει στους λοιπούς συμμετέχοντες τις προτεινόμενες λύσεις ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβασθεί από υποψήφιο συμμετέχοντα στο διάλογο, χωρίς τη συναίνεσή του.

7. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέψει τη διεξαγωγή της διαδικασίας σε διαδοχικές φάσεις, ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων κατά τη φάση του διαλόγου, με εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που αναφέρονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στο περιγραφικό έγγραφο. Η χρήση της δυνατότητας αυτής αναγράφεται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στο περιγραφικό έγγραφο.

8. Η αναθέτουσα αρχή συνεχίζει το διάλογο μέχρι να είναι σε θέση να προσδιορίσει την ή τις λύσεις που ενδέχεται να ανταποκρίνονται ενδεχομένως στις ανάγκες της, εν ανάγκη αφού προηγουμένως τις συγκρίνει.

9. Αφού κηρύξει τη λήξη του διαλόγου και ενημερώσει σχετικά τους συμμετέχοντες, η αναθέτουσα αρχή τους καλεί να υποβάλουν την τελική προσφορά τους, βάσει της ή των λύσεων που υποβλήθηκαν και προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Οι προσφορές αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα και απαραίτητα στοιχεία για την υλοποίηση του σχεδίου.

10. Μετά από αίτηση της αναθέτουσας αρχής οι προσφορές μπορεί να αποσαφηνίζονται, να διευκρινίζονται και να τελειοποιούνται. Εντούτοις, οι εν λόγω διευκρινίσεις, αποσαφηνίσεις, τελειοποιήσεις ή τα συμπληρωματικά στοιχεία δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των βασικών στοιχείων της προσφοράς ή της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, των οποίων η μεταβολή ενδέχεται να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό ή να εισάγει διακρίσεις.

11. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις προσφορές που υπέβαλαν οι προσφέροντες, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθορισθεί στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στο περιγραφικό έγγραφο, και επιλέγει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά σύμφωνα με το άρθρο 66.

12. Μετά από αίτημα της αναθέτουσας αρχής, ο οικονομικός φορέας που κρίθηκε ότι υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπο-

ρεί να κληθεί να διευκρινίσει ορισμένες πτυχές της προσφοράς του ή να επιβεβαιώσει τις δεσμεύσεις που αναγράφονται στην προσφορά, υπό τον όρο ότι η διευκρίνιση αυτή δεν θα έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή των ουσιαστικών στοιχείων της προσφοράς ή της πρόσκλησης υποβολής προσφορών, τη στρέβλωση του ανταγωνισμού ή τη δημιουργία διακρίσεων.

13. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει την ανταμοιβή ή την καταβολή ποσών στους συμμετέχοντες στο διάλογο.

14. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας ρυθμίζονται ζητήματα τεχνικού και λεπτομερειακού χαρακτήρα σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής του ανταγωνιστικού διαλόγου. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 42

(άρθρο 28 της Οδηγίας)

Διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού

1. Στις ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά κατωτέρω, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, αιτιολογώντας ειδικά τη χρήση της στην ανακοίνωση ανάθεσης σύμβασης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 48 παράγραφος 2.

2. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις περιπτώσεις συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών:

α) εάν, ύστερα από κλειστή διαδικασία, διαδικασία διαπραγμάτευσης με προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης διαγωνισμού ή ανταγωνιστικό διάλογο, δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή καμία από τις υποβληθείσες προσφορές δεν είναι κατάλληλη ή εάν δεν υπάρχει κανείς υποψήφιος, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά οι αρχικοί όροι της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι διαβιβάζεται σχετική έκθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εφόσον το ζητήσει,

β) σε περίπτωση μη κανονικών προσφορών ή κατάθεσης προσφορών που είναι απαράδεκτες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τηρουμένων των οριζόμενων στα άρθρα 21, 32, 34 έως 37, 56 έως 68, έπειτα από κλειστή διαδικασία, διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή ανταγωνιστικό διάλογο, στο βαθμό που:

αα) οι αρχικοί όροι της σύμβασης δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά, και

ββ) περιλαμβάνονται στη διαδικασία διαπραγμάτευσης όλοι και μόνο οι προσφέροντες που πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 57 έως 64 και οι οποίοι, κατά την προηγηθείσα κλειστή διαδικασία ή τον προηγηθέντα ανταγωνιστικό διάλογο, υπέβαλαν προσφορές σύμφωνες προς τις τυπικές απαιτήσεις της διαδικασίας σύναψης σύμβασης,

γ) όταν, λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε κρίση, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, καθώς και των συντομευμένων προθεσμιών που αναφέρονται στο άρθρο 51 παράγραφος 8. Τούτο μπορεί να εφαρμοζέται για παράδειγμα στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 36 παράγραφος 1 περίπτωση δ',

δ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις κλειστές διαδικασίες ή τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, καθώς και των συντομευμένων προθεσμιών που αναφέρονται στο άρθρο 51 παράγραφος 8. Οι περιστάσεις που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική της ευθύνη και

ε) εάν, για λόγους τεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, η σύμβαση μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα οι τεχνικοί λόγοι για τους οποίους μόνον ένας οικονομικός φορέας μπορεί να εκτελέσει τη σύμβαση πρέπει να αιτιολογούνται ειδικά.

3. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις περιπτώσεις συμβάσεων υπηρεσιών και προμηθειών:

α) για υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης διαφορετικές από εκείνες του άρθρου 17 και

β) για προϊόντα που κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας και ανάπτυξης, με εξαίρεση την παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίζουν την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόσβεση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις περιπτώσεις συμβάσεων προμηθειών:

α) για συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική αντικατάσταση προμηθειών ή εγκαταστάσεων τρέχουσας χρήσης είτε για επέκταση υφιστάμενων προμηθειών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να προμηθευτεί υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία είναι ασυμβίβαστα ή προκαλούν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς τη χρήση και συντήρηση η διάρκεια των συμβάσεων αυτών, καθώς και των ανανεώσιμων συμβάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε έτη, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων που προσδιορίζονται λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη διάρκεια κύκλου ζωής οποιωνδήποτε προϊόντων, εγκαταστάσεων ή συστημάτων, καθώς και τις τεχνικές δυσκολίες που μπορεί να προκαλέσει η αλλαγή προμηθευτή,

β) για προμήθειες που είναι εισηγμένες και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων και

γ) για προμήθειες, υπό ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, είτε από έναν προμηθευτή που έπαυσε οριστικά τις εμπορικές του δραστηριότητες είτε από τους συνδίκους ή εκκαθαριστές πτώχευσης, δικαστικού συμβιβασμού ή ανάλογης διαδικασίας που προβλέπεται στις εθνικές, νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις.

5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις περιπτώσεις συμβάσεων έργων και υπηρεσιών:

α) Για τα συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στο αρχικά προβλεπόμενο σχέδιο ή στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση

των εργασιών ή των υπηρεσιών, όπως περιγράφονται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί το εν λόγω έργο ή υπηρεσία:

αα) όταν τα εν λόγω συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για την αναθέτουσα αρχή,

ββ) όταν τα εν λόγω έργα ή υπηρεσίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι απολύτως αναγκαία για την ολοκλήρωσή της.

Ωστόσο, το σωρευτικό ποσό των συναπτόμενων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.

β) Για νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρόμοιων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από την ίδια αναθέτουσα αρχή, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω έργα ή υπηρεσίες είναι σύμφωνα με μια βασική μελέτη η οποία αποτέλεσε αντικείμενο της αρχικής σύμβασης η οποία έχει συναφθεί σύμφωνα με την κλειστή διαδικασία, τη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή τον ανταγωνιστικό διάλογο. Η δυνατότητα προσφυγής στην εν λόγω διαδικασία επισημαίνεται ήδη κατά την προκήρυξη του πρώτου διαγωνισμού και το συνολικό προβλεπόμενο ποσό για τη συνέχιση των έργων ή υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη από την αναθέτουσα αρχή κατά την εφαρμογή του άρθρου 24. Χρήση της διαδικασίας αυτής μπορεί να γίνεται μόνο για πέντε έτη μετά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων που προσδιορίζονται λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη διάρκεια κύκλου ζωής οποιωνδήποτε προϊόντων, εγκαταστάσεων ή συστημάτων, καθώς και τις τεχνικές δυσκολίες που μπορεί να προκαλέσει η αλλαγή προμηθευτή.

6. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφεύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, στις περιπτώσεις συμβάσεων που έχουν σχέση με την παροχή υπηρεσιών εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών στις ένοπλες δυνάμεις ή δυνάμεις ασφαλείας του κράτους που αναπτύσσονται ή πρόκειται να αναπτυχθούν στο εξωτερικό, όταν η αναθέτουσα αρχή πρέπει να προμηθευτεί αυτές τις υπηρεσίες από οικονομικούς φορείς που εγγυώνται την ισχύ των προσφορών τους μόνον για τόσο σύντομες περιόδους, ώστε δεν μπορούν να τηρηθούν οι προθεσμίες για την κλειστή διαδικασία ή τη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, περιλαμβανομένων των συντομευμένων προθεσμιών του άρθρου 51 παράγραφος 8.

Άρθρο 43

(άρθρο 29 παράγραφος 2 της Οδηγίας) Συμφωνίες-πλαίσιο

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνάπτει με οικονομικούς φορείς συμφωνίες-πλαίσιο για την κάλυψη αναγκών συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Οι συμφωνίες-πλαίσιο μπορούν να έχουν ως αντικείμενο την προμήθεια υλικών, την παροχή υπηρεσιών και την εκτέλεση έργων κάθε είδους. Οι συμφωνίες-πλαίσιο διακρίνονται σε αυτές που συνάπτονται με έναν οικονομικό φορέα

και σε αυτές που συνάπτονται με περισσότερους οικονομικούς φορείς.

2. Για τους σκοπούς σύναψης μιας συμφωνίας-πλαίσιο, η αναθέτουσα αρχή ακολουθεί τους διαδικαστικούς κανόνες του παρόντος νόμου σε όλα τα στάδια έως την ανάθεση των συμβάσεων που βασίζονται στην εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο. Η επιλογή των συμβαλλόμενων στη συμφωνία-πλαίσιο γίνεται κατ'εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 66.

3. Οι συμβάσεις που βασίζονται σε συμφωνία-πλαίσιο συνάπτονται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 44 και 45. Οι διαδικασίες αυτές εφαρμόζονται μόνο μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και των οικονομικών φορέων που ήταν εξαρχής συμβαλλόμενα μέρη στη συμφωνία-πλαίσιο.

4. Κατά τη σύναψη των συμβάσεων που βασίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο τα μέρη δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να επιφέρουν ουσιαστικές τροποποιήσεις στους όρους της συμφωνίας-πλαίσιο, ιδίως στην περίπτωση της συμφωνίας-πλαίσιο που συνάπτεται με έναν οικονομικό φορέα.

5. Η διάρκεια μιας συμφωνίας-πλαίσιο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά έτη, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων που καθορίζονται, λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη διάρκεια ζωής οποιωνδήποτε προϊόντων, εγκαταστάσεων ή συστημάτων, καθώς και τις τεχνικές δυσκολίες που μπορεί να προκαλέσει η αλλαγή αναδόχου. Σε τέτοιες εξαιρετικές περιστάσεις η αναθέτουσα αρχή αιτιολογεί δεόντως τις περιστάσεις αυτές στην ανακοίνωση σύναψης μιας συμφωνίας-πλαίσιο, σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 2.

6. Η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να προσφεύγει στις συμφωνίες-πλαίσιο καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, περιορίζει ή νοθεύει τον ανταγωνισμό.

Άρθρο 44

(άρθρο 29 παράγραφος 3 της Οδηγίας) Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμφωνίες-πλαίσιο με έναν οικονομικό φορέα

1. Όταν συνάπτεται συμφωνία-πλαίσιο με ένα μόνο οικονομικό φορέα, οι συμβάσεις που βασίζονται στην εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο ανατίθενται βάσει των όρων που καθορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο.

2. Για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να διαβουλευτεί γραπτώς με τον φορέα που συμμετέχει στη συμφωνία-πλαίσιο, ζητώντας του να ολοκληρώσει την προσφορά του, όπως απαιτείται.

Άρθρο 45

(άρθρο 29 παράγραφος 4 της Οδηγίας) Κανόνες που εφαρμόζονται στις συμφωνίες-πλαίσιο που συνάπτονται με περισσότερους οικονομικούς φορείς

1. Όταν συνάπτεται συμφωνία-πλαίσιο με περισσότερους οικονομικούς φορείς, οι φορείς αυτοί πρέπει να είναι τουλάχιστον τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός οικονομικών φορέων που πληρούν τα κριτήρια επιλογής ή παραδεκτές προσφορές που ανταποκρίνονται στα κριτήρια ανάθεσης.

2. Η σύναψη των συμβάσεων που βασίζονται σε μία συμφωνία-πλαίσιο με περισσότερους οικονομικούς φορείς μπορεί να γίνει ως εξής:

α) είτε απευθείας με το μέρος που επιλέγει η αναθέτουσα αρχή, κατ' εφαρμογή των όρων της αρχικής συμφωνίας-πλαίσιο, όταν οι όροι αυτοί είναι επαρκώς σαφείς για τον προσδιορισμό της βέλτιστης προσφοράς σύμφωνα με το επιλεγέν κριτήριο ανάθεσης,

β) είτε, αν δεν συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης α', με τη διενέργεια συνοπτικής διαδικασίας υποβολής προσφορών από τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο. Στην περίπτωση αυτή τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο διαγωνίζονται εκ νέου, με βάση τους αρχικούς όρους που αναφέρονται στα έγγραφα της συμφωνίας-πλαίσιο, οι οποίοι μπορούν να διευκρινίζονται ή να προσαρμόζονται κατά περίπτωση, ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε σύμβασης.

3. Στην περίπτωση της παραγράφου 2 περίπτωση β', για κάθε σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί βάσει πολυμερούς συμφωνίας-πλαίσιο, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί εγγράφως τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο που είναι ικανά να υλοποιήσουν τη συγκεκριμένη σύμβαση να υποβάλουν προσφορά για τη συγκεκριμένη σύμβαση. Η αναθέτουσα αρχή ορίζει επαρκή προθεσμία για την υποβολή των προσφορών, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την πολυπλοκότητα του αντικειμένου της σύμβασης και το χρόνο που απαιτείται για την υποβολή των προσφορών.

4. Οι προσφορές υποβάλλονται γραπτώς και το περιεχόμενό τους παραμένει εμπιστευτικό έως τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας υποβολής. Η αναθέτουσα αρχή αναθέτει τη σύμβαση στον οικονομικό φορέα που υπέβαλε την καλύτερη προσφορά βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που καθορίζονται στα έγγραφα της συμφωνίας-πλαίσιο.

5. Τα κριτήρια ανάθεσης κάθε σύμβασης που συνάπτεται σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 2 περίπτωση β' δεν είναι απαραίτητο να ταυτίζονται με τα κριτήρια ανάθεσης που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη σύναψη της συμφωνίας-πλαίσιο. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να έχουν εξ αρχής καθορισθεί στα έγγραφα της συμφωνίας - πλαίσιο. Η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να εξειδικεύει τα κριτήρια αυτά για κάθε σύμβαση στην πρόσκληση προς υποβολή προσφοράς της παραγράφου 3. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση δεν πρέπει να περιλαμβάνει υποκριτήρια, τα οποία, αν ήταν εκ των προτέρων γνωστά, θα επηρέαζαν την υποβολή της προσφοράς για τη συμφωνία-πλαίσιο, ούτε υποκριτήρια που εισάγουν διακρίσεις σε βάρος ενός ή περισσότερων εκ των μερών της πολυμερούς συμφωνίας-πλαίσιο.

6. Αν κατά τη διαδικασία ανάθεσης μίας σύμβασης, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 περίπτωση β', 3, 4 και 5 δεν υποβληθούν προσφορές ή διαπιστωθεί ότι οι υποβληθείσες είναι ακατάλληλες ως προς το περιεχόμενό τους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί είτε να επαναλάβει τη διαδικασία είτε να προσφύγει στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με ένα ή περισσότερα από τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο.

Άρθρο 46

Καταγγελία - Λύση συμφωνίας-πλαίσιο

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καταγγείλει οποτεδήποτε τη συμφωνία-πλαίσιο για λόγους δημόσιου συμφέροντος, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι λόγοι αποδεδειγμένης αδυναμίας τήρησης της συμφωνίας για οικονομικούς λόγους ή όταν η συνέχιση εκτέλεσης της συμφωνίας θα οδηγούσε σε δυσανάλογα επαχθείς για

το δημόσιο συμφέρον ή την εθνική άμυνα και ασφάλεια συνέπειες. Η καταγγελία είναι έγγραφη και κοινοποιείται σε όλα τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο με απόδειξη. Τα αποτελέσματα της καταγγελίας επέρχονται ένα μήνα μετά την κοινοποίησή της. Η καταγγελία μπορεί να οδηγήσει σε λύση και των τυχόν συναφθεισών συμβάσεων, με υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να καταβάλλει στους αναδόχους το τμήμα της αμοιβής που αναλογεί στις παροχές που εκτελέστηκαν.

2. Στην περίπτωση των πολυμερών συμφωνιών-πλαίσιο, η έκπτωση ενός ή περισσότερων μερών της συμφωνίας-πλαίσιο δεν επηρεάζει την ισχύ αυτής για τα λοιπά συμβαλλόμενα μέρη, εφόσον παραμένουν τουλάχιστον δύο από αυτά.

3. Η έκπτωση αναδόχου από σύμβαση που συνάπτεται βάσει μίας συμφωνίας-πλαίσιο συνεπάγεται αυτοδίκαια και την έκπτωσή του από τη συγκεκριμένη συμφωνία-πλαίσιο. Κατά τα λοιπά, κατά τη διαδικασία λύσης μίας συμφωνίας-πλαίσιο και έκπτωσης ενός μέρους συμφωνίας-πλαίσιο ή ενός αναδόχου σύμβασης που βασίζεται σε συμφωνία-πλαίσιο, εφαρμόζονται οι διατάξεις που ρυθμίζουν την εκτέλεση των συμβάσεων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 105.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ - ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 47

(άρθρο 30 παράγραφος 1 της Οδηγίας) Δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να γνωστοποιεί μέσω προκαταρκτικής προκήρυξης, η οποία δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από την ίδια στο «προφίλ αγοραστή», που αναφέρεται στο Παράρτημα VI σημείο 2:

α) όταν πρόκειται για προμήθειες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο, ανά ομάδες προϊόντων, τις οποίες προτίθεται να συνάψει κατά τους δώδεκα επόμενους μήνες, οι ομάδες προϊόντων καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή με παραπομπή στην ονοματολογία CPV,

β) όταν πρόκειται για υπηρεσίες, την εκτιμώμενη συνολική αξία των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο, για καθεμία από τις κατηγορίες υπηρεσιών, τις οποίες προτίθεται να συνάψει κατά τους δώδεκα επόμενους μήνες,

γ) όταν πρόκειται για έργα, τα βασικά χαρακτηριστικά των συμβάσεων ή των συμφωνιών-πλαίσιο τις οποίες προτίθεται να συνάψει.

2. Η δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υποχρεωτική μόνο στις περιπτώσεις που η αναθέτουσα αρχή ασκεί το δικαίωμά της να μειώσει τις προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών, σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 4.

3. Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» το ταχύτερο δυνατόν μετά τη λήψη απόφασης περί εγκρίσεως του προγράμματος στο οποίο εντάσσονται οι συμβάσεις έργων ή οι συμφωνίες-πλαίσιο, τις οποίες η αναθέτουσα αρχή προτίθεται να συνάψει.

4. Η αναθέτουσα αρχή που δημοσιεύει την προκαταρκτική προκήρυξη στο «προφίλ αγοραστή» αποστέλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με ηλεκτρονικά μέσα και

σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 3, ειδοποίηση με την οποία ανακοινώνει τη δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης στο «προφίλ αγοραστή».

5. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Άρθρο 48

(άρθρα 30 παράγραφοι 2, 3 και 31 της Οδηγίας) Δημοσίευση προκήρυξης και ανακοίνωσης ανάθεσης σύμβασης

1. Η αναθέτουσα αρχή που επιθυμεί να συνάψει σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο κάνοντας χρήση κλειστής διαδικασίας, διαδικασίας διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού ή ανταγωνιστικού διαλόγου γνωστοποιεί την πρόθεσή της αυτή με προκήρυξη διαγωνισμού, η οποία δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Η αναθέτουσα αρχή που έχει συνάψει σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο, αποστέλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ειδοποίηση με τα αποτελέσματα της διαδικασίας σύναψης, το αργότερο σαράντα οκτώ ημέρες μετά τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο. Η ανακοίνωση ανάθεσης σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε περίπτωση συμφωνίας-πλαίσιο που έχει συναφθεί σύμφωνα με τα άρθρα 43 έως 45, η αναθέτουσα αρχή απαλλάσσεται από την αποστολή ειδοποίησης με τα αποτελέσματα της σύναψης κάθε σύμβασης που βασίζεται στη συμφωνία-πλαίσιο.

3. Ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο μπορεί να μην δημοσιεύονται, σε περίπτωση που η γνωστοποίηση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να εμποδίσει την εφαρμογή των νόμων, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, και ιδίως τα συμφέροντα άμυνας ή ασφάλειας, ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκηρύξεις συμβάσεων των οποίων η δημοσίευση δεν είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 49

(άρθρο 32 της Οδηγίας) Σύνταξη και λεπτομέρειες δημοσίευσης των προκηρύξεων

1. Οι προκηρύξεις περιλαμβάνουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα IV και, ενδεχομένως, κάθε άλλη πληροφορία που κρίνεται χρήσιμη από την αναθέτουσα αρχή, χρησιμοποιώντας τα τυποποιημένα έντυπα που εγκρίνονται από την Επιτροπή σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 67 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ συμβουλευτική διαδικασία.

2. Οι προκηρύξεις που αποστέλλονται από την αναθέτουσα αρχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαβιβάζονται είτε με ηλεκτρονικά μέσα, με τη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο σημείο 3 του Παραρτήματος VI, είτε με άλλα μέσα. Σε περίπτωση εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 51 παράγραφος 8, οι προκηρύξεις αποστέλλονται με φαξ ή με ηλεκτρονικά μέσα,

στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 3. Οι προκηρύξεις δημοσιεύονται σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά δημοσίευσης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 1 περιπτώσεις α' και β'.

3. Οι προκηρύξεις που καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 3, δημοσιεύονται το αργότερο πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους. Όταν οι προκηρύξεις δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 3, δημοσιεύονται το αργότερο δώδεκα ημέρες μετά την αποστολή τους ή, στην περίπτωση της ταχείας διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 51 παράγραφος 8, το αργότερο πέντε ημέρες μετά την αποστολή τους.

4. Οι προκηρύξεις του διαγωνισμού δημοσιεύονται αναλυτικά στην ελληνική γλώσσα. Αυθεντικό θεωρείται μόνο το κείμενο που δημοσιεύεται στη γλώσσα αυτή. Μια περίληψη των σημαντικότερων στοιχείων κάθε προκήρυξης δημοσιεύεται και στις λοιπές επίσημες γλώσσες. Τα έξοδα δημοσίευσης των προκηρύξεων αυτών από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβαρύνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

5. Οι προκηρύξεις και το περιεχόμενό τους δεν μπορούν να δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο ή να δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την ημερομηνία της αποστολής τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι προκηρύξεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται στις προκηρύξεις που αποστέλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» σύμφωνα με το άρθρο 47, αλλά πρέπει να αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της ειδοποίησης που εστάλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή της δημοσίευσης στο «προφίλ αγοραστή». Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις δεν μπορούν να δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την αποστολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ειδοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή. Πρέπει να αναφέρουν την ημερομηνία της εν λόγω αποστολής.

6. Το περιεχόμενο των προκηρύξεων που δεν αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα στη μορφή και σύμφωνα με τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 3 περιορίζεται σε περίπου 650 λέξεις.

7. Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την ημερομηνία αποστολής των προκηρύξεων.

8. Η βεβαίωση δημοσίευσης, η οποία χορηγείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην αναθέτουσα αρχή, αναφέρει την ημερομηνία της εν λόγω δημοσίευσης και συνιστά απόδειξη πραγματοποίησης της δημοσίευσης.

Άρθρο 50

Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο

1. Η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, πλέον της δημοσίευσης σύμφωνα με το άρθρο 48, να δημοσιεύει την προκήρυξη στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. Η προκήρυξη αναρτάται επιπλέον στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 3861/2010 (Α' 112).

2. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αναρτά την προκήρυξη σε ελεύθερα προσπελάσιμες από το κοινό υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και να αποστέλλει την προκήρυξη για δημοσίευση στα Επιμελητήρια και σε Επαγγελματικές Ενώσεις ή Συνδέσμους Αμυντικής Βιομηχανίας.

Άρθρο 51 (άρθρο 33 της Οδηγίας)

Προθεσμία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών

1. Κατά τον καθορισμό των προθεσμιών παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει υπόψη, ιδίως, τον πολύπλοκο χαρακτήρα της σύμβασης και το χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία των προσφορών, με την επιφύλαξη των ελάχιστων προθεσμιών που καθορίζονται στο παρόν άρθρο.

2. Στην κλειστή διαδικασία, στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και σε περίπτωση χρησιμοποίησης του ανταγωνιστικού διαλόγου, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε τριάντα επτά ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Στην κλειστή διαδικασία, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν επιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε σαράντα ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

4. Σε περίπτωση δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης, η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών της κλειστής διαδικασίας μπορεί, κατά γενικό κανόνα, να περιορίζεται σε τριάντα έξι ημέρες, αλλά δεν είναι σε καμία περίπτωση μικρότερη των είκοσι δύο ημερών. Η προθεσμία αρχίζει από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης για υποβολή προσφορών. Οι βραχύτερες προθεσμίες είναι αποδεκτές, υπό την προϋπόθεση ότι η προκαταρκτική προκήρυξη έχει περιλάβει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται στην προκήρυξη διαγωνισμού που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα IV, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες κατά τη δημοσίευση της προκήρυξης και η προκαταρκτική προκήρυξη έχει αποσταλεί προς δημοσίευση μετὰ δύο διαστήματος πενήντα δύο ημερών έως δώδεκα μηνών πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού.

5. Όταν οι προκηρύνσεις καταρτίζονται και αποστέλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με τη μορφή και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που αναφέρονται στο Παράρτημα VI σημείο 3, η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής για την κλειστή διαδικασία, τη διαδικασία με διαπραγμάτευση και τον ανταγωνιστικό διάλογο μπορεί να μειωθεί κατά επτά ημέρες.

6. Σύντμηση κατά πέντε ημέρες της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών της κλειστής διαδικασίας είναι δυνατή όταν η αναθέτουσα αρχή παρέχει, με ηλεκτρονικό μέσο και από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης, σύμφωνα με το Παράρτημα VI, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης, προσδιορίζοντας στο κείμενο της προκήρυξης τη διαδικτυακή διεύθυνση από την οποία διατίθεται η εν λόγω τεκμηρίωση. Η σύντμηση αυτή μπορεί να προστί-

θεται στη μείωση που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο.

7. Όταν, για οποιονδήποτε λόγο τα έγγραφα της σύμβασης δεν παρασχέθηκαν εντός των προθεσμιών που ορίζονται στο άρθρο 52, μολονότι ζητήθηκαν εμπρόθεσμα, ή όταν οι προσφορές μπορούν να συνταχθούν μόνον έπειτα από επιτόπια επίσκεψη ή από επιτόπια εξέταση εγγράφων συμπληρωματικών των εγγράφων της σύμβασης, οι προθεσμίες παραλαβής των προσφορών παρατείνονται, ούτως ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να μπορούν να λαμβάνουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την κατάρτιση των προσφορών.

8. Όταν, στην κλειστή και με διαπραγμάτευση διαδικασία με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων προθεσμιών που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίζει:

α) προθεσμία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού ή των δέκα ημερών, εάν η προκήρυξη απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με το μορφότυπο και τις λεπτομέρειες διαβίβασης που προβλέπονται στο Παράρτημα VI σημείο 3,

β) στην περίπτωση της κλειστής διαδικασίας, προθεσμία παραλαβής των προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών.

9. Για τον υπολογισμό των προθεσμιών εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1182/71 του Συμβουλίου (L 124) περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες.

Άρθρο 52 (άρθρο 34 της Οδηγίας)

Πρόσκληση υποβολής προσφορών και συμμετοχής σε διαπραγμάτευση ή σε ανταγωνιστικό διάλογο

1. Στην κλειστή διαδικασία, στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί ταυτόχρονα και γραπτώς τους επιλεγέντες υποψηφίους να υποβάλουν τις προσφορές τους ή να συμμετάσχουν σε διαπραγμάτευση ή, στην περίπτωση ανταγωνιστικού διαλόγου, στο διάλογο.

2. Η πρόσκληση προς τους υποψηφίους περιλαμβάνει είτε ένα αντίτυπο των εγγράφων της σύμβασης είτε αναφορά στον τρόπο πρόσβασης στα έγγραφα της σύμβασης, όταν διατίθενται απευθείας με ηλεκτρονικά μέσα.

3. Όταν τα έγγραφα της σύμβασης βρίσκονται στην κατοχή φορέα άλλου από την αναθέτουσα αρχή που είναι υπεύθυνος για τη διαδικασία ανάθεσης, στην πρόσκληση διευκρινίζονται η διεύθυνση από όπου μπορεί να ζητηθούν τα εν λόγω έγγραφα και, ενδεχομένως, η ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής αίτησης για τα έγγραφα, το ποσό που πρέπει να καταβληθεί για την εξασφάλισή τους και οι τρόποι πληρωμής. Ο αρμόδιος φορέας αποστέλλει τα έγγραφα αυτά στους οικονομικούς φορείς αμελλητί μετά την παραλαβή της αίτησής τους.

4. Συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τα έγγραφα της σύμβασης γνωστοποιούνται από την αναθέτουσα αρχή το αργότερο έξι ημέρες πριν από την εκπονή της προθεσμίας που έχει ορισθεί για την παρα-

λαβή των προσφορών, εφόσον έχουν ζητηθεί εμπρόθεσμα. Σε περίπτωση ταχείας διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 8, η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τέσσερις ημέρες.

5. Εκτός από τα στοιχεία που προβλέπονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, η πρόσκληση περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) παραπομπή στη δημοσιευθείσα προκήρυξη διαγωνισμού,

β) την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβασθούν οι προσφορές και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να συνταχθούν. Στην περίπτωση διαδικασίας ανταγωνιστικού διαλόγου, οι πληροφορίες αυτές δεν περιέχονται στην πρόσκληση συμμετοχής στο διάλογο, αλλά στην πρόσκληση υποβολής προσφορών,

γ) στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, την ορισθείσα ημερομηνία και τη διεύθυνση για την έναρξη της φάσης των διαβουλεύσεων, καθώς και τη γλώσσα ή τις γλώσσες που θα χρησιμοποιηθούν,

δ) ένδειξη των οποιωνδήποτε τυχόν εγγράφων που πρέπει να επισυναφθούν, είτε για την τεκμηρίωση των επαληθεύσιμων δηλώσεων, τις οποίες παρέχει ο υποψήφιος σύμφωνα με το άρθρο 56, είτε ως συμπλήρωμα των πληροφοριών που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο, υπό τους ίδιους όρους με τους προβλεπόμενους στα άρθρα 59 και 60,

ε) τη σχετική στάθμιση των κριτηρίων ανάθεσης της σύμβασης ή, εφόσον συντρέχει περίπτωση, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας των εν λόγω κριτηρίων που χρησιμοποιούνται προκειμένου να καθορισθεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, εάν δεν περιλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 53

(άρθρο 35 της Οδηγίας)

Ενημέρωση των υποψηφίων και των προσφερόντων

1. Η αναθέτουσα αρχή ενημερώνει, το συντομότερο δυνατόν, τους υποψηφίους και τους προσφέροντες σχετικά με τις ληφθείσες αποφάσεις σχετικά με την ανάθεση σύμβασης ή τη σύναψη συμφωνίας-πλαίσιο, περιλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους αποφάσισε να ματαιώσει τη σύναψη σύμβασης ή συμφωνίας-πλαίσιο για την οποία προκηρύχθηκε διαγωνισμός και να κινήσει εκ νέου τη σχετική διαδικασία. Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται γραπτώς, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση προς την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου μέρους και με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, το συντομότερο και εντός δεκαπέντε ημερών το αργότερο από την ημερομηνία παραλαβής γραπτής αίτησης, τα ακόλουθα στοιχεία:

α) σε κάθε απορριφθέντα υποψήφιο, τους λόγους απόρριψης της αίτησης συμμετοχής του,

β) σε κάθε απορριφθέντα προσφέροντα, τους λόγους για την απόρριψη της προσφοράς του, συμπεριλαμβανόμενος ιδίως, για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 30 παράγραφοι 4 και 5, αιτιολόγηση της απόφασής της για τη μη ύπαρξη ισοδυναμίας ή της απόφασής της ότι τα υλικά, τα έργα ή οι υπηρεσίες δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις περί απόδοσης ή λειτουργίας και, για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα άρθρα 35 και 36, τους λόγους της απόφασής της για μη

συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της ασφάλειας των πληροφοριών και της ασφάλειας του εφοδιασμού,

γ) σε κάθε προσφέροντα που έχει υποβάλει παραδεκτή προσφορά η οποία απερρίφθη, τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς, καθώς και τα στοιχεία του αναδόχου ή των συμβαλλόμενων μερών της συμφωνίας-πλαίσιο.

3. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην κοινοποιήσει ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση των συμβάσεων ή τη σύναψη των συμφωνιών-πλαίσιο, που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εφόσον η γνωστοποίηση των εν λόγω πληροφοριών ενδέχεται να εμποδίσει την εφαρμογή του νόμου, να είναι αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον, και ιδίως τα συμφέροντα άμυνας και ασφάλειας, ή να βλάψει τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα δημόσιων ή ιδιωτικών οικονομικών φορέων ή τις συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ αυτών.

Άρθρο 54

(άρθρο 36 της Οδηγίας) Κανόνες επικοινωνίας

1. Κάθε επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αναθέτουσας αρχής και οικονομικών φορέων μπορεί, κατ' επιλογή της αναθέτουσας αρχής, να πραγματοποιείται ταχυδρομικώς, με φαξ, με ηλεκτρονικά μέσα, τηλεφωνικώς στις περιπτώσεις και υπό τους όρους που αναφέρονται στην παράγραφο 4, ή με συνδυασμό των μέσων αυτών.

2. Τα επιλεγόμενα μέσα επικοινωνίας πρέπει να είναι γενικώς προσιτά και συνεπώς δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της πρόσβασης των οικονομικών φορέων στη διαδικασία ανάθεσης. Η επικοινωνία, η ανταλλαγή και η αποθήκευση πληροφοριών πραγματοποιούνται κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η ακεραιότητα των δεδομένων και το απόρρητο των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών, ώστε η αναθέτουσα αρχή να εξετάζει το περιεχόμενο των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών μόνο μετά τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας για την υποβολή τους. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, πρέπει να μη δημιουργούν διακρίσεις και να είναι γενικώς προσιτά στο κοινό και συμβατά σε σχέση με τις γενικώς χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

3. Στους μηχανισμούς ηλεκτρονικής διαβίβασης και παραλαβής των προσφορών, καθώς και στους μηχανισμούς ηλεκτρονικής παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) πρέπει να είναι διαθέσιμες στα ενδιαφερόμενα μέρη οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, περιλαμβανομένης της κρυπτογράφησης. Επιπλέον, οι μηχανισμοί ηλεκτρονικής παραλαβής των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις του παραρτήματος VIII.

β) Οι ηλεκτρονικές προσφορές πρέπει να συνοδεύονται από ηλεκτρονική υπογραφή σύμφωνα με το π.δ. 150/2001 (Α' 125).

γ) Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και των τυχόν συναρμοδίων υπουργών επιτρέπεται η καθιέρωση συστήματος εθελοντικής πιστοποίησης με σκοπό τη βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών πιστοποίησης των εν λόγω μηχανισμών.

δ) Οι υποψήφιοι δεσμεύονται ώστε να υποβάλλουν τα έγγραφα, τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τις δηλώσεις που αναφέρονται στα άρθρα 57 έως 62 και 64 έως 65, εάν δεν είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, πριν από τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται για την υποβολή των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής.

4. Για τη διαβίβαση των αιτήσεων συμμετοχής εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) οι αιτήσεις συμμετοχής στις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων μπορούν να υποβάλλονται γραπτώς ή τηλεφωνικά,

β) όταν οι αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται τηλεφωνικά, πρέπει να αποστέλλεται γραπτή επιβεβαίωση πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έχει ορισθεί για την παραλαβή τους,

γ) η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί να επιβεβαιώνονται ταχυδρομικά ή με ηλεκτρονικά μέσα οι αιτήσεις συμμετοχής που υποβάλλονται με φαξ, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για λόγους νομικής κατοχύρωσης. Στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει στα έγγραφα της σύμβασης τη σχετική απαίτηση, καθώς και την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να αποσταλεί η εν λόγω επιβεβαίωση.

Άρθρο 55

(άρθρο 37 της Οδηγίας)

Πρακτικό σύναψης σύμβασης

1. Για κάθε σύμβαση και κάθε συμφωνία-πλαίσιο η αναθέτουσα αρχή συντάσσει πρακτικό σύναψης σύμβασης, προκειμένου να επιβεβαιώνεται ότι η διαδικασία ανάθεσης έγινε με τρόπο διαφανή και χωρίς διακρίσεις. Το πρακτικό περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο:

α) την ονομασία και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης ή της συμφωνία-πλαίσιο,

β) την επιλεγείσα διαδικασία σύναψης της σύμβασης,

γ) σε περίπτωση ανταγωνιστικού διαλόγου, τις περιστάσεις που αιτιολογούν την εφαρμογή της εν λόγω διαδικασίας,

δ) σε περίπτωση διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, τις περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 42 και αιτιολογούν την εφαρμογή της εν λόγω διαδικασίας: εφόσον ενδείκνυται, αιτιολόγηση της υπέρβασης των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο 42 παρ. 4 περίπτωση α' δεύτερο εδάφιο και στο άρθρο 42 παρ. 5 περίπτωση β' τρίτο εδάφιο και της υπέρβασης του ορίου 50% που προβλέπεται στο άρθρο 42 παρ. 5 περίπτωση α' δεύτερο εδάφιο,

ε) ενδεχομένως, τους λόγους που δικαιολογούν συμφωνία-πλαίσιο διάρκειας πέραν των επτά ετών,

στ) τα ονόματα των προεπιλεγέντων υποψηφίων και τους λόγους της επιλογής τους,

ζ) τα ονόματα των αποκλεισθέντων υποψηφίων και τους λόγους της απόρριψής τους,

η) τους λόγους της απόρριψης των προσφορών,

θ) την επωνυμία του αναδόχου και τους λόγους της επιλογής της προσφοράς του, καθώς και εφόσον είναι γνωστό, το τμήμα της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο που ο ανάδοχος προτίθεται ή υποχρεούται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους,

ι) εφόσον παρίσταται ανάγκη, τους λόγους για τους οποίους η αναθέτουσα αρχή ματαίωσε την πρόθεσή της να συνάψει σύμβαση ή συμφωνία-πλαίσιο.

2. Η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα για την τεκμηρίωση της διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης που διεξάγεται με ηλεκτρονικά μέσα, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια και ακεραιότητα των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή.

3. Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατόπιν αιτήματός της, το πρακτικό της παραγράφου 1 ή τα κυριότερα στοιχεία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ - ΠΡΟΕΠΙΛΟΓΗ

Άρθρο 56

(άρθρο 38 της Οδηγίας)

Έλεγχος της καταλληλότητας των υποψηφίων και επιλογής των συμμετεχόντων και ανάθεση των συμβάσεων

1. Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των προβλεπόμενων στα άρθρα 66 και 68 κριτηρίων, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 32, αφού η αναθέτουσα αρχή ελέγξει την επάρκεια των οικονομικών φορέων που δεν έχουν αποκλεισθεί δυνάμει των άρθρων 57 ή 58, σύμφωνα με τα κριτήρια της χρηματοοικονομικής ικανότητας, των επαγγελματικών και τεχνικών γνώσεων ή ικανοτήτων που ορίζονται στα άρθρα 59 έως 65 και, ενδεχομένως, των αμερόληπτων κανόνων και κριτηρίων που ορίζονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

2. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ελάχιστα επίπεδα χρηματοοικονομικής και τεχνικής ικανότητας, τα οποία πρέπει να καλύπτουν οι υποψήφιοι, σύμφωνα με τα άρθρα 59 και 60. Η έκταση των οριζόμενων στα άρθρα 59 και 60 πληροφοριών, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα των ικανοτήτων που απαιτούνται για μια συγκεκριμένη σύμβαση πρέπει να συνδέονται με το φυσικό αντικείμενο και το οικονομικό μέγεθος της υπό ανάθεση σύμβασης και να είναι ανάλογα προς αυτό. Τα ελάχιστα αυτά επίπεδα αναφέρονται υποχρεωτικά στην προκήρυξη του διαγωνισμού και εξειδικεύονται στα λοιπά έγγραφα της σύμβασης.

3. Στην κλειστή διαδικασία, στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στον ανταγωνιστικό διάλογο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται για να υποβάλουν προσφορά ή να συμμετάσχουν σε διάλογο. Στην περίπτωση αυτή η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει στην προκήρυξη του διαγωνισμού και στα λοιπά έγγραφα της σύμβασης τα αντικειμενικά και αμερόληπτα κριτήρια ή κανόνες που προτίθεται να χρησιμοποιήσει κατά την προεπιλογή υποψηφίων και τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που προτίθεται να καλέσει στη δεύτερη φάση της διαδικασίας ανάθεσης και, ενδεχομένως, το μέγιστο αριθμό. Ο ελάχιστος αριθμός υποψηφίων που προτίθενται να καλέσει δεν μπορεί να είναι κατώτερος από τρεις. Ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται από την αναθέτουσα αρχή να συμμετάσχουν στη δεύτερη φάση της διαδικασίας ανάθεσης είναι τουλάχιστον ίσος προς τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που έχει καθορισθεί εκ των προτέρων στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων.

4. Σε περίπτωση που ο αριθμός των υποψηφίων που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα επίπεδα ικανότητας είναι μικρότερος από το ελάχιστο όριο, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να συνεχίσει τη διαδικασία καλώντας τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες.

5. Εάν η αναθέτουσα αρχή θεωρήσει ότι ο αριθμός των κατάλληλων υποψηφίων είναι πολύ μικρός για την εξασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού, μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία και να δημοσιεύσει εκ νέου την αρχική προκήρυξη σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ. 1 και το άρθρο 49, ορίζοντας νέα προθεσμία για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής. Στην περίπτωση αυτή, οι υποψήφιοι που επελέγησαν από την πρώτη δημοσίευση και οι υποψήφιοι που επιλέγονται από τη δεύτερη δημοσίευση προσκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 52. Η ευχέρεια αυτή ασκείται χωρίς επηρεασμό της δυνατότητας της αναθέτουσας αρχής να ακυρώσει την υπό εξέλιξη διαδικασία και να δρομολογήσει νέα διαδικασία.

6. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να συμπεριλάβει άλλους οικονομικούς φορείς που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής, ούτε υποψηφίους που δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες.

7. Όταν η αναθέτουσα αρχή κάνει χρήση της δυνατότητας περιορισμού του αριθμού των προς συζήτηση λύσεων ή των προς διαπραγμάτευση προσφορών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 40 παράγραφος 4 και στο άρθρο 41 παράγραφος 7, επιβάλλει τον περιορισμό αυτόν εφαρμόζοντας τα κριτήρια ανάθεσης που έχει επισημάνει στα έγγραφα της σύμβασης. Στην τελική φάση ο αριθμός αυτός πρέπει να επιτρέπει τη διασφάλιση συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός λύσεων ή κατάλληλων υποψηφίων.

Άρθρο 57
(άρθρο 39 της Οδηγίας)
Προσωπική κατάσταση του υποψηφίου
ή του προσφέροντος

1. Αποκλείεται της συμμετοχής υποψήφιος ή προσφέρων εις βάρος του οποίου υπάρχει αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση γνωστή στην αναθέτουσα αρχή, για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που απαριθμούνται κατωτέρω:

α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 1 της κοινής δράσης 98/733/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 351/1998),

β) δωροδοκία, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 της πράξης της 26ης Μαΐου 1997 (C 195/1997) και στο άρθρο 2 παρ. 1 της απόφασης-πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ (L 192/2003),

γ) απάτη, κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C 316/1995),

δ) τρομοκρατικό έγκλημα ή παράβαση συνδεδεμένη με τρομοκρατικές δραστηριότητες, όπως αυτές ορίζονται αντίστοιχα στα άρθρα 1 και 3 της απόφασης-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ (L 164/2002), ή ηθική αυτουργία, συνέργεια, ή απόπειρα διάπραξης παράβασης, όπως προβλέπονται στο άρθρο 4 της εν λόγω απόφασης-πλαίσιο και

ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 4 του ν. 3191/2008 (Α' 166) (άρθρο 1 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ, L 309).

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, η αναθέτουσα αρχή ζητεί, κάθε φορά που απαιτείται, από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να προσκομίζουν τα έγγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, εφόσον αμφιβάλλει ως προς την προσωπική κατάσταση των εν λόγω υποψηφίων ή

προσφερόντων, να απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές για να λάβει τις πληροφορίες που θεωρεί απαραίτητες για την προσωπική κατάσταση των εν λόγω υποψηφίων ή προσφερόντων. Όταν οι πληροφορίες αφορούν έναν υποψήφιο ή προσφέροντα εγκατεστημένο εκτός Ελλάδας, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών του οικείου κράτους. Λαμβανομένης υπόψη της εθνικής νομοθεσίας του κράτους - μέλους όπου είναι εγκατεστημένοι οι υποψήφιοι ή οι προσφέροντες, τα αιτήματα αυτά αφορούν τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, περιλαμβανομένων, ενδεχομένως, των διευθυντών επιχείρησης, ή οποιουδήποτε προσώπου που έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου του υποψηφίου ή του προσφέροντος.

3. Κάθε υποψήφιος ή προσφέρων οικονομικός φορέας μπορεί να αποκλεισθεί από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύνταξης συμβάσεων του παρόντος όταν:

α) τελεί υπό πτώχευση ή εκκαθάριση, παύση δραστηριοτήτων, αναγκαστική διαχείριση ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή υπό οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις της χώρας εγκατάστασής του,

β) έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση, αναγκαστικής διαχείρισης, εκκαθάρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού ή οποιαδήποτε άλλη παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις της χώρας εγκατάστασής του,

γ) έχει καταδικασθεί με δικαστική απόφαση με ισχύ δεδικασμένου, σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας, όπου εκδόθηκε η απόφαση, με την οποία διαπιστώνεται αδίκημα σχετικό με την επαγγελματική του διαγωγή, όπως για παράδειγμα η παράβαση υπάρχουσας νομοθεσίας σχετικά με την εξαγωγή αμυντικού εξοπλισμού ή εξοπλισμού ασφάλειας ή για κάποιο από τα αδικήματα της υπεξαίρεσης, της απάτης, της εκβίωσης, της πλαστογραφίας, της ψευδορκίας, της δωροδοκίας και της δόλιας χρεωκοπίας,

δ) έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα το οποίο αποδεδειγμένως διαπιστώθηκε με οποιοδήποτε μέσο ενδέχεται να διαθέτει η αναθέτουσα αρχή, όπως, για παράδειγμα, παραβίαση υποχρεώσεων όσον αφορά την ασφάλεια των πληροφοριών ή του εφοδιασμού, στο πλαίσιο προηγούμενης σύμβασης,

ε) έχει εξακριβωθεί, βάσει οποιωνδήποτε αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των προστατευμένων βάσεων δεδομένων και των γνωστοποιηθέντων στοιχείων σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12, ότι δεν διαθέτει την αξιοπιστία που απαιτείται για τον αποκλεισμό κινδύνων κατά της ασφάλειας του κράτους,

στ) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή αυτές του ελληνικού δικαίου,

ζ) δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή των φόρων και τελών σύμφωνα με τις νομοθετικές διατάξεις της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένος ή αυτές του ελληνικού δικαίου,

η) είναι ένοχος σοβαρών ψευδών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών οι οποίες απαιτούνται κατ'εφαρμογή του παρόντος ή δεν έχει παράσχει τις πληροφορίες αυτές.

4. Η αναθέτουσα αρχή δέχεται ως επαρκή απόδειξη του ότι ο οικονομικός φορέας δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 4 περιπτώσεις α', β', γ', στ' και ζ':

α) για την παράγραφο 1 και την παράγραφο 4 περιπτώσεις α', β', γ', την προσκόμιση αποσπάσματος ποινικού μητρώου ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου εκδοθέντος από την αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή της χώρας καταγωγής ή προέλευσης του εν λόγω προσώπου, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές,

β) για την παράγραφο 4 περιπτώσεις στ' ή ζ', πιστοποιητικό εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους - μέλους.

Σε περίπτωση που η χώρα προέλευσης του οικονομικού φορέα δεν εκδίδει τέτοιο έγγραφο ή πιστοποιητικό ή αυτό δεν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και στην παράγραφο 4 περιπτώσεις α', β' ή γ', αυτό μπορεί να αντικαθίσταται από ένορκη βεβαίωση του ενδιαφερομένου ή, στα κράτη - μέλη όπου δεν προβλέπεται η ένορκη βεβαίωση, από υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού οργανισμού του κράτους καταγωγής ή προέλευσης.

5. Η αναθέτουσα αρχή ορίζει στα έγγραφα της σύμβασης ποια δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν για την απόδειξη της προσωπικής κατάστασης του οικονομικού φορέα, σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 58

(άρθρο 40 της Οδηγίας)

Καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας

1. Όταν ο υποψήφιος απαιτείται, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους καταγωγής ή εγκατάστασής του, να είναι εγγεγραμμένος σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο για να ασκήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα, μπορεί να κληθεί να αποδείξει την εγγραφή του στο εν λόγω μητρώο ή να προσκομίσει ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό, όπως ορίζεται στο παράρτημα VII, Μέρος Α' για τις συμβάσεις έργων, Μέρος Β' για τις συμβάσεις προμηθειών και Μέρος Γ' για τις συμβάσεις υπηρεσιών, και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους στο κράτος - μέλος εγκατάστασής του. Οι κατάλογοι που αναφέρονται στο παράρτημα VII είναι ενδεικτικοί. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας γνωστοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα άλλα κράτη - μέλη οποιαδήποτε αλλαγή των ελληνικών μητρώων και των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται σε αυτά.

2. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων υπηρεσιών, εφόσον οι υποψήφιοι πρέπει να διαθέτουν ειδική άδεια ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να είναι σε θέση να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα καταγωγής τους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να τους ζητήσει να αποδείξουν ότι διαθέτουν την άδεια αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού.

3. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

4. Η αναθέτουσα αρχή ορίζει στα έγγραφα της σύμβασης ποια δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν για την απόδειξη της καταλληλότητας για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας.

Άρθρο 59

(άρθρο 41 της Οδηγίας)

Οικονομική και χρηματοπιστωτική επάρκεια

1. Η οικονομική και χρηματοπιστωτική επάρκεια του οικονομικού φορέα μπορεί, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α) κατάλληλες τραπεζικές βεβαιώσεις ή, ενδεχομένως, πιστοποιητικό ασφαλιστικής κάλυψης επαγγελματικών κινδύνων,

β) ισολογισμούς ή αποσπάσματα ισολογισμών, στην περίπτωση που η δημοσίευση των ισολογισμών απαιτείται από τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας,

γ) δήλωση περί του ολικού ύψους του κύκλου εργασιών και, ενδεχομένως, περί του κύκλου εργασιών του τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης για τα τρία το πολύ τελευταία διαθέσιμα οικονομικά έτη, ανάλογα με την ημερομηνία ίδρυσης ή έναρξης των δραστηριοτήτων του οικονομικού φορέα, στο μέτρο που οι πληροφορίες σχετικά με τους εν λόγω κύκλους εργασιών είναι διαθέσιμες.

2. Ένας οικονομικός φορέας μπορεί, ενδεχομένως και για μια δεδομένη σύμβαση, να επικαλεστεί τις δυνατότητες άλλων φορέων, ανεξαρτήτως της νομικής φύσης των υφιστάμενων σχέσεων μεταξύ αυτού και των εν λόγω φορέων. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τα αναγκαία μέσα, προσκομίζοντας για παράδειγμα τη σχετική δέσμευση των εν λόγω φορέων.

3. Υπό τους ίδιους όρους, μια κοινοπραξία μπορεί να επικαλεστεί τις δυνατότητες των μετεχόντων στην κοινοπραξία ή άλλων φορέων.

4. Η αναθέτουσα αρχή ορίζει στην προκήρυξη και τα λοιπά έγγραφα της σύμβασης ποιο ή ποια από τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 δικαιολογητικά επέλεξε, καθώς και ποια άλλα δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν.

5. Αν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδείξει την οικονομική και χρηματοπιστωτική ικανότητά του με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο.

Άρθρο 60

(άρθρο 42 της Οδηγίας)

Τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες

1. Οι τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες των οικονομικών φορέων αξιολογούνται και ελέγχονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως 4.

2. Οι τεχνικές ικανότητες των οικονομικών φορέων μπορούν, κατά γενικό κανόνα, να αποδεικνύονται με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών:

α) αα) Υποβολή του καταλόγου εργασιών που έχουν εκτελεστεί κατά τα τελευταία πέντε έτη, συνοδευόμενου από πιστοποιητικά ορθής εκτέλεσης των σημαντικότερων εργασιών. Τα εν λόγω πιστοποιητικά αναφέρονται την αξία, το χρόνο και τον τόπο εκτέλεσης των έργων και προσδιορίζουν αν τα έργα εκτελέστηκαν σύμφωνα με τους κανόνες του επαγγέλματος και αν περατώθηκαν

κανονικά. Εφόσον παρίσταται ανάγκη, τα εν λόγω πιστοποιητικά διαβιβάζονται απευθείας από την αρμόδια αρχή στην αναθέτουσα αρχή,

ββ) υποβολή καταλόγου των κυριότερων παραδόσεων που πραγματοποιήθηκαν ή των κυριότερων υπηρεσιών που παρασχέθηκαν, κατά γενικό κανόνα, κατά τα πέντε τελευταία έτη, με αναφορά στα αντίστοιχα ποσά, στις ημερομηνίες και στους αποδέκτες ανεξάρτητα αν αυτοί είναι δημόσιοι ή ιδιώτες.

Οι παραδόσεις και οι παρασχεθείσες υπηρεσίες αποδεικνύονται, εάν ο αποδέκτης είναι αναθέτουσα αρχή, με πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί ή θεωρηθεί από την αρμόδια αρχή και εάν ο αποδέκτης είναι ιδιώτης αγοραστής, με πιστοποίηση του αγοραστή ή, εάν τούτο δεν είναι δυνατόν, με απλή δήλωση του οικονομικού φορέα.

β) Με υπόδειξη του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών που εμπλέκονται, είτε ανήκουν άμεσα στην επιχείρηση του οικονομικού φορέα είτε όχι, ιδίως δε των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας και, εφόσον πρόκειται για συμβάσεις έργων, με υπόδειξη αυτών που ο εργολήπτης θα έχει στη διάθεσή του για την εκτέλεση του έργου.

γ) Με περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο οικονομικός φορέας για την εξασφάλιση της ποιότητας και των μέσων μελέτης και έρευνας, καθώς και των εσωτερικών κανόνων όσον αφορά την πνευματική ιδιοκτησία.

δ) Με έλεγχο διενεργούμενο από την αναθέτουσα αρχή ή στο όνομά της, από αρμόδιο επίσημο οργανισμό της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας, με την επιφύλαξη της συναίνεσης του οργανισμού αυτού, σχετικά με το παραγωγικό δυναμικό του προμηθευτή ή τις τεχνικές ικανότητες του οικονομικού φορέα και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, τα μέσα μελέτης και έρευνας που αυτός διαθέτει, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον έλεγχο της ποιότητας.

ε) Για τις συμβάσεις έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών που συμπεριλαμβάνουν εργασίες ή υπηρεσίες χωροθέτησης και εγκατάστασης, με αναφορά των τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του οικονομικού φορέα ή των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης, ιδίως δε του ή των υπευθύνων για την παροχή των υπηρεσιών ή τη διεξαγωγή των εργασιών.

στ) Για τις συμβάσεις έργων και υπηρεσιών και μόνο στις ενδεδειγμένες περιπτώσεις, με αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο οικονομικός φορέας κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

ζ) Με δήλωση στην οποία αναφέρονται το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη και ο αριθμός των στελεχών της επιχείρησής του κατά τα τελευταία τρία χρόνια.

η) Με περιγραφή των μηχανημάτων, των υλικών, του τεχνικού εξοπλισμού, του αριθμού του προσωπικού και της τεχνογνωσίας ή των πηγών εφοδιασμού - περιγραφή της γεωγραφικής θέσης όταν βρίσκεται εκτός της επικράτειας της Ένωσης - που θα έχει στη διάθεσή του ο οικονομικός φορέας για την εκτέλεση της σύμβασης, για την αντιμετώπιση ενδεχομένως αυξημένων αναγκών της αναθέτουσας αρχής συνεπεία καταστάσεως κρίσης ή για τη διασφάλιση της συντήρησης, του εκσυγχρονισμού ή των προσαρμογών των προμηθειών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης.

θ) Όσον αφορά τα προς παράδοση προϊόντα, με προσκόμιση των ακόλουθων στοιχείων:

αα) δείγματα, περιγραφή ή φωτογραφίες, η αυθεντικότητα των οποίων πρέπει να βεβαιώνεται, εάν το ζητήσει η αναθέτουσα αρχή,

ββ) πιστοποιητικά εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ή οργανισμούς ελέγχου της ποιότητας με αναγνωρισμένες αρμοδιότητες, με τα οποία βεβαιώνεται η συμμόρφωση των προϊόντων, που επαληθεύεται με παραπομπή σε προδιαγραφές ή πρότυπα.

ι) Εφόσον πρόκειται για συμβάσεις που αφορούν, απαιτούν ή περιλαμβάνουν διαβαθμισμένες πληροφορίες, απόδειξη της ικανότητας επεξεργασίας, αποθήκευσης και διαβίβασης αυτών των πληροφοριών στο απαιτούμενο από την αναθέτουσα αρχή επίπεδο προστασίας. Τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να συμμορφώνονται προς τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 35. Η αναθέτουσα αρχή αναγνωρίζει τις διαπιστεύσεις ασφαλείας τις οποίες θεωρεί ισοδύναμες εκείνων που εκδίδονται σύμφωνα με την κείμενη ελληνική νομοθεσία, διατηρώντας τη δυνατότητα να διεξάγει και να λαμβάνει άποψη δικής της περαιτέρω έρευνας, εφόσον κρίνεται απαραίτητο.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, κατά περίπτωση, να χορηγεί στους υποψηφίους που δεν διαθέτουν ακόμη διαπίστευση ασφαλείας πρόσθετο χρόνο για να αποκτήσουν την εν λόγω διαπίστευση. Στην περίπτωση αυτή, αναφέρει τη δυνατότητα αυτή και την προθεσμία στα έγγραφα της σύμβασης.

Η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητήσει από την εθνική αρχή ασφαλείας του κράτους του υποψηφίου ή από την αρχή ασφαλείας που έχει ορισθεί από το εν λόγω κράτος να ελέγξει την καταλληλότητα των χώρων και εγκαταστάσεων που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν, τις βιομηχανικές και διοικητικές διαδικασίες που θα εφαρμοσθούν, τους τρόπους διαχείρισης των πληροφοριών ή την κατάσταση του προσωπικού που ενδέχεται να απασχοληθεί για την εκτέλεση της σύμβασης.

3. Ένας οικονομικός φορέας μπορεί, ενδεχομένως και για μια δεδομένη σύμβαση, να επικαλεστεί τις ικανότητες άλλων φορέων, ανεξαρτήτως της νομικής φύσης των υφιστάμενων σχέσεων μεταξύ αυτού και των εν λόγω φορέων. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι, για την εκτέλεση της σύμβασης, θα έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα μέσα, παραδείγματος χάρη με την προσκόμιση της δέσμευσης των φορέων αυτών να θέσουν στη διάθεση του οικονομικού φορέα τα αναγκαία μέσα.

4. Υπό τους ίδιους όρους, μια κοινοπραξία μπορεί να επικαλεστεί τις ικανότητες των συμμετεχόντων στην κοινοπραξία ή άλλων φορέων.

5. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο προμήθειες για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, την παροχή υπηρεσιών ή την εκτέλεση έργων, η ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν τις εν λόγω υπηρεσίες ή να κατασκευάσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται ιδίως βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους.

6. Η αναθέτουσα αρχή ορίζει στην προκήρυξη και τα λοιπά έγγραφα της σύμβασης ποια από τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στην παράγραφο 2 επέλεξε και ποια άλλα δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν.

7. Αν ο οικονομικός φορέας, για οποιονδήποτε βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδεί-

ξει την τεχνική ή χρηματοπιστωτική ικανότητά του με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο.

Άρθρο 61
(άρθρο 43 της Οδηγίας)

Πρότυπα που εφαρμόζονται από τα συστήματα διαχείρισης ποιότητας

1. Η αναθέτουσα αρχή, όταν απαιτεί την προσκόμιση πιστοποιητικών, τα οποία έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς και τα οποία βεβαιώνουν την τήρηση εκ μέρους του οικονομικού φορέα ορισμένων προτύπων που εφαρμόζονται από τα συστήματα διαχείρισης ποιότητας, παραπέμπει σε συστήματα διαχείρισης ποιότητας βασισμένα στα σχετικά ευρωπαϊκά πρότυπα και πιστοποιούμενα από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τη διαπίστευση και πιστοποίηση. Η αναθέτουσα αρχή αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά από ανεξάρτητους εγκεκριμένους οργανισμούς που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται και άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα συστήματα διαχείρισης ποιότητας τα οποία προσκομίζονται από τους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 62
(άρθρο 44 της Οδηγίας)

Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης

1. Η αναθέτουσα αρχή, όταν απαιτεί, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 60 παράγραφος 2 περίπτωση στ', την υποβολή πιστοποιητικών τα οποία εκδίδονται από ανεξάρτητους οργανισμούς και τα οποία βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας τηρεί ορισμένα πρότυπα όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, παραπέμπει στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και περιβαλλοντικού ελέγχου [EMAS, Κανονισμός 761/2001 (L 114)] ή σε πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που βασίζονται σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα πιστοποιούμενα από οργανισμούς που λειτουργούν βάσει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές ή διεθνείς προδιαγραφές όσον αφορά την πιστοποίηση. Η αναθέτουσα αρχή αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά στοιχεία για μέτρα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τα οποία προσκομίζονται από τους οικονομικούς φορείς.

Άρθρο 63
(άρθρο 45 της Οδηγίας)

Συμπληρωματική τεκμηρίωση και πληροφορίες

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώνουν ή να διευκρινίζουν τα πιστοποιητικά και έγγραφα που υπέβαλαν κατ' εφαρμογή των άρθρων 57 έως 62.

Άρθρο 64
(άρθρο 46 της Οδηγίας)

Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα

1. Ιδρύεται Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα (στο εξής EMEAT ή Μητρώο), στο οποίο μπορούν

να εγγράφονται προμηθευτές στρατιωτικού εξοπλισμού, πάροχοι συναφών προς το στρατιωτικό εξοπλισμό υπηρεσιών και εργολήπτες στρατιωτικών τεχνικών έργων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στον αμυντικό τομέα. Κοινοπραξία οικονομικών φορέων έχει δικαίωμα εγγραφής στο Μητρώο, όταν όλα τα μέλη της είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο.

2. Το EMEAT διαρθρώνεται στους ακόλουθους τρεις κλάδους:

α) «Κλάδος προμηθευτών», στον οποίο καταχωρούνται οι επιχειρήσεις κατασκευής και εμπορίας στρατιωτικού εξοπλισμού και συναφούς υλικού.

β) «Κλάδος παρόχων υπηρεσιών», στον οποίο καταχωρούνται οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών συναφών προς το στρατιωτικό εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και παραγωγής-προμήθειας εξοπλισμού έρευνας και ανάπτυξης.

γ) «Κλάδος εργοληπτών», στον οποίο καταχωρούνται οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν την κατασκευή τεχνικών έργων συναφών προς το στρατιωτικό εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων των έργων NATO.

Κάθε κλάδος περιλαμβάνει τις επί μέρους κατηγορίες υλικών, υπηρεσιών και έργων στις οποίες κατατάσσονται οι οικονομικοί φορείς που εγγράφονται στο Μητρώο και, ενδεχομένως, τάξεις ανά κατηγορία.

3. Το EMEAT αποτελεί επαγγελματικό μητρώο υπό την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 58 και του παραρτήματος VII Μέρος Β' και Μέρος Γ' του παρόντος νόμου για τους εγχώριους οικονομικούς φορείς που εγγράφονται στους κλάδους προμηθευτών και παρόχων υπηρεσιών. Οι ως άνω οικονομικοί φορείς μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του παρόντος νόμου μόνο μετά την εγγραφή τους στο Μητρώο.

4. Το EMEAT λειτουργεί και ως επίσημος κατάλογος εγκεκριμένων οικονομικών φορέων. Η καταχώριση οικονομικών φορέων στον κλάδο εργοληπτών του Μητρώου απαιτείται μόνο για τις ανάγκες λειτουργίας αυτού ως επίσημου καταλόγου εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 65 και δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων στρατιωτικών τεχνικών έργων του παρόντος νόμου, η οποία επιτρέπεται μόνο υπό τον όρο της εγγραφής τους στο επαγγελματικό μητρώο του παραρτήματος VII Μέρος Α'.

5. Αρμόδια υπηρεσία για την κατάρτιση, τήρηση και ενημέρωση του EMEAT, ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

6. Οι προϋποθέσεις εγγραφής στον επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων καθορίζονται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 57 παράγραφοι 1 και 4 περιπτώσεις α' έως δ' και η', στο άρθρο 58, στο άρθρο 59 παράγραφοι 1, 4 και 5, στο άρθρο 60 παράγραφος 2 περιπτώσεις α' έως θ', παράγραφοι 3 και 5, στο άρθρο 61 και, εάν απαιτείται, στο άρθρο 62.

7. Οι προϋποθέσεις εγγραφής στον επίσημο κατάλογο προσαρμόζονται στα άρθρα 59 παρ. 2 και 60 παρ. 3, όσον αφορά τις αιτήσεις εγγραφής που υποβάλλουν οικονομικοί φορείς που ανήκουν σε όμιλο και που επικαλούνται πόρους που τους διαθέτουν άλλες επιχειρήσεις του ομίλου. Οι εν λόγω φορείς πρέπει, σε αυτή την περίπτωση, να αποδεικνύουν στην αρχή που συντάσσει και τηρεί τον επίσημο κατάλογο ότι διαθέτουν αυτούς τους πόρους σε όλη τη διάρκεια ισχύος του πιστοποιη-

ητικού που πιστοποιεί την εγγραφή τους στον επίσημο κατάλογο και ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις θα συνεχίζουν να πληρούν κατά το ίδιο διάστημα τις απαιτήσεις ποιοτικής επιλογής που προβλέπονται στα άρθρα της παραγράφου 6 και τις οποίες επικαλούνται οι φορείς αυτοί για την εγγραφή τους.

8. Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στον επίσημο κατάλογο μπορούν, για την εκάστοτε σύμβαση, να προσκομίζουν στην αναθέτουσα αρχή πιστοποιητικό εγγραφής, που εκδίδεται από τη ΓΔΑΕΕ. Στο πιστοποιητικό αυτό μνημονεύονται τα δικαιολογητικά βάσει των οποίων έγινε η εγγραφή και η κατάταξη στον κατάλογο.

9. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να ζητούν, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, την εγγραφή τους στον επίσημο κατάλογο. Η ΓΔΑΕΕ τους ενημερώνει για την εγγραφή τους μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τις εξήντα ημέρες.

10. Για την εγγραφή των οικονομικών φορέων άλλων κρατών - μελών στον επίσημο κατάλογο δεν είναι δυνατόν να ζητούνται άλλες αποδείξεις και δηλώσεις εκτός από εκείνες που ζητούνται από τους εγχώριους οικονομικούς φορείς και, σε κάθε περίπτωση, όχι άλλες από τις προβλεπόμενες στα άρθρα 57 έως 61 και, ενδεχομένως, το άρθρο 62. Η εν λόγω εγγραφή δεν μπορεί να επιβάλλεται στους οικονομικούς φορείς των άλλων κρατών - μελών για τη συμμετοχή τους σε διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Η αναθέτουσα αρχή αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς που εδρεύουν σε άλλα κράτη - μέλη. Η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται επίσης και άλλα ισοδύναμα αποδεικτικά μέσα.

11. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και των τυχόν συναρμόδιων Υπουργών ρυθμίζονται όλα τα θέματα για την κατάρτιση και λειτουργία του ΕΜΕΑΤ ως επαγγελματικού μητρώου και επίσημου καταλόγου εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, όπως ιδίως οι ειδικότερες προϋποθέσεις, τα κριτήρια και οι διατυπώσεις εγγραφής και κατάταξης των οικονομικών φορέων στο Μητρώο, η διαδικασία τήρησης και ενημέρωσης του Μητρώου και οι περιπτώσεις διαγραφής από αυτό, καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα.

12. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και των τυχόν συναρμόδιων Υπουργών μπορούν να καθιερώνονται είτε εναλλακτικοί επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων είτε σύστημα πιστοποίησης από οργανισμούς δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, και να ρυθμίζονται οι ειδικότερες λεπτομέρειες λειτουργίας τους. Οι οργανισμοί πιστοποίησης που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο είναι οργανισμοί που ανταποκρίνονται στα ευρωπαϊκά πρότυπα για την πιστοποίηση. Η έκδοση του προεδρικού αυτού διατάγματος δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

13. Οι περί Μητρώου Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού διατάξεις του π.δ. 3/2008 (Α' 3) εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος, μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στην παράγραφο 11.

Άρθρο 65

(άρθρο 46 της Οδηγίας)

Επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων άλλων κρατών - μελών

1. Εγγραφή στους επίσημους καταλόγους εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, πιστοποιούμενη από τις

αρμόδιες αρχές ή πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον οργανισμό πιστοποίησης άλλου κράτους - μέλους δεν συνιστά για τις ελληνικές αναθέτουσες αρχές τεκμήριο καταλληλότητας, παρά μόνο σε σχέση με το άρθρο 57 παράγραφοι 1 και 4 περιπτώσεις α' έως δ' και ζ', το άρθρο 58, το άρθρο 59 παρ. 1 περιπτώσεις β' και γ', το άρθρο 60 παράγραφος 2 περίπτωση α', σημείο αα' και β' έως ζ' για τους εργολήπτες, το άρθρο 60 παράγραφος 2 περίπτωση α', σημείο ββ', β' έως ε' και θ' για τους προμηθευτές και το άρθρο 60 παράγραφος 2 περίπτωση α', σημείο ββ', β' έως ε' και ζ' για τους παρόχους υπηρεσιών.

2. Οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή σε επίσημους καταλόγους ή από την πιστοποίηση άλλου κράτους - μέλους δεν είναι δυνατόν να τίθενται υπό αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση. Όσον αφορά την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των φόρων και τελών, είναι δυνατόν να ζητείται, για την εκάστοτε σύμβαση, πρόσθετο πιστοποιητικό από κάθε οικονομικό φορέα. Οι ελληνικές αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν την παράγραφο 1 και το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου μόνο στους οικονομικούς φορείς που είναι εγκατεστημένοι στο κράτος - μέλος το οποίο τηρεί τον επίσημο κατάλογο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 66

(άρθρο 47 της Οδηγίας)

Κριτήρια ανάθεσης

1. Με την επιφύλαξη των κείμενων διατάξεων σχετικά με το διοικητικό καθορισμό της αμοιβής ορισμένων κατηγοριών υπηρεσιών, τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τις συμβάσεις του παρόντος είναι:

α) είτε εφόσον η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, διάφορα κριτήρια που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης, όπως ενδεικτικά η ποιότητα, η τιμή, η τεχνική αξία, ο λειτουργικός χαρακτήρας, τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, το κόστος λειτουργίας, το κόστος σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, η αποδοτικότητα, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική συνδρομή, η ημερομηνία παράδοσης και η προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης, η ασφάλεια του εφοδιασμού, η διαλειτουργικότητα και τα επιχειρησιακά χαρακτηριστικά,

β) είτε αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή.

2. Όταν η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά και με την επιφύλαξη του τρίτου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει στα έγγραφα της σύμβασης τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα επιλεγέντα κριτήρια για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με την πρόβλεψη μιας κλίμακας με κατάλληλο εύρος. Όταν, κατά τη γνώμη της αναθέτουσας αρχής, δεν είναι δυνατή η στάθμιση για λόγους που μπορούν να αποδειχθούν, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει στα έγγραφα της σύμβασης τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας των κριτηρίων ανάθεσης.

Άρθρο 67

(άρθρο 48 της Οδηγίας)

Ηλεκτρονικές δημοπρασίες

1. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιλέξει την προσφυγή σε ηλεκτρονικές δημοπρασίες.

2. Στην κλειστή διαδικασία ή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίζει ότι, πριν από την ανάθεση μιας σύμβασης του παρόντος, διεξάγεται ηλεκτρονική δημοπρασία, όταν οι προδιαγραφές της σύμβασης μπορούν να καθορισθούν με ακρίβεια. Υπό τους ίδιους όρους, η ηλεκτρονική δημοπρασία μπορεί να χρησιμοποιείται κατά το νέο διαγωνισμό μεταξύ των μερών μιας συμφωνίας - πλαίσιο.

3. Η ηλεκτρονική δημοπρασία βασίζεται είτε μόνον στις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται με κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή, είτε στις τιμές ή στις νέες αξίες των στοιχείων των προσφορών που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

4. Η αναθέτουσα αρχή που αποφασίζει να προσφύγει σε ηλεκτρονική δημοπρασία αναφέρει τούτο στην προκήρυξη και τα λοιπά έγγραφα της σύμβασης, τα οποία περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τις εξής πληροφορίες:

α) τα στοιχεία, οι αξίες των οποίων αποτελούν αντικείμενο της ηλεκτρονικής δημοπρασίας, εφόσον τα εν λόγω στοιχεία είναι προσδιορίσιμα ποσοτικώς κατά τρόπο, ώστε να εκφράζονται σε αριθμούς ή ποσοστά,

β) τα ενδεχόμενα όρια των τιμών που μπορούν να προσφερθούν, όπως τα όρια αυτά προκύπτουν από τις προδιαγραφές του αντικειμένου της σύμβασης,

γ) τις πληροφορίες που τίθενται στη διάθεση των προσφερόντων κατά τη διάρκεια της ηλεκτρονικής δημοπρασίας και τη χρονική στιγμή που, ενδεχομένως, τίθενται στη διάθεσή τους,

δ) τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τη διεξαγωγή της ηλεκτρονικής δημοπρασίας,

ε) τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι προσφέροντες μπορούν να μειοδοτήσουν, και ιδίως τις κατ' ελάχιστον αποκλίσεις που, εφόσον συντρέχει περίπτωση, απαιτούνται προς τούτο,

στ) τις κατάλληλες πληροφορίες για το χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό σύστημα και για τον τρόπο και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύνδεσης.

5. Πριν προβεί στην ηλεκτρονική δημοπρασία, η αναθέτουσα αρχή διενεργεί μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, σύμφωνα με το επιλεγμένο κριτήριο/κριτήρια ανάθεσης και με τη στάθμισή τους, όπως έχει καθορισθεί στα έγγραφα της σύμβασης. Όλοι οι προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές καλούνται ταυτόχρονα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων να υποβάλουν νέες τιμές ή νέες αξίες. Η πρόσκληση περιέχει όλες τις κατάλληλες πληροφορίες για τη σύνδεσή τους σε ατομική βάση με το χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό σύστημα και προσδιορίζει την ημερομηνία και την ώρα έναρξης της ηλεκτρονικής δημοπρασίας. Η ηλεκτρονική δημοπρασία μπορεί να διεξάγεται σε διάφορες διαδοχικές φάσεις. Η ηλεκτρονική δημοπρασία δεν είναι δυνατόν να αρχίζει προτού παρέλθουν δύο εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία αποστολής των προσκλήσεων.

6. Όταν η ανάθεση γίνεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, η πρόσκληση συνοδεύεται από το αποτέλεσμα της πλήρους αξιολόγησης της προσφοράς του προσφέροντος. Στην πρόσκληση αναφέρεται και ο μαθηματικός τύπος που θα χρησιμοποιηθεί κατά την ηλεκτρονική δημοπρασία για την

αυτόματη ανακατάταξη των προσφορών σε συνάρτηση με τις νέες τιμές ή τις νέες αξίες που θα υποβληθούν. Ο μαθηματικός αυτός τύπος περιλαμβάνει τους συντελεστές στάθμισης όλων των κριτηρίων που έχουν καθορισθεί για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης. Προς τούτο, οι ενδεχόμενες κλίμακες πρέπει να ανάγονται εκ των προτέρων σε μια συγκεκριμένη τιμή. Στην περίπτωση που επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές, πρέπει να προβλέπεται χωριστός μαθηματικός τύπος για κάθε τύπο εναλλακτικής προσφοράς.

7. Κατά τη διάρκεια κάθε φάσης της ηλεκτρονικής δημοπρασίας, η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί αμέσως σε όλους τους προσφέροντες τουλάχιστον τα πληροφοριακά στοιχεία που τους επιτρέπουν να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή την κατάταξή τους. Ακόμη, μπορεί να τους γνωστοποιεί και άλλα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με άλλες προσφερόμενες τιμές ή ποσά, υπό τον όρο ότι τούτο προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. Μπορεί επίσης, ανά πάσα στιγμή, να ανακοινώνει τον αριθμό των συμμετεχόντων σε κάθε φάση της δημοπρασίας. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γνωστοποιεί την ταυτότητα των προσφερόντων κατά τη διεξαγωγή των διαφόρων φάσεων της ηλεκτρονικής δημοπρασίας.

8. Η αναθέτουσα αρχή περατώνει την ηλεκτρονική δημοπρασία σύμφωνα με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους:

α) επισημαίνει στην πρόσκληση συμμετοχής στη δημοπρασία την ημερομηνία και την ώρα λήξης της διαδικασίας,

β) όταν δεν λαμβάνει πλέον νέες τιμές ή νέες αξίες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις. Στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή επισημαίνει στην πρόσκληση συμμετοχής στη δημοπρασία την προθεσμία που θα τηρήσει μετά τη λήψη της τελευταίας προσφοράς πριν περατώσει την ηλεκτρονική δημοπρασία,

γ) όταν οι φάσεις της δημοπρασίας, όπως καθορίζονται στην πρόσκληση συμμετοχής στη δημοπρασία, έχουν όλες ολοκληρωθεί.

9. Όταν η αναθέτουσα αρχή αποφασίσει να περατώσει την ηλεκτρονική δημοπρασία σύμφωνα με την περίπτωση γ', ενδεχομένως σε συνδυασμό με τον τρόπο που προβλέπεται στην περίπτωση β', η πρόσκληση συμμετοχής στη δημοπρασία πρέπει να αναφέρει το χρονοδιάγραμμα κάθε φάσης της δημοπρασίας.

10. Αφού περατώσει την ηλεκτρονική δημοπρασία, η αναθέτουσα αρχή αναθέτει τη σύμβαση με βάση και τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής δημοπρασίας.

11. Η αναθέτουσα αρχή δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιεί την ηλεκτρονική δημοπρασία καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να παρακωλύει, να περιορίζει ή να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό ή να τροποποιεί το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό έχει καθορισθεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού και προσδιορισθεί στα λοιπά έγγραφα της σύμβασης.

12. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας μπορεί να ορίζονται οι ειδικότερες λεπτομέρειες της διαδικασίας διενέργειας ηλεκτρονικής δημοπρασίας. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 68
(άρθρο 49 της Οδηγίας)
Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές

1. Εάν, για ορισμένη σύμβαση, οι οικονομικές προσφορές εμφανίζονται ως ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενό της, η αναθέτουσα αρχή πριν απορρίψει τις εν λόγω προσφορές, ζητεί γραπτώς τις διευκρινίσεις που θεωρεί χρήσιμες σε σχέση με τη σύνθεση της προσφοράς. Οι διευκρινίσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως:

α) τον οικονομικό χαρακτήρα της μεθόδου δομικής κατασκευής, της μεθόδου κατασκευής των προϊόντων ή της παροχής των υπηρεσιών,

β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την εκτέλεση του έργου ή για την προμήθεια των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών,

γ) την πρωτοτυπία του έργου, των προμηθειών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα,

δ) την τήρηση των διατάξεων περί προστασίας της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, που ισχύουν στον τόπο εκτέλεσης του έργου, υπηρεσίας ή προμήθειας,

ε) την ενδεχόμενη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα.

2. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα, τη σύνθεση της προσφοράς βάσει των δικαιολογητικών που κατατέθηκαν.

3. Η αναθέτουσα αρχή που διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω της χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα μπορεί να απορρίψει την εν λόγω προσφορά αποκλειστικά για το λόγο αυτόν μόνον εφόσον διαβουλευθεί με τον προσφέροντα και εφόσον ο τελευταίος δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας την οποία ορίζει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση έχει χορηγηθεί νόμιμα. Όταν η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει μια προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει σχετικά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄
ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΕΡΓΟΛΑΒΙΑ

Άρθρο 69
(άρθρα 50 και 51 της Οδηγίας)
Υπεργολαβίες που ανατίθενται από αναδόχους, οι οποίοι δεν είναι αναθέτουσες αρχές

1. Όταν, σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ. 5 η αναθέτουσα αρχή επιβάλει στον ανάδοχο την υπεργολαβική ανάθεση συμβάσεων σε τρίτους μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει ότι οι ανάδοχοι, οι οποίοι δεν είναι αναθέτουσες αρχές, εφαρμόζουν τα άρθρα 69 έως 71 κατά την ανάθεση συμβάσεων υπεργολαβίας σε τρίτους.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, οι οικονομικοί φορείς που συνιστούν κοινοπραξία για να αναλάβουν τη σύμβαση ή οι οικονομικοί φορείς που συνδέονται με τους φορείς αυτούς δεν θεωρούνται τρίτοι. Ο προσφέρων περιλαμβάνει εξαντλητικό κατάλογο των εν λόγω επιχειρήσεων στην προσφορά του. Ο κατάλογος αυτός ενημερώνεται για τις οποιοσδήποτε μεταβολές στους δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των οικονομικών φορέων.

3. Η ανάθεση συμβάσεων από τον προσφέροντα στους οικονομικούς φορείς της παραγράφου 2 δεν θεωρείται υπεργολαβία και δεν υπόκειται στις διατάξεις του

παρόντος νόμου περί υπεργολαβικής ανάθεσης τμήματος του συμβατικού αντικειμένου σε τρίτους μέσω διαγωνισμού. Η ανάθεση συμβάσεων στους ως άνω οικονομικούς φορείς δεν συνηγορείται στο ελάχιστο ποσοστό υπεργολαβίας που ενδεχομένως επιβάλει στον ανάδοχο η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ. 5 περιπτώσεις β' και γ'.

4. Ο ανάδοχος υποβάλει στην αναθέτουσα αρχή, πριν από την υπογραφή κάθε σύμβασης υπεργολαβίας, φάκελο που περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία σχετικά με τη διαδικασία και τα κριτήρια που χρησιμοποίησε για την επιλογή του συγκεκριμένου υπεργολάβου και σχέδιο της σύμβασης υπεργολαβίας που θα υπογραφεί μεταξύ του αναδόχου και του υπεργολάβου. Η σύμβαση υπεργολαβίας υπογράφεται μόνο εφόσον εγκριθεί από την αναθέτουσα αρχή.

5. Ο ανάδοχος ενεργεί με διαφάνεια και μεταχειρίζεται όλους τους δυνητικούς υπεργολάβους ισότιμα και χωρίς διακρίσεις.

Άρθρο 70
(άρθρο 52 της Οδηγίας)
Κανόνες δημοσιότητας και σύναψης συμβάσεων υπεργολαβίας

1. Όταν ο ανάδοχος, ο οποίος δεν είναι αναθέτουσα αρχή, αναθέτει σύμβαση υπεργολαβίας, γνωστοποιεί την πρόθεσή του με προκήρυξη.

2. Οι προκηρύξεις υπεργολαβίας περιέχουν τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα V και οποιεσδήποτε άλλες πληροφορίες κριθούν χρήσιμες από τον ανάδοχο, εν ανάγκη με την έγκριση της αναθέτουσας αρχής. Οι προκηρύξεις υπεργολαβίας συντάσσονται σύμφωνα με τα τυποποιημένα υποδείγματα που εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάσει της συμβουλευτικής διαδικασίας του άρθρου 67 παρ. 2 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.

3. Οι προκηρύξεις υπεργολαβίας δημοσιεύονται σύμφωνα με το άρθρο 49 παράγραφοι 2 έως 5.

4. Δεν απαιτείται προκήρυξη υπεργολαβίας όταν η σύμβαση υπεργολαβίας πληροί τις προϋποθέσεις προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγματεύσεως χωρίς προκήρυξη του άρθρου 42.

5. Οι ανάδοχοι μπορούν να εκδίδουν σύμφωνα με το άρθρο 49 προκηρύξεις υπεργολαβίας για τις οποίες δεν απαιτείται δημοσιότητα.

6. Ο ανάδοχος είναι δυνατόν να εκπληρώνει την απαίτηση υπεργολαβίας του άρθρου 34 παρ. 5, αναθέτοντας στη βάση συμφωνίας-πλαίσιο συμβάσεις υπεργολαβίας οι οποίες θα συνάπτονται σύμφωνα με τους κανόνες που αναφέρονται στο άρθρο 69 παρ. 5 και 71, καθώς και στις παραγράφους 1 έως 5 του παρόντος άρθρου. Οι συμβάσεις υπεργολαβίας που βασίζονται σε μια τέτοια συμφωνία-πλαίσιο ανατίθενται με τήρηση των όρων που προβλέπει η συμφωνία-πλαίσιο. Μπορούν να ανατεθούν μόνο σε οικονομικούς φορείς που συμμετείχαν αρχικά στη συμφωνία-πλαίσιο. Κατά την ανάθεση των συμβάσεων, οι συμβαλλόμενοι προτείνουν πάντοτε όρους που συνάδουν προς τους όρους της συμφωνίας-πλαίσιο.

Η διάρκεια μιας συμφωνίας-πλαίσιο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επτά έτη, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις που προσδιορίζονται λαμβανομένου υπόψη του προβλεπόμενου κύκλου ζωής οποιωνδήποτε παραδιδόμενων ειδών, εγκαταστάσεων ή συστημάτων, και των τεχνικών δυσκολιών τις οποίες ενδέχεται να προκαλέσει η αλλαγή προμηθευτή.

Οι συμφωνίες-πλαίσιο δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, να περιορίζει ή να νοθεύει τον ανταγωνισμό.

7. Για την ανάθεση συμβάσεων υπεργολαβίας με εκτιμώμενη αξία χωρίς ΦΠΑ κατώτερη των χρηματικών ορίων του άρθρου 24, οι ανάδοχοι εφαρμόζουν τις αρχές της συνθήκης σχετικά με τη διαφάνεια και τον ανταγωνισμό. Το άρθρο 25 εφαρμόζεται στον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων υπεργολαβίας.

Άρθρο 71 (άρθρο 53 της Οδηγίας)

Κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υπεργολάβων

1. Ο ανάδοχος αναφέρει στην προκήρυξη υπεργολαβίας τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υπεργολάβων που ορίζει η αναθέτουσα αρχή, καθώς και οποιαδήποτε άλλα κριτήρια θα εφαρμόσει στην ποιοτική επιλογή των υπεργολάβων. Όλα τα κριτήρια πρέπει να είναι αντικειμενικά, χωρίς διακρίσεις και να συνάδουν προς τα κριτήρια που εφαρμόζονται από την αναθέτουσα αρχή, όσον αφορά την επιλογή των προσφερόντων για την κύρια σύμβαση. Οι απαιτούμενες ικανότητες πρέπει να συνδέονται άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης υπεργολαβίας και τα απαιτούμενα επίπεδα ικανότητας να είναι ανάλογα προς αυτό.

2. Ο ανάδοχος δεν απαιτείται να προχωρήσει σε υπεργολαβική ανάθεση, εφόσον αποδεικνύει, με τρόπο που πείθει την αναθέτουσα αρχή, ότι κανείς από τους υπεργολάβους που συμμετέχουν στο διαγωνισμό ή καμία από τις προσφορές τους δεν μπορεί να ανταποκριθεί στα κριτήρια που αναφέρονται στην προκήρυξη υπεργολαβίας, με αποτέλεσμα ο ανάδοχος να μην είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κύριας σύμβασης.

Άρθρο 72 (άρθρο 54 της Οδηγίας)

Υπεργολαβίες που ανατίθενται από αναδόχους οι οποίοι είναι αναθέτουσες αρχές

Αν ο ανάδοχος είναι αναθέτουσα αρχή εφαρμόζει κατά τη σύναψη συμβάσεων υπεργολαβίας τις διατάξεις του παρόντος, εκτός των άρθρων 69 έως 72 και 89 έως 96.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Άρθρο 73 Προγράμματα Έρευνας και Ανάπτυξης

1. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας μπορεί να υλοποιεί ερευνητικά - αναπτυξιακά προγράμματα αμυντικού χαρακτήρα, είτε μέσω της ανάθεσης συμβάσεων με αντικείμενο εν μέρει ή εν συνόλω δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης (ΕΑ), σύμφωνα με τις παραγράφους 4 και 5 ή μέσω της συμμετοχής σε Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας, σύμφωνα με την περίπτωση στ΄ του άρθρου 17 (ΔΟΠΕΑΣ).

2. Οι συμβάσεις έρευνας και ανάπτυξης διακρίνονται: α) στις απλές συμβάσεις ΕΑ, με αντικείμενο δραστηριότητες της παραγράφου 3, και β) στις μικτές συμβάσεις ΕΑ με επιχειρησιακές εφαρμογές, με αντικείμενο αφ΄ ενός δραστηριότητες ΕΑ της παραγράφου 3, αφ΄ ετέρου αποτελέσματα τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν από

το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και να ενσωματωθούν στις δυνατότητές του (προ-παραγωγή ή παραγωγή υλικών και προϊόντων για λογαριασμό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, βάσει των αποτελεσμάτων του σταδίου της έρευνας).

3. Ως έρευνα και ανάπτυξη νοούνται όλες οι δραστηριότητες που περιλαμβάνουν: α) είτε βασική έρευνα, η οποία συνίσταται σε πειραματική ή θεωρητική εργασία που αναλαμβάνεται κυρίως για την παραγωγή νέων γνώσεων σχετικά με τα βασικά αίτια φαινομένων και παρατηρήσιμων γεγονότων, χωρίς να προβλέπεται πρακτική εφαρμογή ή χρήση, β) είτε εφαρμοσμένη έρευνα, η οποία συνίσταται σε πρωτότυπα έργα με σκοπό την παραγωγή νέας γνώσης, η οποία κατευθύνεται πρωτίστως και προς ένα συγκεκριμένο πρακτικό στόχο ή σκοπό, γ) είτε πειραματική ανάπτυξη, η οποία συνίσταται σε έργο που βασίζεται σε υφιστάμενη γνώση που έχει ληφθεί από έρευνα ή εμπειρία στην πράξη, με σκοπό την παρασκευή νέων υλικών, προϊόντων ή συσκευών, την εισαγωγή νέων διεργασιών, συστημάτων και υπηρεσιών ή τη σημαντική βελτίωση εκείνων που ήδη υπάρχουν. Η πειραματική ανάπτυξη μπορεί να περιλαμβάνει την υλοποίηση έργων τεχνολογικής εφαρμογής, δηλαδή συσκευών που θα καταδεικνύουν τις επιδόσεις νέας μεθόδου ή τεχνολογίας σε σχετικό ή αντιπροσωπευτικό περιβάλλον. Η έρευνα και ανάπτυξη δεν περιλαμβάνει την κατασκευή και το χαρακτηρισμό πρωτοτύπων προ-παραγωγής, εργαλείων, βιομηχανική μηχανοτεχνία, βιομηχανικό σχεδιασμό ή κατασκευή.

4. Οι απλές συμβάσεις ΕΑ ανατίθενται:

α) είτε, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος νόμου, σύμφωνα με την περίπτωση ιγ΄ του άρθρου 17, με τον ανάδοχο που επιλέγει η αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τις ανάγκες του εκάστοτε προγράμματος ΕΑ, όταν η σύμβαση ΕΑ έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, τα οφέλη των οποίων, όπως ιδίως τα πνευματικά δικαιώματα επί των αποτελεσμάτων της έρευνας, δεν ανήκουν αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή για ίδια χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητάς της και υπό τον όρο ότι η χρηματοδότηση της σύμβασης δεν προέρχεται αποκλειστικά από πόρους της αναθέτουσας αρχής ή του Δημοσίου εν γένει,

β) είτε, με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προκήρυξη διαγωνισμού του άρθρου 42, όταν η σύμβαση ΕΑ έχει ως αντικείμενο:

αα) την παροχή υπηρεσιών ΕΑ, τα οφέλη των οποίων ανήκουν για ίδια χρήση αποκλειστικά στην αναθέτουσα αρχή, η οποία καταβάλει το σύνολο της αμοιβής για την παροχή των ως άνω υπηρεσιών ΕΑ ή

ββ) την προμήθεια προϊόντων που κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας και ανάπτυξης ή αποτελούν έργα τεχνολογικής επίδειξης, με εξαίρεση την παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίζουν την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόσβεση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης,

γ) στην περίπτωση των απλών συμβάσεων είναι δυνατή και η χρήση του ανταγωνιστικού διαλόγου, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις.

5. Οι μικτές συμβάσεις ΕΑ ανατίθενται κατ΄ εφαρμογή των γενικών διατάξεων του παρόντος, λαμβάνοντας κατεξοχήν υπόψη τις διατάξεις περί ασφάλειας πληροφοριών και ασφάλειας εφοδιασμού λόγω των επιχειρησιακών εφαρμογών των αποτελεσμάτων τους.

Άρθρο 74**Υλοποίηση - Χρηματοδότηση**

1. Η υλοποίηση των προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης διέρχεται τα ακόλουθα βασικά στάδια:

α) Λεπτομερής καθορισμός των γενικών απαιτήσεων.

β) Σύμβαση και έγκριση των στόχων και προδιαγραφών αποτελέσματος των επί μέρους ερευνητικών δραστηριοτήτων.

γ) Σύμβαση συμβάσεων ΕΑ / συμφωνιών ΔΟΠΕΑΣ.

δ) Διενέργεια ελέγχων παρακολούθησης και αποδοχής αποτελεσμάτων ΕΑ - απολογισμός.

2. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 105, οι διατάξεις των άρθρων 33-45, 48, 60-65, 68 παρ. 1 και 70 του ν. 3433/ 2006 διέπουν και την εκτέλεση των συμβάσεων έρευνας και ανάπτυξης, προσαρμοσμένες στο σκοπό και τη φύση των συμβάσεων αυτών. Σε περίπτωση που οι εν λόγω διατάξεις δεν συνάδουν με τις ιδιαιτερότητες μιας σύμβασης έρευνας και ανάπτυξης, δεν εφαρμόζονται.

3. Οι λεπτομέρειες κατάρτισης και υλοποίησης προγραμμάτων ΕΑ από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 75**Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας**

1. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας μπορεί να συμμετέχει σε Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΔΟΠΕΑΣ) σε συνεργασία με τουλάχιστον ένα κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να αναπτύξουν νέο στρατιωτικό εξοπλισμό από κοινού με στόχο την εξέλιξη νέων τεχνολογιών και την αντιμετώπιση του υψηλού κόστους έρευνας και ανάπτυξης πολυσύνθετων οπλικών συστημάτων. Στα προγράμματα αυτά μπορούν να συμμετέχουν και τρίτα κράτη. Τα ΔΟΠΕΑΣ μπορούν να έχουν ως αντικείμενο την ανάπτυξη νέου προϊόντος και, κατά περίπτωση, τις μεταγενέστερες φάσεις για όλα ή μέρη του κύκλου ζωής του προϊόντος αυτού, συμπεριλαμβανομένων των φάσεων της προ-παραγωγής και της παραγωγής. Τα ΔΟΠΕΑΣ υλοποιούνται αποκλειστικά σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, κατά παρέκκλιση των λοιπών διατάξεων του παρόντος.

2. Τα προγράμματα ΔΟΠΕΑΣ τελούν υπό τη διαχείριση των κρατών που μετέχουν στη διακρατική συνεργασία. Οι επί μέρους συμβάσεις δύναται να ανατίθενται από αναθέτουσα αρχή ενός κράτους - μέλους στο όνομα ενός ή περισσότερων άλλων κρατών - μελών, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του παρόντος.

3. Ορισμένα από αυτά τελούν υπό τη διαχείριση διεθνών οργανισμών ή υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA). Στην περίπτωση αυτή οι συμβάσεις μπορούν να ανατίθενται είτε από τους διεθνείς οργανισμούς είτε από τις υπηρεσίες που έχουν αναλάβει τη διαχείριση του συγκεκριμένου προγράμματος και αναθέτουν συμβάσεις στο όνομα των κρατών - μελών.

4. Μόλις ολοκληρωθεί ένα πρόγραμμα ΔΟΠΕΑΣ μεταξύ κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μόνο, τα κράτη - μέλη αναφέρουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το ποσοστό των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης σε σχέση

με το συνολικό κόστος του προγράμματος, τη συμφωνία επιμερισμού του κόστους, καθώς και το προβλεπόμενο ποσοστό αγορών ανά κράτος - μέλος, εάν υπάρχουν.

Άρθρο 76**Επιστροφή του σταθερού και μη επαναλαμβανόμενου κόστους**

1. Εάν κατά την προμήθεια ενός υλικού, την εκτέλεση ενός έργου ή την παροχή μίας υπηρεσίας που αποτελούν αντικείμενο σύμβασης που συνάπτεται βάσει των διατάξεων του παρόντος, προκύψει κόστος έρευνας, σχεδίασης, ανάπτυξης, πιστοποίησης, ενσωμάτωσης και ολοκλήρωσης συστημάτων ή υποσυστημάτων που βαρύνει την αναθέτουσα αρχή, τότε, αν αυτό το κόστος συμπεριλαμβάνεται ή θα συμπεριληφθεί από τον ανάδοχο στο κόστος του ίδιου έργου, υλικού ή υπηρεσίας που προσφέρεται ή θα προσφερθεί, ολικώς ή μερικώς, σε άλλον πελάτη του, ο ανάδοχος υποχρεούται να καταβάλει στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, κατ' αναλογία, το μη επαναλαμβανόμενο κόστος για το υπόψη υλικό (Non Recurring Cost), συμπεριλαμβανομένης της διαχρονικής προσαρμογής του τιμήματος, σύμφωνα με μαθηματικό τύπο, οι παράγοντες του οποίου είναι:

α) το μη επαναλαμβανόμενο κόστος (σταθερό) που πλήρωσε η υπηρεσία στον προμηθευτή ανάδοχο για το υπόψη υλικό,

β) η συνολική ποσότητα του υλικού για όλους τους επόμενους πελάτες του αναδόχου,

γ) η ποσότητα του υλικού, έργου ή υπηρεσίας της σύμβασης,

δ) η ποσότητα του υλικού, έργου ή υπηρεσίας στη σύμβαση του πελάτη του.

2. Οι τιμές των παραγόντων που προβλέπονται στην παράγραφο 1 καθορίζονται με βάση τη χρέωση της αναθέτουσας αρχής με το μη επαναλαμβανόμενο κόστος και τις σχετικές συμβάσεις προμήθειας επόμενων πελατών του αναδόχου, για τις οποίες πρέπει να ενημερώνεται η αναθέτουσα αρχή, επιφυλασσομένων των δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

3. Οι ειδικές λεπτομέρειες που αφορούν τον τρόπο υπολογισμού και τη διαδικασία επιστροφής του σταθερού και μη επαναλαμβανόμενου κόστους για το υπό προμήθεια υλικό καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'**ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ****Άρθρο 77****Δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής**

1. Στο στάδιο ποιοτικής επιλογής οι συμμετέχοντες στους διαγωνισμούς υποβάλλουν δικαιολογητικά, προκειμένου να αποδείξουν:

α) τη νομιμοποίησή τους,

β) την προσωπική κατάσταση και επαγγελματική τους επάρκεια, σύμφωνα με τα άρθρα 57, 58 και 65,

γ) τη χρηματοοικονομική και τεχνική ικανότητά τους, σύμφωνα με τα άρθρα 59 και 60,

δ) την επίκληση της χρηματοοικονομικής ή τεχνικής ικανότητας τρίτων, σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφοι 2 και 3, και το άρθρο 60 παράγραφοι 3 και 4,

ε) την ύπαρξη συστήματος διασφάλισης ποιότητας ή/και περιβαλλοντικής διαχείρισης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 61 και 62.

2. Τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, καθώς και τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν ότι αυτά πληρούνται, εξειδικεύονται στα έγγραφα της σύμβασης.

3. Εάν ο υποψήφιος αποτελεί κοινοπραξία, υποβάλει τα δικαιολογητικά των παραγράφων 1 και 2, κατά περίπτωση, για κάθε μέλος που συμμετέχει στην κοινοπραξία. Στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται επίσης δήλωση των μελών της κοινοπραξίας αναφορικά με το ποσοστό συμμετοχής κάθε μέλους στην κοινοπραξία, τον καθορισμό ενός μέλους ως υπεύθυνου για το συντονισμό, τη διοίκηση και την εκπροσώπηση της κοινοπραξίας έναντι της αναθέτουσας αρχής και πράξη του οργάνου διοίκησης κάθε μέλους της κοινοπραξίας, από την οποία να προκύπτει η έγκριση για τη συμμετοχή του μέλους στην κοινοπραξία.

4. Όταν υποβάλλεται αίτηση συμμετοχής από υποψήφιο που δηλώνει ότι θα χρησιμοποιήσει υπεργολάβους για την εκτέλεση της σύμβασης στην περίπτωση που ανακηρυχθεί ανάδοχος, προσκομίζονται από τον υποψήφιο για κάθε υπεργολάβο τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής των παραγράφων 1 έως 3, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 78

Χρόνος και τρόπος υποβολής δικαιολογητικών

1. Ο χρόνος και ειδικότερος τρόπος υποβολής των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής εξειδικεύεται στα έγγραφα της εκάστοτε σύμβασης, ανάλογα με το είδος της διαδικασίας ανάθεσης που ακολουθείται. Τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής, με εξαίρεση τις εγγραμμένες επιστολές, επιτρέπεται να μην υποβάλλονται εκ νέου, εφόσον έχουν κατατεθεί σε προγενέστερο χρόνο στην αναθέτουσα αρχή και βρίσκονται ακόμη εν ισχύ. Περί τούτου πρέπει να γίνεται ρητή μνεία στην προσφορά.

2. Οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 2690/1999 (Α' 99) περί αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών δεν έχουν εφαρμογή στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του παρόντος.

3. Τα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής πρέπει να είναι πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα. Τα αλλοδαπά έγγραφα πρέπει να είναι επισήμως μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα και να φέρουν την επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης, που κυρώθηκε με το ν. 1497/1984 (Α' 188).

4. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών ο προσφέρων, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση (προσωρινός ανάδοχος), υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, όπως αυτά εξειδικεύονται στα έγγραφα της σύμβασης. Εάν κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου διαπιστωθεί ότι αυτός ή οι υπεργολάβοι του υπέβαλαν ψευδείς ή ανακριβείς δηλώσεις και στοιχεία κατά τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, ο προσωρινός ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του.

Άρθρο 79

Αποσφράγιση, έλεγχος και αξιολόγηση των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής

1. Η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού προβαίνει στην έναρξη της αποσφράγισης του φακέλου των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής την ημέρα και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Αίτηση συμμετοχής ή προσφορά που υποβάλλεται μετά την έναρξη

της διαδικασίας αποσφράγισης δεν αποσφραγίζεται, αλλά παραδίδεται στην υπηρεσία για επιστροφή, ως εκπρόθεσμη.

2. Η αποσφράγιση των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής γίνεται δημόσια, παρουσία των υποψηφίων ή των νομίμως εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους. Όσοι δικαιούνται να παρευρίσκονται λαμβάνουν γνώση των συμμετεχόντων στο διαγωνισμό και των στοιχείων που υποβλήθηκαν από αυτούς. Στα έγγραφα της σύμβασης ορίζεται η διαδικασία πρόσβασης των συμμετεχόντων στα δικαιολογητικά ποιοτικής επιλογής.

3. Αποσφραγίζεται ο φάκελος των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής, ελέγχεται η πληρότητα και η κανονικότητά τους και διενεργείται η ποιοτική επιλογή των υποψηφίων. Ακολουθεί η βαθμολόγηση των υποψηφίων και η κατάταξή τους κατά φθίνουσα σειρά. Η αναθέτουσα αρχή εκδίδει απόφαση για την προεπιλογή των υποψηφίων που θα υποβάλλουν προσφορές στο δεύτερο στάδιο της κλειστής, της με διαπραγμάτευση διαδικασίας, καθώς και στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου.

4. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή την έκδοση απόφασης επί τυχόν ασκηθείσας προσφυγής, η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει προς τους προεπιλεγέντες υποψηφίους πρόσκληση για υποβολή προσφοράς ή συμμετοχής σε διαπραγμάτευση ή συμμετοχής στο επόμενο στάδιο του ανταγωνιστικού διαλόγου.

Άρθρο 80

Σύνταξη προσφορών

1. Οι προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης και περιλαμβάνουν οπωσδήποτε τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) εγγύηση συμμετοχής στο διαγωνισμό,
- β) τεχνική προσφορά,

γ) πιστοποιητικά που εκδίδονται από επίσημα γραφεία ποιοτικού ελέγχου ή αρμόδιες υπηρεσίες, αναγνωρισμένων ικανοτήτων, που να βεβαιώνουν την καταλληλότητα των υλικών, επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα των προϊόντων, όταν απαιτούνται από τα έγγραφα της σύμβασης,

δ) όλα τα στοιχεία που μπορεί να απαιτεί η αναθέτουσα αρχή σχετικά με τη συμμόρφωση του προσφέροντος με τους ειδικούς όρους περί ασφάλειας πληροφοριών και εφοδιασμού, καθώς και με τους ειδικούς όρους περί υπεργολαβίας,

- ε) οικονομική προσφορά,

στ) οποιοδήποτε πρόσθετο δικαιολογητικό απαιτείται από τις διατάξεις του παρόντος ή άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

2. Προσφορά που υποβάλλεται υπό αίρεση ή που δεν είναι σύμφωνη με τους γενικούς και ειδικούς όρους των εγγράφων της σύμβασης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

3. Η τιμή της οικονομικής προσφοράς πρέπει να δίνεται σε ευρώ, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης. Προσφορά για έργο, προμήθεια ή υπηρεσία που περιέχει τιμή σε άλλο νόμισμα απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Εάν από την προσφορά δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

4. Στα έγγραφα της σύμβασης καθορίζονται οι νόμιμες κρατήσεις υπέρ Δημοσίου, υπέρ νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας ή οργανισμών, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, καθώς και άλλα τυχόν έξοδα που βαρύνουν τον ανάδοχο.

5. Όρος στην προσφορά που αφορά την αναπροσαρμογή των τιμών, συνεπάγεται την απόρριψή της, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης. Προσφορά με όρο για έκπτωση στην τιμή υπό την αίρεση της επίσπευσης της κατακύρωσης του διαγωνισμού απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

6. Η κοινοπραξία οικονομικών φορέων υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υπογράφεται υποχρεωτικά είτε από όλους τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στην κοινοπραξία είτε από κοινό εκπρόσωπό τους εξουσιοδοτημένο με συμβολαιογραφική πράξη. Στην προσφορά αναγράφεται η ποσότητα ή το μέρος του συνολικού αντικειμένου της σύμβασης που αντιστοιχεί στο κάθε μέλος της κοινοπραξίας.

7. Με την υποβολή της προσφοράς κάθε μέλος της κοινοπραξίας ευθύνεται αλληλέγγυα και εις ολόκληρον. Σε περίπτωση κατακύρωσης της σύμβασης στην κοινοπραξία, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι την πλήρη εκτέλεση της σύμβασης.

8. Εάν λόγω αδυναμίας για οποιονδήποτε λόγο ή ανωτέρας βίας, μέλος της κοινοπραξίας αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της κοινοπραξίας κατά το χρόνο αξιολόγησης των προσφορών, τα υπόλοιπα μέλη συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη ολόκληρης της κοινής προσφοράς με την ίδια τιμή. Αν η παραπάνω ανικανότητα προκύψει κατά το χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης, τα υπόλοιπα μέλη της κοινοπραξίας συνεχίζουν να έχουν την ευθύνη της ολοκλήρωσης με την ίδια τιμή και τους ίδιους όρους. Και στις δύο περιπτώσεις, τα λοιπά μέλη της κοινοπραξίας μπορούν να προτείνουν αντικατάσταση του μέλους, η οποία πρέπει όμως να εγκριθεί με απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

9. Διευκρινίσεις μετά την κατάθεση της προσφοράς δίνονται μόνον όταν ζητούνται από το αρμόδιο συλλογικό όργανο, υπό τον όρο ότι τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και ότι οι διευκρινίσεις που παρέχονται δεν μεταβάλουν ουσιωδώς το περιεχόμενο της προσφοράς ή το αντικείμενο της σύμβασης. Από τις διευκρινίσεις που δίνονται σύμφωνα με τα παραπάνω, λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνες που αναφέρονται στα σημεία που ζητήθηκαν.

Άρθρο 81

Εγγυητικές επιστολές

1. Το άρθρο 33 του ν. 3433/2006, πλην της παραγράφου 14 αυτού, που ρυθμίζει τα ζητήματα που σχετίζονται με τις εγγυητικές επιστολές, διατηρείται σε ισχύ μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 105.

2. Σε περίπτωση παροχής είδους που είναι αδιάρετη παροχή παραδίδονται και εγγυητικές επιστολές εξασφάλισης των ενδιάμεσων πληρωμών.

3. Όπου στο άρθρο 33 του ν. 3433/2006 γίνεται αναφορά σε υποδείγματα εγγυητικών επιστολών νοούνται αυτά που περιλαμβάνονται στα υποδείγματα των εγγράφων της σύμβασης, τα οποία εκδίδονται με την απόφαση του Υπουργού που προβλέπεται στο άρθρο 29.

Άρθρο 82

Προέλευση και κατασκευή προϊόντων

1. Εάν ο οικονομικός φορέας κατασκευάζει ο ίδιος το τελικό προϊόν, αναφέρει, μέσω υπεύθυνης δήλωσης που επισυνάπτει στην προσφορά του, το εργοστάσιο κατασκευής και τον τόπο εγκατάστασής του.

2. Εάν ο οικονομικός φορέας δεν κατασκευάζει ο ίδιος το τελικό προϊόν, αναφέρει στην προσφορά του τη χώρα προέλευσης του τελικού προϊόντος που προσφέρει, την επιχείρηση που θα κατασκευάσει το προσφερόμενο προϊόν, καθώς και το εργοστάσιο κατασκευής και τον τόπο εγκατάστασής του. Στην προσφορά του επισυνάπτει υπεύθυνη δήλωση ότι η κατασκευή του τελικού προϊόντος θα γίνει από την επιχείρηση στην οποία ανήκει ή η οποία εκμεταλλεύεται ολικά ή μερικά το εργοστάσιο κατασκευής του τελικού προϊόντος. Επισυνάπτει επίσης υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου της επιχείρησης ότι αποδέχεται την εκτέλεση της προμήθειας σε περίπτωση κατακύρωσης της σύμβασης στον οικονομικό φορέα.

3. Εάν για την παραγωγή του τελικού προϊόντος μεσολαβούν διάφορες φάσεις κατασκευής, ο οικονομικός φορέας δηλώνει, μέσω υπεύθυνης δήλωσης που επισυνάπτει στην προσφορά του, τις διάφορες επιχειρήσεις και τα εργοστάσια κατασκευής, τον τόπο εγκατάστασης των επιχειρήσεων και των εργοστασίων τους, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής της κάθε επιχείρησης στη διαμόρφωση του τελικού προϊόντος.

4. Προσφορά στην οποία δεν επισυνάπτονται οι δηλώσεις των παραγράφων 1, 2 και 3 απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

5. Μετά την υποβολή της προσφοράς απαγορεύεται η αλλαγή της επιχείρησης και του εργοστασίου που δηλώθηκε, εκτός εάν η αλλαγή επιβάλλεται από σοβαρούς αντικειμενικούς λόγους ή λόγους ανωτέρας βίας και εγκρίνεται από την αναθέτουσα αρχή.

6. Εάν, κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού, διαπιστωθεί από την αναθέτουσα αρχή ανυπαρξία του εργοστασίου που δηλώθηκε στην προσφορά, η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Στον προσφέροντα επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Γενικού Διευθυντή της ΓΔΑΕΕ και πρόσκληση του ενδιαφερόμενου για παροχή εξηγήσεων, ποινή προσωρινού ή οριστικού αποκλεισμού από τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Για το συγκεκριμένο εγχώριο οικονομικό φορέα ενημερώνεται το Μητρώο του άρθρου 64.

7. Μετά την έκδοση της κατακυρωτικής απόφασης και τη σύναψη της σύμβασης δεν επιτρέπεται η αλλαγή της επιχείρησης ή του εργοστασίου που δηλώθηκε στην προσφορά, εκτός εάν η αλλαγή επιβάλλεται από σοβαρούς αντικειμενικούς λόγους ή λόγους ανωτέρας βίας και εγκρίνεται από την αναθέτουσα αρχή. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, εάν η κατασκευή του προϊόντος γίνει σε εργοστάσιο άλλο από εκείνο που δηλώθηκε στην προσφορά, χωρίς την προηγούμενη κατά τα ανωτέρω έγκρισή της, να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο και να ζητήσει την κατάπτωση των εγγυητικών επιστολών ή την επιβολή ποινικής ρήτρας ποσού ίσου με το 10%, κατ' ανώτατο όριο, της οικονομικής αξίας της σύμβασης.

Άρθρο 83

Υποβολή προσφορών

1. Οι προσφορές κατατίθενται εγγράφως εντός της προθεσμίας που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης

και διατυπωμένες στην ελληνική γλώσσα. Προσφορά σε άλλη γλώσσα κατατίθεται με επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα. Σε κάθε περίπτωση, υπερισχύει το ελληνικό κείμενο. Τα τεχνικά εγχειρίδια και φυλλάδια που συνοδεύουν τις προσφορές μπορεί να υποβάλλονται στην αγγλική γλώσσα.

2. Οι προσφορές υποβάλλονται με οποιονδήποτε τρόπο προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας. Παραλαμβάνονται με απόδειξη, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές περιέρχονται, με ευθύνη του προσφέροντος, στην αναθέτουσα αρχή μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής τους, όπως αυτή ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

3. Προσφορές που δεν πληρούν τα οριζόμενα στις παραγράφους 1 και 2 δεν λαμβάνονται υπόψη.

4. Προσφορές που υποβάλλονται ή περιέρχονται στην αναθέτουσα αρχή πριν από τη διενέργεια της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης, δεν αποσφραγίζονται, αλλά παραδίδονται στην Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού, προκειμένου να αποσφραγιστούν μαζί με τις άλλες που θα κατατεθούν.

5. Προσφορές που υποβάλλονται ή περιέρχονται στην αναθέτουσα αρχή εκπρόθεσμα, επιστρέφονται στους προσφέροντες χωρίς να αποσφραγιστούν.

Άρθρο 84

Χρόνος ισχύος προσφορών

1. Οι προσφορές ισχύουν μέχρι τη λήψη απόφασης για το αποτέλεσμα του διαγωνισμού και κατ' ελάχιστον για χρονικό διάστημα εκατό ημερολογιακών ημερών από την επομένη της διενέργειάς του, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης ή αν παραταθούν μεταγενέστερα εγγράφως από τους υποψηφίους για χρόνο μεγαλύτερο από τον παραπάνω.

2. Προσφορά που ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο αυτού που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

3. Όταν παρέλθουν οι προθεσμίες της παραγράφου 1, οι προσφέροντες απαλλάσσονται από κάθε υποχρέωση και δικαιούνται να τους επιστραφεί η εγγύηση συμμετοχής χωρίς άλλη απαίτησή τους από την αναθέτουσα αρχή σε σχέση με την προσφορά τους.

Άρθρο 85

Αποσφράγιση και έλεγχος προσφορών

1. Η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού προβαίνει στην έναρξη της διαδικασίας αποσφράγισης των τεχνικών προσφορών την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στη σχετική πρόσκληση.

2. Ελέγχεται η πληρότητα και η κανονικότητά τους και ακολουθεί η βαθμολόγησή τους. Σε περίπτωση ασυμφωνίας της τεχνικής προσφοράς με τα έγγραφα της σύμβασης, η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού εισηγείται τον αποκλεισμό του προσφέροντα από τη συνέχεια της διαδικασίας. Η αναθέτουσα αρχή εκδίδει απόφαση για την απόρριψη των τεχνικών προσφορών που δεν γίνονται αποδεκτές και τη βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών που γίνονται αποδεκτές.

3. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης προδικαστικής προσφυγής ή την έκδοση απόφασης επί τυχόν ασκηθείσας προσφυγής, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τους προσφέροντες, των οποίων οι τεχνικές προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές, να προσέλθουν σε συγκεκριμένη ημέρα και ώρα για την αποσφράγιση

των οικονομικών προσφορών. Οικονομικές προσφορές προσφερόντων των οποίων οι τεχνικές προσφορές δεν κρίθηκαν αποδεκτές δεν αποσφραγίζονται, αλλά επιστρέφονται.

4. Η αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών γίνεται παρουσία των υποψηφίων που προσκλήθηκαν και υπέβαλαν προσφορά ή των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους. Ακολουθεί ο έλεγχος πληρότητας και κανονικότητας των οικονομικών προσφορών και η κατάταξη των υποψηφίων ανάλογα με το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης. Προσφορά που υποβλήθηκε από υποψήφιο που δεν περιλαμβάνεται στον πίνακα προεπιλεγέντων δεν αποσφραγίζεται, αλλά παραδίδεται στην υπηρεσία για επιστροφή. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την έκδοση απόφασης της αναθέτουσας αρχής για την ανάδειξη του προσωρινού αναδόχου και την πρόσκλησή του να υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης.

Άρθρο 86

Αξιολόγηση προσφορών

1. Η αξιολόγηση των προσφορών διενεργείται από την Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού. Αξιολογούνται μόνο οι προσφορές που έχουν κριθεί ως τεχνικά αποδεκτές και σύμφωνες με τους λοιπούς όρους των εγγράφων της σύμβασης. Στο στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού μπορεί να επισκέπτεται τις εγκαταστάσεις των διαγωνιζομένων, προκειμένου να εξετάσει τις πραγματικές κατασκευαστικές δυνατότητες αυτών για τα συγκεκριμένα υλικά που προσφέρουν στο διαγωνισμό.

2. Όταν βασικό κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, σε περίπτωση ισοδύναμων προσφορών μεταξύ δύο ή περισσότερων οικονομικών φορέων, η κατακύρωση γίνεται σε εκείνον του οποίου η προσφορά έχει τη χαμηλότερη τιμή. Σε περίπτωση που οι ισοδύναμες προσφορές έχουν την ίδια τιμή προσφοράς, τότε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά επιλέγεται κατόπιν διαπραγμάτευσης επί της τιμής προσφοράς, τηρουμένων πρακτικών, αφού κληθούν οι προσφέροντες που υπέβαλαν ισοδύναμες και ισότιμες προσφορές, μέσα σε χρόνο ο οποίος καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

3. Όταν βασικό κριτήριο ανάθεσης είναι η χαμηλότερη τιμή, ισότιμες θεωρούνται οι προσφορές με την ίδια ακριβώς τιμή. Σε περίπτωση ισότιμων προσφορών, ως ανάδοχος επιλέγεται ο μειοδότης που προκύπτει κατόπιν διαπραγμάτευσης, αφού κληθούν όλοι οι προσφέροντες που υπέβαλαν ισότιμες οικονομικές προσφορές.

Άρθρο 87

Κατακύρωση σύμβασης

1. Η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού εισηγείται την έκδοση κατακυρωτικής απόφασης.

2. Η απόφαση:

α) για την έγκριση ή μη των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού,

β) για την κατακύρωση ή μη της σύμβασης στο όνομα του επιλεγέντος οικονομικού φορέα,

γ) για την έγκριση ή μη της αντίστοιχης δαπάνης, λαμβάνεται για ποσό άνω των πενήντα εκατομμυρίων ευρώ από το ΚΥΣΕΑ, μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και εισήγηση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας. Για συμβάσεις μικρότερης οικονομικής αξίας, η απόφαση λαμβάνεται από τον Υπουργό Εθνικής

Άμυνας μετά από γνώμη της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, στο πλαίσιο της απόφασης για την ενεργοποίηση του αντίστοιχου υποπρογράμματος κατά τα άρθρα 72-76 του ν. 3883/2010 και του άρθρου 1 του παρόντος νόμου. Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας μπορεί κατά την κρίση του ή εφόσον το ζητήσει η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να εισάγει το θέμα στο ΚΥΣΕΑ για τη λήψη της τελικής απόφασης.

Άρθρο 88

Ανακοίνωση κατακύρωσης

1. Η κοινοποίηση της απόφασης για την κατακύρωση της σύμβασης, καθώς και γενικά όλων των εγγράφων που απευθύνονται στον προσωρινό ανάδοχο, θεωρείται ότι έγινε νόμιμα, εφόσον δεν καταστεί δυνατή η επίδοση τους προσωπικά, αν αυτά αποσταλούν ταχυδρομικώς με συστημένη επιστολή ή με τηλεομοιοτυπία ή γνωστοποιηθούν τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και εφόσον οι τρεις τελευταίες περιπτώσεις επιβεβαιωθούν με επιστολή βεβαίως χρονολογίας.

2. Στον προσωρινό ανάδοχο αποστέλλεται σχετική ανακοίνωση το αργότερο μέσα σε δέκα ημέρες από την ημερομηνία έκδοσης της κατακυρωτικής απόφασης.

3. Ο προσωρινός ανάδοχος υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή μέσα σε είκοσι ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της σχετικής πρόσκλησης τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, όπως αυτά ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

4. Η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού προβαίνει εν συνεχεία στον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης. Όσοι δικαιούνται να παρευρίσκονται στη διαδικασία αποσφράγισης των προσφορών, λαμβάνουν γνώση των δικαιολογητικών κατακύρωσης που κατατέθηκαν. Στα έγγραφα της σύμβασης ορίζεται περαιτέρω η διαδικασία υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης και ο χρόνος πρόσβασης των διαγωνιζομένων σε αυτά.

5. Εάν ο προσωρινός ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει τη σύμβαση μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην απόφαση κατακύρωσης ή δεν προσκομίσει ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά της παραγράφου 3, κηρύσσεται έκπτωτος και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη χαμηλότερη τιμή ή την επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους διαγωνιζόμενους δεν προσκομίζει, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των παραγράφων 3 έως 4, ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά τα οποία απαιτούνται από αυτές, ο διαγωνισμός ματαιώνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο 89

(άρθρο 55 της Οδηγίας)

Πεδίο εφαρμογής - Αρμόδιο δικαστήριο

1. Οι διαφορές που αναφύονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και συμφωνιών-πλαίσιο στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

2. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του παρόντος νόμου και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση των κανόνων του δικαίου της

Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των διατάξεων του παρόντος, δικαιούται να ζητήσει, κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στα επόμενα άρθρα, προσωρινή δικαστική προστασία, ακύρωση της παράνομης πράξης της αναθέτουσας αρχής ή της υπογραφείσας σύμβασης και επιδίκαση αποζημίωσης.

3. Αρμόδιο δικαστήριο είναι το Συμβούλιο της Επικρατείας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8).

4. Οι αγωγές αποζημίωσης του άρθρου 94 εκδικάζονται από τα δικαστήρια που είναι αρμόδια κατά τις γενικές διατάξεις.

Άρθρο 90

(άρθρα 55 παρ. 6, 56, 57, 58 και 59 της Οδηγίας) Προδικαστική προσφυγή

1. Πριν υποβάλει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ο ενδιαφερόμενος οφείλει, μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών από τότε που έλαβε πλήρη γνώση της παράνομης πράξης ή παράλειψης, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, προσδιορίζοντας ειδικώς τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά του.

2. Ως πλήρης νοείται η γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντά του και της αιτιολογίας της. Η απόφαση ανάθεσης της σύμβασης περιλαμβάνει ειδικότερα τα στοιχεία του άρθρου 53 παρ. 2 και αναφέρει τις προθεσμίες αναστολής σύναψης της σύμβασης, όπως προκύπτουν από το άρθρο 91 παράγραφος 2.

3. Η πράξη της αναθέτουσας αρχής και κάθε στοιχείο της αιτιολογίας της μπορεί να αποστέλλεται στον ενδιαφερόμενο με τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό μέσο.

4. Η προδικαστική προσφυγή μπορεί να αποστέλλεται στην αναθέτουσα αρχή με τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό μέσο, πρέπει ωστόσο να επιβεβαιώνεται με έγγραφη κατάσταση ή αποστολή με το ταχυδρομείο εντός πέντε ημερών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της.

5. Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής, καθώς και η άσκηση αυτή συνεπάγονται την άμεση αναστολή της δυνατότητας σύναψης της σύμβασης.

6. Η αναστολή της παραγράφου 5 δεν εφαρμόζεται:

α) σε συμβάσεις για τις οποίες δεν απαιτείται υποχρεωτική δημοσίευση προκήρυξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48,

β) όταν μόνος προσφέρων είναι εκείνος στον οποίον ανατίθεται η σύμβαση και δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι,

γ) σε συμβάσεις που συνάπτονται με βάση συμφωνία-πλαίσιο σύμφωνα με τα άρθρα 43 έως 45.

7. Η προδικαστική προσφυγή κοινοποιείται με φροντίδα του προσφεύγοντος στον εκπρόσωπο ή τον αντίκλητο κάθε θιγομένου από τυχόν ολική ή μερική παραδοχή της προδικαστικής προσφυγής. Η παράλειψη της κοινοποίησης αυτής δεν συνεπάγεται το απαράδεκτο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή απορρίψει την προδικαστική προσφυγή.

8. Δεν επιτρέπεται η άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά πράξης, η οποία δέχεται εν όλω ή εν μέρει προσφυγή άλλου προσώπου.

9. Η προδικαστική προσφυγή ασκείται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής. Η αναθέτουσα αρχή διασφαλίζει

επαρκή βαθμό εμπιστευτικότητας των διαβαθμισμένων πληροφοριών ή άλλων πληροφοριών, οι οποίες περιέχονται στους φακέλους που διαβιβάζονται από τους οικονομικούς φορείς. Διασφαλίζει επίσης ότι οι οικονομικοί φορείς ενεργούν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας σύμφωνα με τα συμφέροντα της άμυνας και της ασφάλειας.

10. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποφανθεί αιτιολογημένα, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και, αν την κρίνει βάσιμη, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία, τεκμαίρεται η απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής. Σε κάθε περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να δεχθεί εν όλω ή εν μέρει την προδικαστική προσφυγή και μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας, μέχρι την προηγούμενη της πρώτης δικασίμου που ορίζεται για την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Στην περίπτωση αυτή καταργείται αντίστοιχα η δίκη της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία για την απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής, η οποία πρέπει να περιέλθει στο δικαστήριο το αργότερο έξι ημέρες πριν από την αρχική ή την, μετά την αναβολή, δικάσιμο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Η τυχόν καθυστερημένη περιέλευση του σχετικού εγγράφου δεν υποχρεώνει το δικαστήριο σε αναβολή.

11. Το δικαστήριο, σταθμίζοντας τις συντρέχουσες σε κάθε περίπτωση συνθήκες και εφόσον κρίνει ότι η παράλειψη αιτιολόγησης ή η καθυστερημένη αιτιολόγηση της απόρριψης της προδικαστικής προσφυγής καθιστά ιδιαίτερα δυσχερή την ουσιαστική παροχή έννομης προστασίας, μπορεί, με την απόφαση επί της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, να επιβάλλει αυτεπάγγελτα χρηματική κύρωση στην αναθέτουσα αρχή. Το ποσό της κύρωσης αυτής δεν μπορεί να είναι μικρότερο από πεντακόσια ευρώ, ούτε μεγαλύτερο από πέντε χιλιάδες ευρώ. Το σχετικό ποσό καταβάλλεται μία φορά για κάθε στάδιο του διαγωνισμού και περιέρχεται στον αιτούντα, του οποίου η αίτηση εκδικάζεται πρώτη.

12. Η κατά παράβαση του παρόντος άρθρου υπογραφή της σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή δεν αντιτάσσεται στον ενδιαφερόμενο, ούτε κωλύει την παροχή της προσήκουσας έννομης προστασίας.

13. Σε διαφορές που αναφύονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης συμβάσεων που ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας που προβλέπουν την άσκηση διοικητικών προσφυγών κατά εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων που εκδίδονται στο πλαίσιο της διαδικασίας σύναψης των συμβάσεων αυτών και το άρθρο 31 του ν. 3433/2006 καταργείται.

Άρθρο 91 (άρθρα 56 και 57 της Οδηγίας) Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων

1. Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών από τη ρητή ή σιωπηρή απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής. Δεν επιτρέπεται να περιέχει αιτιάσεις διαφορετικές από τις αιτιάσεις της προδικαστικής προσφυγής.

2. Η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και η άσκηση αυτής κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή ο αρμόδιος δικαστής αποφανθεί διαφορετικά. Κατά τα

λοιπά, η άσκηση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με την προσωρινή διαταγή που εκδίδεται κατά την παράγραφο 6.

3. Ο αρμόδιος δικαστής ορίζει με πράξη του την ημέρα και ώρα εκδίκασης της αίτησης, καθώς και την προθεσμία κλήτευσης. Η ημερομηνία εκδίκασης δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από τριάντα ημέρες από την κατάθεση της αίτησης, η δε προθεσμία κλήτευσης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε ημέρες.

4. Αντίγραφο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την αναθέτουσα αρχή και, σε περίπτωση που είναι διαφορετική, προς την υπηρεσία που είναι αρμόδια για την παραλαβή των προσφορών. Κοινοποιείται επίσης προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο του οποίου την κλήτευση θεωρεί αναγκαία ο δικαστής. Η κοινοποίηση γίνεται με κάθε πρόσφορο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών και της τηλεομοιοτυπίας, μέσα σε δέκα ημέρες από την άσκηση της αίτησης.

5. Κάθε ενδιαφερόμενος, του οποίου επηρεάζονται τα συμφέροντα, δικαιούται να ασκήσει παρέμβαση. Οι διάδικοι οφείλουν να προσκομίσουν κατά την εκδίκαση της υπόθεσης όλα τα κρίσιμα έγγραφα και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους.

6. Ο αρμόδιος δικαστής μπορεί, με την κατάθεση της αίτησης και μετά από κλήση της αναθέτουσας αρχής τρεις ημέρες νωρίτερα, να εκδώσει, αυτεπάγγελτα ή κατόπιν αίτησης, προσωρινή διαταγή, που καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση και περιέχει τα μέτρα, τα οποία πρέπει να ληφθούν ως την έκδοση της απόφασης. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται και η άρση της απαγόρευσης σύναψης της σύμβασης. Λόγο άρσης της απαγόρευσης αυτής συνιστά το προδήλως अपαράδεκτο ή το προδήλως αβάσιμο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, γεγονός για το οποίο αρκεί απλή μνεία. Η προσωρινή διαταγή μπορεί να ανακληθεί είτε από τον δικαστή που τη χορήγησε, ύστερα από αίτηση της αναθέτουσας αρχής και αφού κληθεί για ακρόαση ο αιτών τρεις ημέρες νωρίτερα, είτε από το δικαστήριο που θα δικάσει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

7. Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων γίνεται δεκτή, εφόσον πιθανολογείται σοβαρά η παράβαση κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των διατάξεων του παρόντος και η λήψη του μέτρου είναι αναγκαία για να αρθούν τα δυσμενή από την παράβαση αποτελέσματα ή να αποτραπεί η ζημία των συμφερόντων του αιτούντος.

8. Η αίτηση μπορεί να απορριφθεί αν, από τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και επιτακτικών λόγων γενικού δημοσίου συμφέροντος και ιδίως των εθνικών συμφερόντων άμυνας και ασφάλειας, κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την παραδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος. Η απόρριψη της αίτησης για οποιονδήποτε λόγο δεν θίγει άλλα δικαιώματα του αιτούντος.

9. Το δικαστήριο διατάζει τα κατάλληλα ασφαλιστικά μέτρα, χωρίς να δεσμεύεται από τις προτάσεις των διαδίκων. Διατάζει ιδίως την αναστολή ισχύος όρων των εγγράφων της σύμβασης, την αναστολή εκτέλεσης οποιασδήποτε πράξης της αναθέτουσας αρχής, την απαγόρευση νομικών ή υλικών ενεργειών, την εκτέλεση των απαραίτητων θετικών πράξεων, όπως η διατήρηση εγγράφων και άλλων στοιχείων, καθώς και την αναστολή σύναψης της σύμβασης. Η απόφαση επί της αίτησης

ασφαλιστικών μέτρων εκδίδεται μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών από την εκδίκαση της αίτησης.

10. Η άσκηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων δεν εξαρτάται από την προηγούμενη άσκηση του κύριου ένδικου βοηθήματος. Η προθεσμία άσκησης των ένδικων βοηθημάτων διακόπτεται με την κατάθεση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και αρχίζει από την επίδοση της σχετικής απόφασης. Ο διάδικος που πέτυχε υπέρ αυτού τη λήψη ενός ασφαλιστικού μέτρου, οφείλει μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την επίδοση της απόφασης αυτής, να ασκήσει το κύριο ένδικο βοήθημα, διαφορετικά αίρεται αυτοδίκαια η ισχύς του ασφαλιστικού μέτρου. Η δικάσιμος για την εκδίκασή του δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από ένα τρίμηνο από την κατάθεση του δικογράφου.

11. Εφόσον η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων γίνει δεκτή, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει σύμφωνα με το εν γένει περιεχόμενο της απόφασης, τη διοικητική πράξη που προκάλεσε τη διαφορά, ή, σε περίπτωση παράλειψης, να εκδώσει την οφειλόμενη ρητή πράξη. Στην περίπτωση αυτή, για το τυχόν ασκηθέν κύριο ένδικο βοήθημα εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 32 παράγραφος 2 του π.δ. 18/1989.

12. Η κατά παράβαση του παρόντος άρθρου υπογραφή της σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή δεν αντιστασεται στον ενδιαφερόμενο, ούτε κωλύει την παροχή της προσήκουσας έννομης προστασίας.

Άρθρο 92

(άρθρο 56 της Οδηγίας)

Ακύρωση πράξης ή παράλειψης

1. Ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ζητήσει την ακύρωση κάθε πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής που παραβιάζει κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικού με τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης της σύμβασης ή διάταξη του παρόντος νόμου. Ιδίως δικαιούται να ζητήσει την ακύρωση όρου που περιέχεται στα έγγραφα της σύμβασης και αναφέρεται σε τεχνικές, οικονομικές και χρηματοδοτικές προδιαγραφές, καθώς και των πράξεων της αναθέτουσας αρχής περί αποκλεισμού από τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, αξιολόγησης προσφορών και κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού.

2. Εάν το δικαστήριο ακυρώσει πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής μετά τη σύναψη της σχετικής σύμβασης, η τελευταία δεν θίγεται, εκτός αν πριν από τη σύναψη αυτής είχε ανασταλεί η διαδικασία κατακύρωσης του διαγωνισμού με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινή διαταγή, ή εκτός εάν η σύμβαση έχει κηρυχθεί άκυρη. Στην περίπτωση αυτή, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 94.

3. Αν ο ενδιαφερόμενος δεν άσκησε ή άσκησε ανεπιτυχώς την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και η σύμβαση υπογράφηκε και ολοκληρώθηκε η εκτέλεσή της πριν από τη συζήτηση του κύριου ένδικου βοηθήματος, εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 32 παρ. 2 του π.δ. 18/1989.

Άρθρο 93

(άρθρα 60, 61 και 62 της Οδηγίας)

Κήρυξη της σύμβασης άκυρης

1. Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει την κήρυξη της ακυρότητας σύμβασης που έχει υπογραφεί:

α) εφόσον ανατέθηκε χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε περίπτωση που ανάλογη δημοσίευση ήταν υποχρεωτική, ή

β) σε περίπτωση παράβασης του άρθρου 90 παρ. 5, του άρθρου 91 παρ. 2, εφόσον λόγω της παράβασης αυτής ο προσφέρων ο οποίος ασκεί προσφυγή στερήθηκε της δυνατότητας άσκησης προσυμβατικών διαδικασιών προσφυγής, η δε παράβαση αυτή συνδυάζεται με άλλη παράβαση των άρθρων του δεύτερου Μέρους, η οποία επηρέασε αρνητικά τις πιθανότητες του προσφέροντος που ασκεί προσφυγή να αναλάβει τη σύμβαση, ή

γ) σε περίπτωση σύναψης συμφωνίας-πλαίσιο, εφόσον παραβιάζονται οι υποχρεώσεις που προκύπτουν κατά την ανάθεση με διαγωνισμό συμβάσεων που συνάπτονται βάσει πολυμερούς συμφωνίας-πλαίσιο.

2. Η αίτηση κήρυξης της σύμβασης άκυρης δεν επιτρέπεται:

α) εάν η αναθέτουσα αρχή δημοσίευσε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκήρυξη για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια, σύμφωνα με το υπόδειγμα και τις προϋποθέσεις του άρθρου 96, με την οποία γνωστοποίησε την πρόθεσή της να αναθέσει τη σύμβαση και εφαρμόσει δεκαήμερη τουλάχιστον προθεσμία αναστολής σύναψης της σύμβασης από την επομένη της δημοσίευσης της προκήρυξης,

β) όταν η αναθέτουσα αρχή θεωρεί ότι δεν παραβιάστηκαν οι κανόνες για τον τρόπο ανάθεσης συμβάσεων σε εκτέλεση συμφωνίας-πλαίσιο του άρθρου 46, έχει ήδη αποστείλει την απόφαση ανάθεσης της εκτελεστικής της συμφωνίας-πλαίσιο σύμβασης μαζί με την αιτιολογία της σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 2 στους προσφέροντες της συμφωνίας-πλαίσιο, έχει ήδη αναφέρει τις προθεσμίες αναστολής σύναψης της σύμβασης και έχει εφαρμόσει δεκαήμερη τουλάχιστον προθεσμία αναστολής της σύναψης, από την επομένη της αποδεδειγμένης παραλαβής της απόφασης από τα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο που υπέβαλαν προσφορά.

3. Η κήρυξη της σύμβασης άκυρης έχει ως αποτέλεσμα την αναδρομική ακυρότητά της. Τυχόν αξιώσεις των μερών διέπονται από τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού και οι σχετικές διαφορές εκδικάζονται από το κατά τις γενικές διατάξεις αρμόδιο δικαστήριο. Αν ο ανάδοχος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την ακυρότητα της σύμβασης, δεν γεννάται έναντι της αναθέτουσας αρχής αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού ή εν λόγω αξίωση ικανοποιείται μόνο εν μέρει.

4. Το δικαστήριο εκτιμώντας τις περιστάσεις και, ιδίως, το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, τη σοβαρότητα της παράβασης και τη συμπεριφορά της αναθέτουσας αρχής, μπορεί να κηρύξει την ακυρότητα μόνο του ανεκτέλεστου μέρους της σύμβασης ή να συντομεύσει τη διάρκειά της.

5. Εφόσον επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της σύμβασης, παρόλο που αυτή έχει συναφθεί κατά παράβαση των περιπτώσεων της παραγράφου 1, το δικαστήριο μπορεί να μην την κηρύξει άκυρη. Δεν θεωρείται επιτακτικός λόγος δημοσίου συμφέροντος η ύπαρξη οικονομικών συμφερόντων για τη διατήρηση των αποτελεσμάτων της σύμβασης, παρά μόνον αν η ακυρωσή της θα οδηγούσε σε δυσανάλογες συνέπειες, η επιβάρυνση της αναθέτουσας αρχής με έξοδα λόγω καθυστέρησης στην εκτέλεση της σύμβασης, λόγω διεξαγωγής νέας διαδικασίας ανάθεσης, λόγω αλλαγής του οικονομικού φορέα που εκτελεί τη σύμβαση ή λόγω

νομικών υποχρεώσεων που τυχόν συνεπάγεται η ακύρωση της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση, μία σύμβαση δεν επιτρέπεται να κηρυχθεί άκυρη αν οι συνέπειες της ακυρότητας θα έθεταν σε σοβαρό κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη ενός ευρύτερου προγράμματος άμυνας ή ασφαλείας το οποίο είναι θεμελιώδες για τα συμφέροντα ασφαλείας του κράτους.

6. Στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου το δικαστήριο, με την ίδια απόφαση, επιβάλλει στην αναθέτουσα αρχή πρόστιμο, το ύψος του οποίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του χρηματικού αντικειμένου της σύμβασης. Το πρόστιμο περιέρχεται στον αιτούντα. Το δικαστήριο στις περιπτώσεις αυτές δεν δεσμεύεται από τα αιτήματα των διαδίκων, αλλά εκτιμά ελευθέρως τις συνθήκες.

7. Η αίτηση κήρυξης της σύμβασης άκυρης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών:

α) από την επόμενη της δημοσίευσης της απόφασης ανακοίνωσης σύναψης σύμβασης, εφόσον στη δημοσίευση περιλαμβάνεται αιτιολογία για τη σύναψη της σύμβασης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης ή

β) από την επόμενη της ενημέρωσης των ενδιαφερομένων με άλλο τρόπο, εφόσον στην ενημέρωση αυτή εκτίθενται οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 53.

8. Η αίτηση κήρυξης της σύμβασης άκυρης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να ασκηθεί μετά την πάροδο έξι μηνών από την επόμενη της υπογραφής της σύμβασης.

9. Στην αίτηση κήρυξης της σύμβασης άκυρης εφαρμόζονται αναλογικά οι ρυθμίσεις της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Η προθεσμία και η κατάθεση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Η διαδικασία προσωρινής διαταγής εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή. Αν η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων γίνει δεκτή, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή περαιτέρω εκτέλεσης της σύμβασης.

Άρθρο 94

(άρθρο 56 παράγραφοι 1, 6 και 7 της Οδηγίας) Αξίωση αποζημίωσης

1. Ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος αποκλείστηκε από τη συμμετοχή σε διαγωνισμό ή εν γένει από την ανάθεση σύμβασης του παρόντος, κατά παράβαση κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διάταξης του παρόντος, δικαιούται να αξιώσει από την αναθέτουσα αρχή αποζημίωση, με αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 197 και 198 ΑΚ. Αν ο ενδιαφερόμενος αποδείξει ότι θα του ανετίθετο η σύμβαση αν δεν είχε εμφιλοχωρήσει η παράβαση, τότε δικαιούται αποζημίωση κατά τις γενικές διατάξεις. Κάθε διάταξη που αποκλείει ή περιορίζει την αξίωση αυτή δεν εφαρμόζεται.

2. Για την επιδίκαση της αποζημίωσης απαιτείται η προηγούμενη ακύρωση της παράνομης πράξης ή παράλειψης από το αρμόδιο δικαστήριο. Η προϋπόθεση αυτή δεν απαιτείται στην περίπτωση της παραγράφου 3 του άρθρου 92, των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 93 ή όταν, εν γένει, δεν καθίσταται εφικτή η δικαστική κήρυξη της ακυρότητας για λόγους που δεν συνδέονται με παραλείψεις του ενδιαφερόμενου.

Άρθρο 95

(άρθρο 63 της Οδηγίας) Συνεργασία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1. Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θεωρώντας ότι έχει διαπραχθεί σοβαρή παράβαση των διατάξεων του δι-

καίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ρυθμίζουν τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων του παρόντος, ζητεί την άρση αυτής, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που παρέλαβε τη γνωστοποίηση διαβιβάζει μέσα σε είκοσι μία ημέρες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα ακόλουθα στοιχεία:

α) βεβαίωση ότι η παράβαση διορθώθηκε ή

β) αιτιολογημένη απάντηση με την οποία εξηγεί για ποιο λόγο δεν έγινε καμιά διορθωτική ενέργεια ή

γ) γνωστοποίηση ότι η διαδικασία σύναψης της υπόψη σύμβασης έχει ανασταλεί είτε με πρωτοβουλία της αναθέτουσας αρχής, είτε ύστερα από αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 91.

2. Η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται μέσα σε δέκα ημέρες από τότε που της ζητηθεί να παράσχει τις πληροφορίες της προηγούμενης παραγράφου προς την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και να αποστείλει σε αυτή κάθε σχετικό με την πιθανολογούμενη παράβαση στοιχείο.

3. Στην περίπτωση που σύμφωνα με την παράγραφο 1 περίπτωση β' του παρόντος άρθρου γνωστοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δεν έγινε καμιά διορθωτική ενέργεια λόγω αίτησης ασφαλιστικών μέτρων που εκκρεμεί, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το αποτέλεσμα της δίκης, όταν αυτό γίνει γνωστό.

4. Σε περίπτωση που σύμφωνα με την παράγραφο 1 περίπτωση γ' του παρόντος άρθρου γνωστοποιηθεί ότι έχει χορηγηθεί αναστολή, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας γνωστοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την τυχόν ανάκληση της αναστολής ή την έναρξη νέας διαδικασίας σύναψης σύμβασης που συνδέεται στο σύνολό της ή κατά ένα μέρος με την προηγούμενη διαδικασία. Η νέα αυτή γνωστοποίηση πρέπει να βεβαιώνει ότι η πιθανολογούμενη παράβαση έχει διορθωθεί ή να περιέχει αιτιολογημένη απάντηση και να εξηγεί για ποιο λόγο δεν έγινε καμιά διορθωτική ενέργεια.

Άρθρο 96

(άρθρο 64 της Οδηγίας) Περιεχόμενο της προκήρυξης για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια

Η προκήρυξη για εκούσια εκ των προτέρων διαφάνεια, όπως προβλέπεται στην περίπτωση α' της παραγράφου 2 του άρθρου 93 του παρόντος και συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα που εγκρίνεται από την Επιτροπή σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 67 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2009/81/EK συμβουλευτική διαδικασία της Επιτροπής, περιέχει τις εξής πληροφορίες:

α) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας της αναθέτουσας αρχής,

β) περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης,

γ) αιτιολόγηση της απόφασης της αναθέτουσας αρχής να αναθέσει τη σύμβαση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

δ) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου έχει ληφθεί απόφαση ανάθεσης της σύμβασης και

ε) εφόσον απαιτείται, οποιαδήποτε άλλη πληροφορία κρίνεται χρήσιμη η αναθέτουσα αρχή.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

**Άρθρο 97
(άρθρα 65 και 66 της Οδηγίας)
Στατιστικές υποχρεώσεις**

1. Η ΓΔΑΕΕ είναι αρμόδια να διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το αργότερο έως την 31η Οκτωβρίου κάθε έτους, στατιστική κατάσταση συμβάσεων έργων, υπηρεσιών και προμηθειών που έχουν συναφθεί κατ' εφαρμογή του παρόντος κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους.

2. Η στατιστική κατάσταση προσδιορίζει τον αριθμό και την αξία των συμβάσεων που ανατέθηκαν και αφορά χωριστά τις συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών. Ο αριθμός και η αξία των συμβάσεων κατανέμονται ανά χρησιμοποιούμενη διαδικασία και προσδιορίζουν για κάθε διαδικασία το αντικείμενο των συμβάσεων ανά κατηγορία της ονοματολογίας CPV.

3. Σε περίπτωση που έχει γίνει προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, οι συμβάσεις που έχουν κατηγοριοποιηθεί σύμφωνα με την παράγραφο 2, κατηγοριοποιούνται επιπλέον και ανάλογα με τους λόγους προσφυγής στη διαδικασία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 42.

**Άρθρο 98
(άρθρα 70 και 71 της Οδηγίας)
Πεδίο εφαρμογής των προεδρικών διαταγμάτων
59/2007 και 60/2007**

1. Στο τέλος του άρθρου 19 του π.δ. 59/2007 προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Στις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ (L 216), ούτε στις συμβάσεις στις οποίες η Οδηγία δεν εφαρμόζεται δυνάμει των άρθρων 8, 12 και 13 αυτής.»

2. Το άρθρο 16 του π.δ. 60/2007 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 16
Συμβάσεις στους τομείς της άμυνας
και της ασφάλειας

Σύμφωνα με το άρθρο 346 της ΣΛΕΕ, το παρόν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, με εξαίρεση τις συμβάσεις στις οποίες εφαρμόζεται η Οδηγία 2009/81/ΕΚ (L 216). Το παρόν δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ δυνάμει των άρθρων 8, 12 και 13 αυτής.»

**ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ
ΚΑΤΩΤΕΡΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2009/81/ΕΚ**

**Άρθρο 99
Πεδίο εφαρμογής**

1. Οι διατάξεις του παρόντος Μέρους εφαρμόζονται στις συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι κατώτερη από τα χρηματικά όρια του άρθρου 24.

2. Στις συμβάσεις του παρόντος Μέρους εφαρμόζονται οι διατάξεις του δεύτερου Μέρους, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 104.

Άρθρο 100

Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

1. Οι συμβάσεις του παρόντος Μέρους συνάπτονται σύμφωνα με τις ακόλουθες διαδικασίες:

α) την ανοικτή διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 101,

β) το συνοπτικό διαγωνισμό, στην περίπτωση που η αξία της σύμβασης είναι κατώτερη από το χρηματικό όριο που ορίζεται στην με αριθμό 35130/739/9.8.2010 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Β΄ 1291), σύμφωνα με το άρθρο 102,

γ) την απευθείας ανάθεση, στην περίπτωση που η αξία της σύμβασης είναι κατώτερη από το χρηματικό όριο που ορίζεται στην με αριθμό 35130/739/9.8.2010 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Β΄ 1291), σύμφωνα με το άρθρο 103.

2. Οι συμβάσεις της παραγράφου 1 μπορούν να συνάπτονται και με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 38.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας δημοσιεύονται υποδείγματα εγγράφων σύμβασης, με δεσμευτικό ή μη χαρακτήρα, για τις συμβάσεις του παρόντος Μέρους.

Άρθρο 101

Ανοικτή διαδικασία

1. Ανοικτή είναι η διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά. Η ανοικτή διαδικασία διεξάγεται σε ενιαίο στάδιο, το οποίο περιλαμβάνει τη διενέργεια ποιοτικής επιλογής των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν προσφορά και εν συνεχεία την αξιολόγηση των προσφορών όσων αποδείχθηκε ότι πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό. Όπου στον παρόντα νόμο γίνεται αναφορά σε «αίτηση συμμετοχής» νοείται η «προσφορά», ενώ όπου γίνεται αναφορά σε «υποψήφιο» νοείται ο «προσφέρων» στο πλαίσιο της ανοικτής διαδικασίας.

2. Στην ανοικτή διαδικασία, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε τριάντα ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Οι διαδικαστικές λεπτομέρειες διενέργειας της ανοικτής διαδικασίας ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Άρθρο 102

Συνοπτικός διαγωνισμός

Κατά τη διενέργεια συνοπτικού διαγωνισμού η αναθέτουσα αρχή δύναται να περιορίζει τα έγγραφα της σύμβασης και να μην ορίζει κριτήρια ποιοτικής επιλογής. Η δημοσίευση της προκήρυξης γίνεται με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής που διενεργεί τον διαγωνισμό. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε δέκα ημέρες από την ημερομηνία ανάρτησης της προκήρυξης στην οικεία ιστοσελίδα, σύμφωνα με τις διαδικαστικές προϋποθέσεις του ν. 3861/ 2010.

Άρθρο 103

Απευθείας ανάθεση

Η απευθείας ανάθεση σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα γίνεται με κριτήριο τη δυνατότητα καλής και έγκαιρης εκτέλεσης της σύμβασης από τον ανάδοχο.

Άρθρο 104 Εξαιρέσεις

1. Οι ακόλουθες διατάξεις του δεύτερου Μέρους δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις που ρυθμίζονται από το παρόν Μέρος: το άρθρο 28, η υποχρέωση διαβίβασης έκθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 42 παρ. 2 περίπτωση α', το άρθρο 47, το άρθρο 48 παράγραφοι 1 έως 3, το άρθρο 49, το άρθρο 51, το άρθρο 55, το άρθρο 95 και το άρθρο 96.

2. Αρμόδιο δικαστήριο για τις διαφορές που αναφέρονται στο πλαίσιο συμβάσεων του παρόντος Μέρους είναι το Διοικητικό Εφετείο της έδρας της αναθέτουσας αρχής, με τριμελή σύνθεση, το οποίο αποφαινεται αμετάκλητα. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κεφαλαίου Ι' του δεύτερου Μέρους, για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 18/1989. Αιτήσεις προσωρινής προστασίας εκδικάζονται από τον Πρόεδρο Εφετών του οικείου Διοικητικού Εφετείου ή από τον Εφέτη που αυτός ορίζει. Σε περίπτωση ιδιαίτερης σπουδαιότητας της υπόθεσης, ο ανωτέρω Πρόεδρος ή Εφέτης μπορεί να εισάγει την αίτηση σε τριμελές συμβούλιο του δικαστηρίου, στο οποίο προεδρεύει ο Πρόεδρος Εφετών και μετέχει ο Εφέτης εισηγητής.

3. α. Στην κλειστή διαδικασία, στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού και στη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε είκοσι ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης διαγωνισμού στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν επιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε είκοσι ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

β. Όταν στην κλειστή διαδικασία και στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, επείγοντες λόγοι καθιστούν αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων προθεσμιών που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίζει προθεσμία για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών στους προεπιλεγέντες.

γ. Κατά τον καθορισμό των προθεσμιών παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει υπόψη, ιδίως, τον πολύπλοκο χαρακτήρα της σύμβασης και το χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία των προσφορών, με την επιφύλαξη των ελάχιστων προθεσμιών που καθορίζονται στο παρόν άρθρο.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Άρθρο 105 Εκτέλεση συμβάσεων

1. Τα σχετικά με την εκτέλεση των συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου,

ιδίως οι όροι, η κατάρτιση, η τροποποίηση, η καταγγελία και η λύση των συμβάσεων, οι κανόνες που διέπουν τις παραλαβές, τις παραδόσεις, τις πληρωμές, την έκπτωση του αναδόχου και τις συναφείς κυρώσεις, την είσπραξη των δικαιωμάτων του δημοσίου, την ευθύνη έναντι τρίτων, τη χρηματοδότηση, τη δωσιδικία και το εφαρμοστέο δίκαιο εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 34 έως 42, 44, 45, 48, 60-65, 68 παρ. 1 και 70 του ν. 3433/2006 και τις κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτού. Οι διατάξεις του ν. 3433/2006 περί Εγχώριας Βιομηχανικής Συμμετοχής (ΕΒΣ), Ελληνικής Προστιθέμενης Αξίας (ΕΠΑ) και Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων (ΑΩ), καθώς και οι κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή τους, καταργούνται.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και των τυχόν συναρμόδιων Υπουργών, τα θέματα της προηγούμενης παραγράφου, του άρθρου 81 και του άρθρου 106 μπορούν να ρυθμίζονται διαφορετικά.

3. Μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στην παράγραφο 2, οι διατάξεις των άρθρων 33-45, 48, 60-65, 68 παρ.1 και 70 του ν. 3433/2010 και οι κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτού, διέπουν και τις συμβάσεις υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, προσαρμοσμένες στη φύση και το σκοπό των συμβάσεων αυτών.

Άρθρο 106

Εκχώρηση δικαιωμάτων και αναδοχή υποχρεώσεων

1. Το άρθρο 43 του ν. 3433/2006, το οποίο ρυθμίζει τα ζητήματα που σχετίζονται με την εκχώρηση δικαιωμάτων και την αναδοχή υποχρεώσεων, διατηρείται σε ισχύ μέχρι την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 105.

2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η εκχώρηση απαιτήσεων του οικονομικού φορέα σε προμηθευτές ή υπεργολάβους του, μετά από συμφωνία μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του οικονομικού φορέα, με όρο που τίθεται στη σύμβαση. Στην περίπτωση αυτή, κατά παρέκκλιση από κάθε αντίθετη διάταξη, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να αντιτάσσει κατά του εκδοχέα υπεργολάβου, όλες τις ενστάσεις που τυχόν υπάρχουν κατά του εκχωρητή-οικονομικού φορέα, ακόμη και μετά την αναγγελία της εκχώρησης.

Άρθρο 107

Συμβάσεις εκποίησης στρατιωτικού εξοπλισμού

1. Με τη διαδικασία του άρθρου 76 του ν. 3883/2010 στρατιωτικός εξοπλισμός μπορεί να χαρακτηρίζεται μη επιχειρησιακά αναγκαίος και να αποφασίζεται η πώληση, ανταλλαγή ή χρηματοδοτική του μίσθωση. Με την ίδια απόφαση γίνεται η οικονομική αποτίμηση του στρατιωτικού εξοπλισμού και εγκρίνεται η διαδικασία υλοποίησης της εκποίησής του, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

2. Με τη διαδικασία των άρθρων 72-75 του ν. 3883/2010, προσαρμοσμένων στη φύση και το σκοπό των εκποιήσεων στρατιωτικού εξοπλισμού, μπορεί να καταρτίζεται μακροπρόθεσμο ή/και τριετές πρόγραμμα εκποιήσεων στρατιωτικού εξοπλισμού.

3. Η σύναψη των συμβάσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 1, μπορεί να γίνεται με τις εξής διαδικασίες:

- α) με διακρατικές συμφωνίες,
- β) βάσει ειδικών διαδικαστικών κανόνων διεθνών οργανισμών,
- γ) με ανοικτό πλειοδοτικό διαγωνισμό,
- δ) με κλειστό πλειοδοτικό διαγωνισμό,
- ε) με διαπραγμάτευση με προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης ή
- στ) με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης.

4. Για την εφαρμογή των διαδικασιών της παραγράφου 3 εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του παρόντος νόμου, προσαρμοσμένες στη φύση και το σκοπό των συμβάσεων αυτών.

5. Στο πλαίσιο διακρατικών συμβάσεων ή συμβάσεων που συνάπτονται δυνάμει ειδικών διαδικαστικών κανόνων διεθνών οργανισμών, στρατιωτικός εξοπλισμός μπορεί να δωρίζεται ή να παραχωρείται κατά χρήση για την εξυπηρέτηση της εξωτερικής αμυντικής πολιτικής της χώρας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με τη διαδικασία του άρθρου 76 του ν. 3883/2010.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για την εκποίηση στρατιωτικού εξοπλισμού που χαρακτηρίζεται άχρηστος.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Η έκδοση της απόφασης αυτής δεν συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 108 **Λοιπές διατάξεις**

1. Όπου στην κείμενη νομοθεσία απαντάται ο όρος «αμυντικό υλικό» νοείται ο «στρατιωτικός εξοπλισμός», σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 15 περίπτωση 20.

2. Η παρ. 3 του άρθρου 72 του ν. 3433/2006 τροποποιείται ως εξής:

«3. Οι κάτωθι Γενικές Διευθύνσεις υπάγονται απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας: α) η Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης (ΓΔΟΣΥ), η οποία έχει ως αποστολή το σχεδιασμό και την υλοποίηση αποφάσεων επί θεμάτων Διαχείρισης Πόρων, Περιβάλλοντος, Ανθρώπινου Δυναμικού, Κατάρτισης, Παρακολούθησης, Συντονισμού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, Οικονομικής Μέριμνας, Στρατιωτικής και Τεχνολογικής Υποστήριξης, β) η Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ), η οποία έχει ως αποστολή τη διενέργεια των απαιτούμενων διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών στον τομέα της άμυνας, για τη σύναψη συμβάσεων έρευνας και ανάπτυξης, για τη σύναψη συμβάσεων εκποίησης στρατιωτικού εξοπλισμού, για την πιστοποίηση συμμόρφωσης νέων προϊόντων με συμφωνίες Τυποποίησης, για την τυποποίηση - κωδικοποίηση του στρατιωτικού εξοπλισμού και για την κρατική διασφάλιση ποιότητας, καθώς και την παρακολούθηση της υλοποίησης των μέτρων της Εθνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Στρατηγικής, γ) η Γενική Διεύθυνση Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και Διεθνών Σχέσεων (ΓΔΠΕΑΔΣ), η οποία έχει ως αποστολή τη μελέτη, την υποβολή εισηγήσεων και την παρακολούθηση υλοποίησης της Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και του Εθνικού Αμυντικού Σχεδιασμού σε συνεργασία με τον Α/ΓΕΕΘΑ, καθώς και των θεμάτων Στρατηγικών Αναλύσεων, Διεθνών Σχέσεων - Συνεργασιών και Διεθνών Οργανισμών, αρμοδιότητας του Υπουργού Εθνικής Άμυνας. Οι ανωτέρω Γενικές Διευθύνσεις δεν έχουν ιεραρχική σχέση με

τα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων και το ΓΕΕΘΑ, οι αρχηγοί των οποίων αναφέρουν απευθείας στον Υπουργό, ο οποίος συντονίζει και παρακολουθεί το έργο τους.»

3. Στην παράγραφο 10 του άρθρου 43 του ν. 3943/2011 (Α' 66) οι λέξεις «το άρθρο 2» αντικαθίσταται από τις λέξεις «την παράγραφο 2 του άρθρου 1».

Άρθρο 109 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται σε όλες τις συμβάσεις έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του και η έναρξη της διαδικασίας σύναψης των οποίων λαμβάνει χώρα μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Ως έναρξη διαδικασίας σύναψης νοείται:

α) η αποστολή προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις συμβάσεις του δεύτερου Μέρους,

β) η δημοσίευση προκήρυξης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, για τις συμβάσεις του τρίτου Μέρους,

γ) η ανάρτηση στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής, για τις συμβάσεις που ανατίθενται με τη διαδικασία του συνοπτικού διαγωνισμού και

δ) η λήψη απόφασης σύναψης σύμβασης, για τις υπόλοιπες περιπτώσεις.

2. Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών, οι οποίες έχουν ξεκινήσει πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται σύμφωνα με το καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο έναρξής τους.

3. Συμβάσεις έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών που έχουν συναφθεί πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, εκτελούνται σύμφωνα με το καθεστώς που τις διέπει κατά το χρόνο σύναψής τους.

4. Οι διατάξεις περί έννομης προστασίας διέπουν τις διαφορές που αναφέρονται από πράξεις ή παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής, οι οποίες εκδίδονται ή συντελούνται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ **ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ** **ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ**

Άρθρο 110

1. Η περίπτωση 12στ' της υποπαραγράφου 1β' του άρθρου 3 του ν. 3883/2010 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

«(στ) Αεροπορίας Στρατού.»

2. Η παράγραφος 7 του άρθρου 29 του ν. 3883/2010 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Στον απαιτούμενο για προαγωγή χρόνο δεν υπολογίζεται ο χρόνος των υποπαραγράφων α', β', δ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 24 του παρόντος νόμου.»

3. Το δεύτερο εδάφιο της υποπαραγράφου 1γ' του άρθρου 32 του ν. 3883/2010 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

«δ. Η προϋπόθεση αυτή δεν απαιτείται για τους Υποστράτηγους Σωμάτων του ΣΞ Τεχνικού, Εφοδιασμού και Μεταφορών, Υλικού Πολέμου και Έρευνας - Πληροφορικής Υποστράτηγους, Υποναυάρχους ή Υποπτεράρχους της ειδικότητας Οικονομικού, Υποπτεράρχους Αεράμυνας, Εφοδιαστές, Διοικητικούς και Μετεωρολόγους, Υποστράτηγους, Υποναυάρχους ή Υποπτεράρχους ειδικότητας Ιατρού, τους Υποστράτηγους, Στρα-

τολογικού-Στρατιωτικών Νομικών Συμβούλων, οι οποίοι κατ' εξαίρεση δύνανται να προαχθούν στο βαθμό του Αντιστρατήγου και αντιστοίχων, όπως και για τους Ταξίαρχους Ελεγκτικού, οι οποίοι δύνανται αντιστοίχως να προαχθούν στο βαθμό του Υποστρατήγου.»

4. Το δικαίωμα της παραγράφου 2β' του άρθρου 55 του ν. 3883/2010 (Α' 167) για τη μετάταξη μονίμων Αξιωματικών στο Κοινό Σώμα Στρατολογικού - Στρατιωτικών Νομικών Συμβούλων (ΚΣ ΣΣΝΣ) επεκτείνεται σε μονίμους Αξιωματικούς μέχρι και βαθμού Αντισυνταγματάρχη, υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις, με τις ίδιες διαδικασίες και κατόπιν αίτησής τους που υποβάλλεται εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Για τους Αξιωματικούς που δεν έχουν συμπληρώσει πέντε (5) έτη στρατιωτικής υπηρεσίας λαμβάνονται υπόψη οι βαθμολογίες του συνόλου των ετών υπηρεσίας τους. Οι μετατασσόμενοι βάσει του παρόντος εντάσσονται στην επετηρίδα του ΚΣ ΣΣΝΣ, διατηρούν τη μεταξύ τους σειρά αρχαιότητας και καθίστανται νεότεροι όσων ομοιοβάθμων τους Αξιωματικών του ΚΣ ΣΣΝΣ, συμπεριλαμβανομένων όσων μετατάχθηκαν σε αυτό βάσει του άρθρου 55 του ν. 3883/2010 (Α' 167), απέκτησαν το βαθμό που φέρουν το ίδιο ημερολογιακό έτος.

5. Στην υποπαράγραφο α3 του άρθρου 23 του ν. 3883/2010 (Α' 167) προστίθεται περίπτωση γ' ως εξής:

«γ. έχουν καταταγεί με διαγωνισμό.»

6. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 91 του ν. 3883/2010 (Α' 167), μετά το πρώτο εδάφιο προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

«Ειδικότερα για όσους εκ των ανωτέρω προέρχονται από παραγωγικές σχολές του Π.Ν., ο χρόνος των υποπαρagraφών β' και γ' της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του ν. 2439/1996 (Α' 219) υπολογίζεται ως χρόνος υπηρεσίας μονίμου Αξιωματικού πέρα από τα δεκατρία (13) έτη από την κατάταξη τους.»

7. Η παράγραφος 3 του άρθρου 41 του ν.δ. 445/1974 (Α' 160) περί Ιεραρχίας και Προαγωγών των Ανθυποπιστών και Μονίμων και Εθελοντών Οπλιτών Ενόπλων Δυνάμεων αντικαθίσταται και προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«3. Οι ανακαλούμενοι στην ενεργό υπηρεσία μπορούν να προαχθούν κατά δύο (2) βαθμούς, χωρίς να επιτρέπεται η απονομή αποστρατευτικού βαθμού, εφόσον:

α Συγκεντρώνουν τα ουσιαστικά τους προσόντα στον ίδιο βαθμό που απαιτείται για να κριθούν με τις αυτές κρίσεις οι μόνιμοι εν ενεργεία ομοιοβάθμοί τους.

β. Αποφοιτήσουν επιτυχώς από τα Σχολεία τα οποία αποτελούν ουσιαστικό προσόν για την προαγωγή των εν ενεργεία ομοιοβάθμων τους.

γ. Έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο για προαγωγή στο βαθμό χρόνο υπηρεσίας που προβλέπεται για τους μονίμους ομοιοβάθμους τους, συνυπολογίζοντας και το χρόνο που έχουν διανύσει στο βαθμό που έφεραν πριν την αποστρατεία τους.

4. Στις διατάξεις της ως άνω παραγράφου υπάγονται και οι υπηρετούντες μόνιμοι από την εφεδρεία Υπαξιωματικοί.»

8. Η ρύθμιση της παραγράφου 6 του άρθρου 8 του ν. 1911/1990 (Α' 166) εφαρμόζεται και για όσους ενεγράφησαν σε παραγωγική σχολή των Σωμάτων Ασφαλείας και μέχρι τη θέση σε ισχύ της παραγράφου 3 του άρθρου 62 του ν. 3883/2010 (Α' 167) δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία καταβολής του συνολικού ποσού της αποζημίωσης που έπρεπε να καταβάλουν σύμφωνα με την προϊσχύουσα νομοθεσία. Αποζημιώσεις που ήδη έχουν

καταβληθεί θεωρούνται ως νομίμως καταβληθείσες και δεν επιστρέφονται.

Άρθρο 111

Η παράγραφος 1 του άρθρου 63 του Κώδικα Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων που κυρώθηκε με το ν. 2304/1995 (Α' 83), όπως αυτή ισχύει μετά την τροποποίηση της με το άρθρο 5 παράγραφος 15 του ν. 2408/1996 (Α' 104), το άρθρο 23 παράγραφος 3 του ν. 3036/2002 (Α' 171) και το άρθρο 77 παράγραφοι 4 και 5 του ν. 3421/2005 (Α' 302), αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι δικαστικοί λειτουργοί μέχρι και το βαθμό του Στρατιωτικού Δικαστή Α' αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το 60ό έτος της ηλικίας τους. Οι Αναθεωρητές αποχωρούν μόλις συμπληρώσουν το 62ο έτος της ηλικίας τους. Κατ' εξαίρεση ο Πρόεδρος και ο Εισαγγελέας του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου αποχωρούν πριν από τη συμπλήρωση του παραπάνω ορίου ηλικίας, εφόσον συμπληρώνουν δύο (2) έτη στις θέσεις αυτές. Οι δικαστικοί λειτουργοί του δικαστικού σώματος Ενόπλων Δυνάμεων οι οποίοι φέρουν τους βαθμούς του Αναθεωρητή Β' και Γ', αποχωρούν από την υπηρεσία, ως ευδοκίμως τερματίσαντες τη σταδιοδρομία τους, ανεξάρτητα από το όριο ηλικίας προαγόμενοι στον επόμενο βαθμό, αφού κριθούν προακτέοι με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, εφόσον συμπληρώνουν οκτώ (8) χρόνια στον ένα ή συνολικά και στους δύο αυτούς βαθμούς, από την προαγωγή τους στο βαθμό του Αναθεωρητή Γ'. Η προηγούμενη διάταξη ισχύει και για όλους τους δικαστικούς λειτουργούς που αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω συμπλήρωσης του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας του βαθμού τους. Για την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων θεωρείται ως ημέρα συμπληρώσεως του ορίου ηλικίας ή της οκταετίας ή του χρόνου παραμονής στο βαθμό του Αναθεωρητή Α', η 30ή Ιουνίου του έτους αποχωρήσεως, κατά την οποία λύεται αυτοδικαίως η υπηρεσιακή σχέση.»

Άρθρο 112

1. α. Το άρθρο 18 του ν. 3421/2005 (Α' 302) τροποποιείται ως εξής:

(1) Στην παράγραφο 1 προστίθεται υποπαράγραφος ε' ως εξής:

«ε. Σπουδαστές Κέντρων Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης που εδρεύουν στην Ελλάδα και συμπράττουν με αναγνωρισμένα ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

(2) Η υποπαράγραφος γ' της παραγράφου 2 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ. Το εικοστό όγδοο για τους αναφερομένους στις υποπαρagraφους γ' και ε'.»

(3) Η παράγραφος 3 τροποποιείται ως εξής:

«Τα όρια ηλικίας που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού αυξάνονται κατά δύο έτη για όσους έχουν δυσλεξία.»

(4) Στην παράγραφο 6 προστίθεται τρίτο εδάφιο ως εξής:

«Ειδικότερα οι σπουδαστές των Κέντρων Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης, εκτός των παραπάνω πιστοποιήσεων ή βεβαιώσεων του συνεργαζόμενου εκπαιδευτικού ιδρύματος του εξωτερικού, υποβάλλουν επιπλέον βεβαίωση εγγραφής από το οικείο Κέντρο Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης, θεωρημένη από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.»

β. Η ισχύς των ρυθμίσεων των ανωτέρω τροποποιήσεων αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Στο άρθρο 41 του ν. 3421/2005 (Α' 302) προστίθεται παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Με όμοια απόφαση είναι δυνατόν να καθορίζεται κάθε φορά η χορήγηση ειδικής άδειας διάρκειας μέχρι δέκα (10) ημερών σε όσους εκπληρώνουν στρατεύσιμη στρατιωτική υποχρέωση, οι οποίοι, ενόσω διατελούσαν νομίμως εκτός Ενόπλων Δυνάμεων, επιλέχθηκαν από αρμόδια οργανωτική επιτροπή και συμμετείχαν αποδεδειγμένα ως εθελοντές σε διεθνείς αγώνες, που διεξάγονται στην Ελλάδα, εφόσον καταταγούν στις τάξεις των Ενόπλων Δυνάμεων μέχρι την 31η Δεκεμβρίου του επομένου έτους από την έναρξη των αγώνων. Η άδεια αυτή δεν υπολογίζεται στα όρια της συνολικής διάρκειας των αδειών του άρθρου αυτού και είναι εξ ολοκλήρου χρόνος πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας. Η ακριβής διάρκεια της άδειας, οι προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία, οι υποχρεώσεις των δικαιούμενων την άδεια και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη χορήγηση της, καθορίζονται με την ίδια απόφαση. Η ισχύς της παρούσης παραγράφου αρχίζει με τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

3. α. Στο άρθρο 10 παράγραφος 2 του ν. 2225/1994 (Α' 121) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ειδικότερα για τις αθλητικές δοκιμασίες, τα κριτήρια επιλογής θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας.»

β. Στο άρθρο 10 του ν. 2225/1994 (Α' 121) προστίθενται παράγραφοι 4 και 5 ως εξής:

«4. Οι υποψήφιοι της ειδικής κατηγορίας των Ελλήνων του εξωτερικού του άρθρου 11 παράγραφος 1γ του ν. 3648/2008, ανεξαρτήτως της Σχολής πρώτης προτίμησής τους, θα υποβάλλονται σε Προκαταρκτικές Εξετάσεις από τη Διοίκηση Αεροπορικής Εκπαίδευσης (ΔΑΕ).

5. Οι μαθητές των Ανωτάτων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των Ανωτάτων Στρατιωτικών Σχολών Υπαξιωματικών (ΑΣΕΙ-ΑΣΣΥ) που είναι υποψήφιοι για άλλο ΑΣΕΙ-ΑΣΣΥ, σύμφωνα με τη διαδικασία των πανελλαδικών εξετάσεων, ανεξαρτήτως της Σχολής πρώτης προτίμησής τους, θα υποβάλλονται στις Προκαταρκτικές Εξετάσεις (ΠΚΕ) από το ΑΣΕΙ-ΑΣΣΥ όπου φοιτούν.»

γ. Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 113

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 5 του ν. 2971/2001 (Α' 285) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Εκτός της δυνατότητας της αυτεπάγγελτης κίνησης της διαδικασίας, όποιος ενδιαφέρεται για τον καθορισμό αιγιαλού και παραλίας, απευθύνεται στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, η οποία μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο αν έχει ήδη γίνει καθορισμός. Σε περίπτωση, που δεν έχει γίνει ο καθορισμός αιγιαλού και παραλίας, η Κτηματική Υπηρεσία αποστέλλει στο ΓΕΕΘΑ αντίγραφο φωτογραμμετρικού διαγράμματος ΓΥΣ κλίμακας 1: 5.000, με σημειωμένο επ' αυτού τη θέση της προς καθορισμό περιοχής, αιτώντας την σύμφωνη γνώμη του αποκλειστικά και μόνο, σε θέματα αρμοδιοτήτων του, όπως αυτά απορρέουν από το άρθρο 17, για τη συνέχιση της διαδικασίας καθορισμού. Στην πε-

ρίπτωση που στην περιοχή καθορισμού δεν υφίσταται, φωτογραμμετρικό διάγραμμα ΓΥΣ, η προς καθορισμό περιοχή σημειώνεται επί χαρτογραφικού υποβάθρου της μεγαλύτερης δυνατής κλίμακας. Το ΓΕΕΘΑ εκφράζει την σύμφωνη ή μη γνώμη του εντός ενός μηνός από λήψης του σχετικού εγγράφου της Κτηματικής Υπηρεσίας. Εφόσον η ανωτέρω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η γνώμη του ΓΕΕΘΑ λογίζεται θετική. Στη συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος δύναται να υποβάλει στην Κτηματική Υπηρεσία αίτηση καθορισμού και τοπογραφικό διάγραμμα σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 4.»

2. Η παράγραφος 5 του άρθρου 5 του ν. 2971/2001 (Α' 285) αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Η έκθεση και το διάγραμμα επικυρώνονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης και δημοσιεύονται μαζί με την επικυρωτική αυτή απόφαση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η έκθεση και το διάγραμμα αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμοδίου κατά τόπο δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες. Η ανάρτηση αποδεικνύεται από έκθεση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, η οποία αποστέλλεται εντός μηνός στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία.»

3. Το εδάφιο β' της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του ν. 2971/2001 (Α' 285) διαγράφεται.

4. Από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου οι υποθέσεις καθορισμού ορίων αιγιαλού - παραλίας, που εκκρεμούν για γνωμοδότηση του ΓΕΝ, διαβιβάζονται στο ΓΕΕΘΑ προκειμένου να γνωμοδοτήσει κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του ν. 2971/2001 (Α' 80), και στη συνέχεια να επιστραφούν στις αρμόδιες κατά περίπτωση Κτηματικές Υπηρεσίες, διατυπώνοντας τη γνώμη του σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του ν. 2971/2001 (Α' 80).

5. Η προθεσμία που ορίζεται στην παράγραφο 10 του άρθρου 27 του ν. 2971/2001 (Α' 80) παρατείνεται μέχρι 31.12.2011 από τη δημοσίευση του παρόντος.»

Άρθρο 114

1. Το άρθρο 24 του ν.1892/1990 (Α' 101) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού ως παραμεθόριες περιοχές ορίζονται οι τώως νομοί Δωδεκανήσου, Έβρου, Θεσπρωτίας, Καστοριάς, Κιλκίς, Λέσβου, Ξάνθης, Πρέβεζας, Ροδόπης, Σάμου, Φλώρινας και Χίου, οι νήσοι Θήρα και Σκύρος, καθώς και οι τώως επαρχίες Νευροκοπίου του τώως νομού Δράμας, Πωγωνίου και Κόνιτσας του τώως νομού Ιωαννίνων, Αλμωπίας και Έδεσσας του τώως νομού Πέλλης και Σιντικής του τώως νομού Σερρών.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Προστασίας του Πολίτη και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, μπορεί να αρθεί ο χαρακτηρισμός κάποιας από τις ανωτέρω περιοχές των παραγράφων 1 και 2 ως παραμεθόριες. Με όμοιο προεδρικό διάταγμα μπορούν να χαρακτηρίζονται και άλλες περιοχές ως παραμεθόριες.»

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 25 του ν. 1892/1990 (Α' 101) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Απαγορεύεται κάθε δικαιοπραξία εν ζωή με την οποία συνιστάται υπέρ φυσικών ή νομικών προσώπων με ιθαγένεια ή έδρα εκτός των κρατών-μελών της Ευρω-

παϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών οποιοδήποτε εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, που αφορά ακίνητα, κείμενα στις παραμεθόριες περιοχές, καθώς και η μεταβίβαση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων ή η μεταβολή του προσώπου εταιρών εταιρειών οποιασδήποτε μορφής που έχουν στην κυριότητά τους ακίνητα στις περιοχές αυτές.»

3. Το άρθρο 26 του ν. 1892/1990 (Α' 101) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. α. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δεν ανήκουν στις κατηγορίες της παραγράφου 1 του άρθρου 25 μπορούν να ζητήσουν την άρση της απαγόρευσης για τις παραμεθόριες περιοχές με αίτησή τους, στην οποία πρέπει να αναφέρεται και ο σκοπός για τον οποίο θα χρησιμοποιηθεί το ακίνητο.

β. Η αίτηση αυτή υποβάλλεται σε επιτροπή, που συνιστάται με θητεία πέντε (5) ετών σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα και απαρτίζεται από τον ίδιο ως Πρόεδρο ή το νόμιμο αναπληρωτή του και από έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Προστασίας του Πολίτη, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τα οικεία Υπουργεία.

γ. Η απαγόρευση αίρεται με απόφαση της επιτροπής, που λαμβάνεται με πλειοψηφία του συνόλου του αριθμού των μελών της και με θετική οπωσδήποτε ψήφο του εκπροσώπου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

2. Αιτήσεις, που έχουν ήδη υποβληθεί και επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί απόφαση της διοίκησης, εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.»

4. α. Ο τίτλος του άρθρου 31 του ν. 1892/1990 (Α' 101) αντικαθίσταται ως εξής:

«Διατηρούμενες σε ισχύ και καταργούμενες διατάξεις.»

β. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 31 του ν. 1892/1990 (Α' 101) προστίθεται εδάφιο β' ως εξής:

«β. Κάθε γενική και ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού ή ρυθμίζει τα ίδια θέματα με διαφορετικό τρόπο καταργείται, εκτός των περιπτώσεων στις οποίες ρητά προβλέπεται, στις διατάξεις του νόμου αυτού, ότι ειδικές διατάξεις διατηρούνται σε ισχύ.»

γ. Η παράγραφος 2 του άρθρου 31 του ν. 1892/1990 (Α' 101) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι διατάξεις του α.ν. 376/1936 (Α' 546) διατηρούνται σε ισχύ.»

Άρθρο 115

1. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν.δ. 107/1969 (Α' 28), αντικαθίστανται ως εξής:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζονται οι κατηγορίες δικαιούχων παροχής υπηρεσιών από τα στρατιωτικά φαρμακεία. Με άλλη κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, καθορίζεται το ποσοστό μείωσης των τιμών των φαρμάκων και των συναφών φαρμακευτικών προϊόντων, που διατίθενται στους παραπάνω δικαιούχους από το Στρατιωτικό Φαρμακείο και τα υποκαταστήματά του.»

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ ΘΕΜΑΤΑ ΑΚΤΟΠΛΟΪΑΣ

Άρθρο 116

Κατάργηση τελών και δικαιωμάτων υπέρ τρίτων

1. Ο κλάδος ασφάλισης επιβατών και οχημάτων που μετακινούνται με καταβολή ναύλου μεταξύ ελληνικών λιμένων με κάθε τύπου επιβατηγά, επιβατηγά - οχηματαγωγά και φορτηγά - οχηματαγωγά πλοία, καθώς και το ίδιο κεφάλαιο με τον τίτλο «Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων» (Κ.Α.Ε.Ο.), που συστάθηκαν με την περίπτωση α' της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του ν. 2575/1998 (Α' 23) καταργούνται. Τα αποθεματικά του Κ.Α.Ε.Ο. περιέρχονται στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ.), το οποίο θεωρείται καθολικός διάδοχος του Κ.Α.Ε.Ο.. Οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του ν. 2575/1998 (Α' 23), όπως ισχύουν σήμερα, καταργούνται. Για την είσπραξη, την απόδοση, τη βεβαίωση και την επιβολή των πάσης φύσεως κυρώσεων για τη μη είσπραξη ή τη μη απόδοση των πόρων υπέρ του Κ.Α.Ε.Ο., που ανάγονται στο χρονικό διάστημα μέχρι και την 31η Μαΐου 2011, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι καταργούμενες διατάξεις, με δικαιούχο το Ν.Α.Τ..

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 3 του α.ν. 381/1936 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των νόμων 5167 και 5944 «περί ρυθμίσεως των εις τους λιμένας φορτοεκφορτωτικών εργασιών» (Α' 548 και αναδημοσίευση στο Α' 569), οι κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις, καθώς και κάθε γενική ή ειδική διάταξη της ισχύουσας νομοθεσίας, που προβλέπει υποχρέωση καταβολής υπέρ τρίτων ποσοστού επί της διαφυγούσας αμοιβής εργατών, λόγω απώλειας εργασιών φορτοεκφόρτωσης σε λιμένες, καταργούνται.

3. Κάθε γενική ή ειδική διάταξη της ισχύουσας νομοθεσίας, που προβλέπει υποχρέωση καταβολής υπέρ τρίτων αχθοφορικών τελών, αμοιβών ή δικαιωμάτων επί των εισιτηρίων επιβιβαζομένων σε πλοία προς μεταφορά επιβατών, για τη διενέργεια αχθοφορικών εργασιών, καταργείται.

4. Τέλη, αμοιβές και δικαιώματα των προηγούμενων παραγράφων, τα οποία δεν εισπράχθηκαν και δεν αποδόθηκαν από την 1η Ιουνίου 2011 έως και την έναρξη ισχύος του παρόντος, δεν αναζητούνται από τους υπόχρεους για είσπραξη και απόδοση, κατά των οποίων δεν επιβάλλεται καμία κύρωση.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 117

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης που ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο ή τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του.

Άρθρο 118

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Υπηρεσίες που αναφέρονται στα άρθρα 16 και 28 παράγραφος 1

Αριθμός κατηγορίας	Θέμα	Αριθ. αναφοράς CPV του κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις
1	Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευών	50000000-5, από 50100000-6 έως 50884000-5 με εξαίρεση από 50310000-1 έως 50324200-4 και 50116510-9, 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0) και από 51000000-9 έως 51900000-1
2	Υπηρεσίες που σχετίζονται με θέματα εξωτερικής στρατιωτικής βοήθειας	75211300-1
3	Υπηρεσίες άμυνας, υπηρεσίες στρατιωτικής άμυνας και υπηρεσίες πολιτικής άμυνας	75220000-4, 75221000-1, 75222000-8
4	Υπηρεσίες (αστυνομικών) ερευνών και ασφαλείας	Από 79700000-1 έως 79720000-7
5	Υπηρεσίες χερσαίων μεταφορών	60000000-8, από 60100000-9 έως 60183000-4 εκτός 60160000-7, 60161000-4, και από 64120000-3 έως 64121200-2
6	Υπηρεσίες εναέριων μεταφορών: μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων, εξαιρούμενης της μεταφοράς ταχυδρομείου	60400000-2, από 60410000-5 έως 60424120-3 εκτός 60411000-2, 60421000-5, από 60440000-4 έως 60445000-9 και 60500000-3
7	Χερσαία και εναέρια μεταφορά ταχυδρομικής αλληλογραφίας	60160000-7, 60161000-4, 60411000-2, 60421000-5

8	Υπηρεσίες σιδηροδρομικών μεταφορών	Από 60200000-0 έως 60220000-6
9	Υπηρεσίες υδάτινων μεταφορών	Από 60600000-4 έως 60653000-0, και από 63727000-1 έως 63727200-3
10	Υποστηρικτικές και επικουρικές υπηρεσίες μεταφορών	Από 63100000-0 έως 63111000-0, από 63120000-6 έως 63121100-4, 63122000-0, 63512000-1 και από 63520000-0 έως 6370000-6
11	Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών	Από 64200000-8 έως 64228200-2, 72318000-7, και από 72700000-7 έως 72720000-3
12	Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: υπηρεσίες ασφαλίσεων	Από 66500000-5 έως 66720000-3
13	Υπηρεσίες πληροφορικής και συναφείς υπηρεσίες	Από 50310000-1 έως 50324200-4, από 72000000-5 έως 72920000-5 εκτός 72318000-7 και από 72700000-7 έως 72720000-3, 79342410-4, 9342410-4
14	Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης ⁽¹⁾ και δοκιμές αξιολόγησης	Από 73000000-2 έως 73436000-7
15	Υπηρεσίες λογιστικής, λογιστικού ελέγχου και τήρησης λογιστικών βιβλίων	Από 79210000-9 έως 79212500-8
16	Υπηρεσίες παροχής συμβουλών διαχείρισης ⁽²⁾ και συναφείς υπηρεσίες	Από 73200000-4 έως 73220000-0, από 79400000-8 έως 79421200-3 και 79342000-3; 79342100-4, 79342300-6, 79342320-2, 79342321-9, 79910000-6, 79991000-7 98362000-8

17	Υπηρεσίες αρχιτέκτονα· υπηρεσίες μηχανικού και ολοκληρωμένες υπηρεσίες μηχανικού· υπηρεσίες πολεοδομικού σχεδιασμού και αρχιτεκτονικής τοπίου· συναφείς υπηρεσίες παροχής επιστημονικών και τεχνικών συμβουλών· υπηρεσίες τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων·	Από 71000000-8 έως 71900000-7 εκτός 71550000-8 και 79994000-8
18	Υπηρεσίες καθαρισμού κτιρίων και διαχείρισης ακινήτων	Από 70300000-4 έως 70340000-6 και από 90900000-6 έως 90924000-0
19	Υπηρεσίες οδικών δικτύων και αποκομιδής απορριμμάτων: εγκαταστάσεις υγιεινής και συναφείς υπηρεσίες	Από 90400000-1 έως 90743200-9 εκτός 90712200-3, από 90910000-9 έως 90920000-2 και 50190000-3, 50229000-6, 50243000-0
20	Υπηρεσίες εκπαίδευσης και προσομοίωσης στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας	80330000-6, 80600000-0, 80610000- 3, 80620000-6, 80630000-9, 80640000-2, 80650000- 5, 80660000-8

(¹) Εκτός των υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης που αναφέρονται στο άρθρο 13 στοιχείο ι).

(²) Εκτός των υπηρεσιών διαιτησίας και συμβιβασμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ**Υπηρεσίες που αναφέρονται στα άρθρα 16 και 28 παράγραφος 2**

Αριθμός κατηγορίας	Θέμα	Αριθ. αναφοράς CPV
21	Υπηρεσίες ξενοδοχείων και εστιατορίων	Από 55100000-1 έως 55524000-9 και από 98340000-8 έως 98341100-6
22	Υποστηρικτικές και επικουρικές υπηρεσίες μεταφορών	Από 63000000-9 έως 63734000-3 εκτός 63711200-8, 63712700-0, 63712710-3, από 63727000-1 έως 63727200-3 και 98361000-1
23	Νομικές υπηρεσίες	Από 79100000-5 έως 79140000-7
24	Υπηρεσίες τοποθέτησης και προμήθειας προσωπικού ⁽¹⁾	Από 79600000-0 έως 79635000-4 εκτός 79611000-0, 79632000-3, 79633000-0, και από 98500000-8 έως 98514000-9
25	Υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες	79611000-0 και από 85000000-9 έως 85323000-9 εκτός 85321000-5 και 85322000-2
26	Λοιπές υπηρεσίες	

⁽¹⁾ Εκτός των συμβάσεων εργασίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ**Ορισμός τεχνικών προδιαγραφών που αναφέρονται στο άρθρο 30**

Για τους σκοπούς της παρόντος νόμου, νοούνται ως:

(1) α) «Τεχνικές προδιαγραφές», εφόσον πρόκειται για συμβάσεις έργων: όλες οι τεχνικές απαιτήσεις τις οποίες περιέχουν ιδίως οι συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά υλικού, προϊόντος ή προμήθειας και οι οποίες επιτρέπουν τον προσδιορισμό τους, ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία προορίζονται από την αναθέτουσα αρχή/τον αναθέτοντα φορέα. τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν τα επίπεδα της περιβαλλοντικής επίδοσης, το σχεδιασμό για όλες τις χρήσεις περιλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες), την εκτίμηση της συμμόρφωσης, την καταλληλότητα, την ασφάλεια ή τις διαστάσεις, περιλαμβανομένων των διαδικασιών σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και τις μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, καθώς και διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής. Περιλαμβάνουν επίσης τους κανόνες σχεδιασμού και υπολογισμού των έργων, τους όρους δοκιμής, ελέγχου και παραλαβής των έργων, καθώς και τις τεχνικές ή μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα που η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να καθορίσει, μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωμένα έργα, καθώς και με τα χρησιμοποιηθέντα υλικά ή στοιχεία για τα έργα αυτά·

β) «τεχνική προδιαγραφή», εφόσον πρόκειται για συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών: προδιαγραφή που περιλαμβάνεται σε έγγραφο το οποίο καθορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπως τα επίπεδα ποιότητας, τα επίπεδα της περιβαλλοντικής επίδοσης, το σχεδιασμό για όλες τις χρήσεις συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες), και την εκτίμηση της συμμόρφωσης, της καταλληλότητας, της χρήσης του προϊόντος, της ασφάλειας ή των διαστάσεων του, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, τις οδηγίες για τους χρήστες, τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής, καθώς και τις διαδικασίες εκτίμησης της συμμόρφωσης·

(2) «πρότυπο»: τεχνική προδιαγραφή που έχει εγκριθεί από αναγνωρισμένο οργανισμό με τυποποιητική αρμοδιότητα, με σκοπό την επαναλαμβανόμενη ή

συνεχή εφαρμογή, της οποίας όμως η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική και η οποία εμπίπτει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

— «διεθνές πρότυπο»: πρότυπο που έχει εγκριθεί από διεθνή οργανισμό τυποποίησης και έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού,

— «ευρωπαϊκό πρότυπο»: πρότυπο που έχει εγκριθεί από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης και έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού,

— «εθνικό πρότυπο»: πρότυπο που έχει εγκριθεί από εθνικό οργανισμό τυποποίησης και έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού·

(3) «πρότυπο αμυντικού εξοπλισμού»: τεχνική προδιαγραφή της οποίας η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική και η οποία έχει εγκριθεί από αναγνωρισμένο και ειδικευμένο στην κατάρτιση τεχνικών προδιαγραφών οργανισμό με τυποποιητική αρμοδιότητα σε διεθνή, περιφερειακή ή εθνική κλίμακα, με σκοπό την επαναλαμβανόμενη ή συνεχή εφαρμογή στον τομέα της άμυνας·

(4) «ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση»: η ευνοϊκή τεχνική εκτίμηση της καταλληλότητας χρήσης ενός προϊόντος για ένα συγκεκριμένο σκοπό, με γνώμονα την ικανοποίηση των βασικών κατασκευαστικών απαιτήσεων και με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του εν λόγω προϊόντος και τους όρους εφαρμογής και χρήσης που έχουν τεθεί· η ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση χορηγείται από τον οργανισμό που είναι αναγνωρισμένος για τον σκοπό αυτόν από το εκάστοτε κράτος μέλος·

(5) «κοινή τεχνική προδιαγραφή»: τεχνική προδιαγραφή που έχει εκπονηθεί βάσει αναγνωρισμένης από τα κράτη μέλη διαδικασίας η οποία έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

(6) «τεχνικό πλαίσιο αναφοράς»: κάθε προϊόν που σχεδιάζεται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, πλην των επίσημων προτύπων, σύμφωνα με διαδικασίες προσαρμοσμένες στην εξέλιξη των αναγκών της αγοράς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV**Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στις προκηρύξεις που αναφέρονται στα άρθρα 47 και 48****ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΣΤΟ «ΠΡΟΦΙΛ ΑΓΟΡΑΣΤΗ»**

1. Χώρα της αναθέτουσας αρχής
2. Επωνυμία της αναθέτουσας αρχής
3. Διεύθυνση του «προφίλ αγοραστή» στο Διαδίκτυο (URL)
4. Αριθμός (-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεμοιότητας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής και, εάν διαφέρουν, της υπηρεσίας από την οποία μπορούν ενδεχομένως να λαμβάνονται συμπληρωματικές πληροφορίες και, εφόσον πρόκειται για συμβάσεις υπηρεσιών και έργων, των υπηρεσιών, πχ ο σχετικός δημόσιος ιστοχώρος, από τις οποίες μπορούν να λαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με το γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο που ισχύει στους τομείς της φορολογίας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της προστασίας της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, στον τόπο στον οποίο πρόκειται να εκτελεσθεί η σύμβαση

2. Διευκρίνιση, ενδεχομένως, ότι πρόκειται για σύμβαση που μπορεί να ανατεθεί μόνο σε προστατευόμενα εργαστήρια ή να εκτελεσθεί μόνο στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένης εργασίας

3. Για τις συμβάσεις έργων: φύση και έκταση των εργασιών, τόπος εκτέλεσης· σε περίπτωση που το έργο υποδιαιρείται σε πολλά τμήματα, βασικά χαρακτηριστικά των τμημάτων αυτών σε σχέση με το έργο· εφόσον είναι διαθέσιμη, εκτίμηση του κόστους στο οποίο θα κυμαίνονται οι προβλεπόμενες εργασίες, αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας CPV

Για τις συμβάσεις προμηθειών: φύση και ποσότητα ή αξία των προς παράδοση προϊόντων· αριθμός (-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV

Για τις συμβάσεις υπηρεσιών: προβλεπόμενο συνολικό ποσό των αγορών σε καθεμία από τις κατηγορίες υπηρεσιών, αριθμός (-οί) της ονοματολογίας CPV

4. Προσωρινές ημερομηνίες που προβλέπονται για την έναρξη των διαδικασιών σύναψης της ή των συμβάσεων, σε περίπτωση συμβάσεων υπηρεσιών ανά κατηγορία

5. Αναφέρεται, ενδεχομένως, εάν πρόκειται για συμφωνία-πλαίσιο
6. Ενδεχομένως, άλλες πληροφορίες
7. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης ή αποστολής της γνωστοποίησης της δημοσίευσης της παρούσας προκήρυξης στο «προφίλ αγοραστή»

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Κλειστές διαδικασίες, διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης και ανταγωνιστικός διάλογος:

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής

2. Διευκρίνιση, ενδεχομένως, ότι πρόκειται για σύμβαση που μπορεί να ανατεθεί μόνο σε προστατευόμενα εργαστήρια ή να εκτελεσθεί μόνο στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένης εργασίας

3. α) επιλεγείσα διαδικασία συνάψεως της σύμβασης

β) ενδεχομένως, αιτιολόγηση της προσφυγής στην ταχεία διαδικασία (σε περίπτωση κλειστών διαδικασιών και διαδικασιών με διαπραγμάτευση)

γ) αναφέρεται, ενδεχομένως, εάν πρόκειται για συμφωνία-πλαίσιο

δ) ενδεχομένως, διεξαγωγή ηλεκτρονικής δημοπρασίας

4. Τύπος της σύμβασης

5. Τόπος εκτέλεσης/υλοποίησης των έργων, τόπος παράδοσης των προϊόντων ή τόπος παροχής των υπηρεσιών

6. α) Συμβάσεις έργων:

— φύση και έκταση των εργασιών· γενικά χαρακτηριστικά του έργου. Να αναφέρονται ιδίως τα οποιαδήποτε δικαιώματα προαιρέσεως για την ανάθεση συμπληρωματικών εργασιών και, εάν είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, καθώς και ο αριθμός τυχόν παρατάσεων· εάν το έργο ή η σύμβαση υποδιαιρείται σε πλείονα τμήματα, αναφορά της τάξης μεγέθους των διάφορων τμημάτων· αριθμός (-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV

— πληροφορίες για το στόχο του έργου ή της σύμβασης, στην περίπτωση που αφορά και την εκπόνηση μελετών

— στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο, να αναφέρεται επίσης η προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, η συνολική εκτιμώμενη αξία των εργασιών για όλη τη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, η αξία και η συχνότητα των συμβάσεων που πρόκειται να συναφθούν

β) Συμβάσεις προμηθειών:

— φύση των προς παράδοση προϊόντων, με επισήμανση ιδίως εάν η υποβολή προσφορών ζητείται για την αγορά, χρηματοδοτική μίσθωση, μίσθωση ή μίσθωση-πώληση ή για συνδυασμό αυτών, αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας CPV- ποσότητα των προς παράδοση προϊόντων, με αναφορά ιδίως των δικαιωμάτων προαίρεσεως (option) για συμπληρωματικές αγορές και, εάν είναι γνωστό, προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων· δικαιώματα προαίρεσεων καθώς και ο αριθμός τυχόν παρατάσεων· αριθμός (-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV

— σε περίπτωση επαναλαμβανόμενων ή ανανεώσιμων συμβάσεων εντός δεδομένης περιόδου, να αναφέρεται επίσης, εάν είναι γνωστό, το χρονοδιάγραμμα των επόμενων συμβάσεων για τις προβλεπόμενες προμήθειες

— στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο, να αναφέρεται επίσης η προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, η συνολική εκτιμώμενη αξία των προμηθειών για όλη τη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, η αξία και η συχνότητα των συμβάσεων που πρόκειται να συναφθούν

γ) Συμβάσεις υπηρεσιών:

— κατηγορία και περιγραφή της υπηρεσίας· αριθμός (-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV, ποσότητα των υπηρεσιών που θα παρασχεθούν αναφέροντας ιδίως τα δικαιώματα προαίρεσεως για συμπληρωματικές αγορές και, εάν είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων καθώς και ο αριθμός τυχόν παρατάσεων σε περίπτωση ανανεώσιμων συμβάσεων εντός συγκεκριμένης περιόδου, αναφέρεται, εάν είναι γνωστό, το χρονοδιάγραμμα των επόμενων συμβάσεων για τις προβλεπόμενες αγορές υπηρεσιών

Στην περίπτωση συμφωνιών-πλαίσιο, να αναφέρεται επίσης η προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο, η συνολική εκτιμώμενη αξία των εργασιών για όλη τη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο καθώς και, στο μέτρο του δυνατού, η αξία και η συχνότητα των συμβάσεων που πρόκειται να συναφθούν,

— διευκρινίζεται κατά πόσον η παροχή της υπηρεσίας αφορά αποκλειστικά, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, μια συγκεκριμένη επαγγελματική κατηγορία - μνεία της εν λόγω εν λόγω νομοθετικής, κανονιστικής ή διοικητικής διάταξης

— διευκρινίζεται αν τα νομικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να δηλώσουν τα ονόματα και τα επαγγελματικά προσόντα του προσωπικού που θα είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση της υπηρεσίας

7. Εφόσον οι συμβάσεις υποδιαιρούνται σε τμήματα, αναφορά της δυνατότητας των οικονομικών φορέων να υποβάλουν προσφορά για ένα, περισσότερα ή/και για όλα τα εν λόγω τμήματα
8. Αποδοχή ή απαγόρευση υποβολής εναλλακτικών προσφορών
9. Ενδεχομένως, διευκρίνιση του ποσοστού της συνολικής αξίας της σύμβασης του οποίου απαιτείται υπεργολαβική ανάθεση σε τρίτους μέσω διαδικασίας υποβολής προσφορών (άρθρο 34).
10. Ενδεχομένως, κριτήρια επιλογής σχετικά με την προσωπική κατάσταση των οικονομικών φορέων τα οποία ενδέχεται να επιφέρουν τον αποκλεισμό τους και απαιτούμενα στοιχεία βάσει των οποίων αποδεικνύεται ότι δεν εμπίπτουν στις περιπτώσεις που δικαιολογούν αποκλεισμό. Πληροφορίες και οιοσδήποτε διατυπώσεις που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των ελάχιστων οικονομικών και τεχνικών ικανοτήτων που θα πρέπει να διαθέτουν οι υπεργολάβοι. Ελάχιστο επίπεδο ή ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων που ενδεχομένως απαιτούνται
11. Προθεσμία ολοκλήρωσης των έργων/προμηθειών/υπηρεσιών ή διάρκεια της σύμβασης έργων/προμηθειών/υπηρεσιών. Εάν είναι δυνατόν, προθεσμία έναρξης των έργων ή προθεσμία έναρξης ή παράδοσης των προμηθειών, ή παροχής των υπηρεσιών
12. Κατά περίπτωση, οι ειδικοί όροι στους οποίους υπόκειται η εκτέλεση της σύμβασης
13. α) ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής, β) διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται οι εν λόγω αιτήσεις, γ) γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συνταχθούν οι αιτήσεις
14. Ενδεχομένως, απαιτούμενες εγγυήσεις
15. Βασικοί όροι χρηματοδότησης και πληρωμής και/ή παραπομπές στις σχετικές κανονιστικές διατάξεις
16. Ενδεχομένως, νομική μορφή την οποία θα πρέπει να περιβληθεί η κοινοπραξία οικονομικών φορέων στην οποία κατακυρώνεται η σύμβαση
17. Κριτήρια επιλογής σχετικά με την προσωπική κατάσταση των οικονομικών φορέων τα οποία ενδέχεται να επιφέρουν τον αποκλεισμό τους και απαιτούμενα στοιχεία βάσει των οποίων αποδεικνύεται ότι δεν εμπίπτουν στις περιπτώσεις που δικαιολογούν αποκλεισμό· κριτήρια επιλογής, πληροφορίες και διατυπώσεις που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των ελάχιστων όρων οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα που θα πρέπει να πληροί ο οικονομικός φορέας ελάχιστο επίπεδο ή ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων που ενδεχομένως απαιτούνται

18. Για τις συμφωνίες-πλαίσιο: αριθμός και ενδεχομένως ελάχιστος αριθμός των προβλεπόμενων οικονομικών φορέων που θα συμμετάσχουν, προβλεπόμενη διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο

19. Για τον ανταγωνιστικό διάλογο και τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, να αναφέρεται, ενδεχομένως, η χρησιμοποίηση διαδικασίας με διαδοχικές φάσεις, προκειμένου να μειώνεται προοδευτικά ο αριθμός των προς συζήτηση λύσεων ή των προς διαπραγμάτευση προσφορών

20. Εφόσον πρόκειται για κλειστή διαδικασία, διαδικασία με διαπραγμάτευση ή ανταγωνιστικό διάλογο, στην περίπτωση που γίνεται χρήση της δυνατότητας περιορισμού του αριθμού των υποψηφίων που θα κληθούν να υποβάλουν προσφορά, να συμμετάσχουν στον διάλογο ή να διαπραγματευτούν: ελάχιστος αριθμός και, ενδεχομένως, μέγιστος προβλεπόμενος αριθμός υποψηφίων και αντικειμενικά κριτήρια που θα εφαρμοστούν για την επιλογή του εν λόγω αριθμού υποψηφίων

21. Κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 66 και τα οποία θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης: «η χαμηλότερη τιμή» ή «πλέον συμφέρουσα προσφορά από οικονομική άποψη». Τα κριτήρια που συνιστούν την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά ή τα κριτήρια κατά φθίνουσα τάξη σπουδαιότητας αναφέρονται εφόσον δεν περιλαμβάνονται στη συγγραφή υποχρεώσεων ή, στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, στο περιγραφικό έγγραφο

22. Ενδεχομένως, ημερομηνία ή ημερομηνίες δημοσίευσης της προκαταρκτικής προκήρυξης σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές δημοσίευσης που αναφέρονται στο παράρτημα VI, ή δήλωση ότι δεν έγινε τέτοια δημοσίευση

23. Ημερομηνία αποστολής της παρούσας γνωστοποίησης

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΝΑΦΘΕΙΣΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

1. Επωνυμία και διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής

2. Επιλεγείσα διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης. Σε περίπτωση διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού (άρθρο 42), αιτιολόγηση της επιλογής αυτής

3. Συμβάσεις έργων: φύση και έκταση των εργασιών

Συμβάσεις προμηθειών: είδος και ποσότητα των προϊόντων που παραδόθηκαν, κατά περίπτωση, ανά προμηθευτή· αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας CPV

Συμβάσεις υπηρεσιών: κατηγορία και περιγραφή των υπηρεσιών· αριθμός αναφοράς της ονοματολογίας CPV- ποσότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών

4. Ημερομηνία σύναψης της σύμβασης
5. Κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης
6. Αριθμός των παραληφθεισών προσφορών
7. Όνομα και διεύθυνση του ή των αναδόχων
8. Τιμή ή κλίμακα των τιμών ελάχιστη/μέγιστη) που καταβλήθηκαν
9. Αξία της (των) επιλεγείσας(-ών) προσφοράς(-ών) ή υψηλότερη και χαμηλότερη προσφορά που ελήφθησαν υπόψη για την ανάθεση της σύμβασης
10. Κατά περίπτωση, τμήμα της σύμβασης που θα ανατεθεί με υπεργολαβία σε τρίτους και την αξία του
11. Ενδεχομένως, τους λόγους που δικαιολογούν διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο ανώτερη των επτά ετών
12. Ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης διαγωνισμού σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές δημοσίευσης που αναφέρονται στο παράρτημα VI
13. Ημερομηνία αποστολής της παρούσας γνωστοποίησης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V**Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στις προκηρύξεις
υπεργολαβίας που αναφέρονται στο άρθρο 70**

1. Επωνυμία, διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, ηλεκτρονική διεύθυνση του αναδόχου ή, αν δεν συμπίπτουν, της υπηρεσίας από την οποία μπορούν να ζητηθούν συμπληρωματικές πληροφορίες
2. α) Τόπος εκτέλεσης ή υλοποίησης των έργων, τόπος παράδοσης των προϊόντων ή τόπος παροχής των υπηρεσιών
β) Φύση, ποσότητα και έκταση των εργασιών· γενικά χαρακτηριστικά του έργου, αριθμός (-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV
γ) Φύση των προς παράδοση προϊόντων, με επισήμανση ιδίως εάν η υποβολή προσφορών ζητείται για την αγορά, χρηματοδοτική μίσθωση, μίσθωση ή μίσθωση-πώληση ή για συνδυασμό αυτών, αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV
δ) Κατηγορία και περιγραφή των υπηρεσιών. Αριθμός(-οί) αναφοράς της ονοματολογίας CPV
3. Οιαδήποτε καθορισμένη προθεσμία περάτωσης
4. Όνομα και διεύθυνση του οργάνου από το οποίο μπορούν να ζητηθούν οι τεχνικές προδιαγραφές και τα συμπληρωματικά έγγραφα
5. α) προθεσμία παραλαβής αιτήσεων συμμετοχής και/ή παραλαβής προσφορών, β) διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται οι εν λόγω αιτήσεις, γ) γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να έχουν συνταχθεί
6. Κάθε απαιτούμενη κατάθεση ή εγγύηση
7. Αντικειμενικά κριτήρια που θα εφαρμοστούν για την επιλογή των υπεργολάβων όσον αφορά την προσωπική τους κατάσταση ή την αξιολόγηση της προσφοράς τους.
8. Οποιοσδήποτε άλλες πληροφορίες
9. Ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI**ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ****1. Δημοσίευση των προκηρύξεων**

α) Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στα άρθρα 47, 48 και 70 αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές ή τους αναδόχους στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό τη μορφή που προβλέπεται στο άρθρο 49. Τη μορφή αυτή τηρούν επίσης οι αναφερόμενες στο άρθρο 47 προκαταρκτικές προκηρύξεις που δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή», όπως προβλέπεται στο σημείο 2, καθώς και η γνωστοποίηση της εν λόγω δημοσίευσης.

Οι προκηρύξεις που αναφέρονται στα άρθρα 47, 48 και 70 δημοσιεύονται από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τις αναθέτουσες αρχές στην περίπτωση προκαταρκτικών προκηρύξεων που δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή», σύμφωνα με το άρθρο 47.

Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται, επιπλέον, να δημοσιεύουν τις πληροφορίες αυτές μέσω του διαδικτύου στο «προφίλ αγοραστή», όπως προβλέπεται στο σημείο 2.

β) Η Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγεί στην αναθέτουσα αρχή τη βεβαίωση της δημοσίευσης που αναφέρεται στο άρθρο 49 παράγραφος 8.

2. Δημοσίευση πρόσθετων πληροφοριών

Το «προφίλ αγοραστή» μπορεί να περιλαμβάνει τις προκαταρκτικές προκηρύξεις που αναφέρονται στο άρθρο 47, πληροφορίες για τις τρέχουσες προσκλήσεις υποβολής προσφορών, τις προγραμματιζόμενες αγορές, τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί, τις διαδικασίες που έχουν ακυρωθεί, καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη γενική πληροφορία, όπως τον αρμόδιο επικοινωνίας, αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, ταχυδρομική διεύθυνση και ηλεκτρονική διεύθυνση.

3. Μορφή και λεπτομέρειες σχετικά με την ηλεκτρονική διαβίβαση των προκηρύξεων που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη διεύθυνση διαδικτύου: <http://simap.europa.eu>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII**ΜΗΤΡΩΑ**

Για τους σκοπούς του άρθρου 58, ως «μητρώα» νοούνται τα περιλαμβανόμενα στο παρόν παράρτημα και, σε περίπτωση που έχουν επέλθει τροποποιήσεις σε εθνικό επίπεδο, τα μητρώα που τα αντικατέστησαν. Το παρόν παράρτημα είναι απλώς ενδεικτικό και δεν προδικάζει τη συμβατότητα των μητρώων αυτών με το κοινοτικό δίκαιο για την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

ΜΕΡΟΣ Α**Συμβάσεις έργων**

Τα επαγγελματικά μητρώα, καθώς και οι αντίστοιχες δηλώσεις και πιστοποιητικά σε κάθε κράτος μέλος είναι:

- στο Βέλγιο, το «Registre du commerce»/«Handelsregister»
- στη Βουλγαρία, το «Търговски регистър»
- στην Τσεχική Δημοκρατία, το «obchodni rejstřík»
- στη Δανία, το «Erhvervs- og Selskabsstyrelsen»
- στη Γερμανία, το «Handelsregister» και το «Handwerksrolle»
- στην Εσθονία, το «Registrite ja Infosüsteemide Keskus»
- στην Ιρλανδία: ο εργολήπτης μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of Companies» ή το «Register of Friendly Societies» ή, σε διαφορετική περίπτωση, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι ο εργολήπτης δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένος, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία,
- στην Ελλάδα: το «Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων — ΜΕΕΠ» του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΥΠΟΜΕΔΙ)
- στην Ισπανία, το «Registro Oficial de Licitadores y Empresas Clasificadas del Estado»
- στη Γαλλία, το «Registre du commerce et des sociétés» και το «Répertoire des métiers»
- στην Ιταλία, το «Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato»

- στην Κύπρο, ο εργολήπτης μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό του «Council for the Registration and Audit of Civil Engineering and Building Contractors (Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων)» σύμφωνα με τον περί Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων Νόμο
- στη Λεττονία, το «Uznêmu registre» («μητρώο επιχειρήσεων»)
- στη Λιθουανία, το «Juridiniu asmenu registras»
- στο Λουξεμβούργο, το «Registre aux firmes», και το «Rôle de la chambre des métiers»
- στην Ουγγαρία, το «Cégnyilvântartás», το «egyéni vállalkozók jegyzői nyilvântartása»
- στη Μάλτα, ο εργολήπτης παρέχει το σχετικό «numru ta' registrazzjoni tat-Taxxa tal-Valur Mizjud (VAT) u n-numru tal-licenzja ta' kummerc», ή, εφόσον πρόκειται για εταιρική σχέση ή εταιρεία, το σχετικό αριθμό καταχώρισης που έχει εκδοθεί από τη μαλτέζικη αρχή για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
- στις Κάτω Χώρες, το «Handelsregister»
- στην Αυστρία, το «Firmenbuch», το «Gewerberegister» και τα «Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern»
- στην Πολωνία, το «Krajowy Rejestr Sadowy» εθνική γραμματεία)
- στην Πορτογαλία, το «Instituto da Construção e do Imobiliário» (INCI)
- στη Ρουμανία, το «Registrul Comertului»
- στη Σλοβενία, το «Sodni register» και το «obrtni register»
- στη Σλοβακία, το «Obchodny register»
- στη Φινλανδία, το «Kaupparekisteri»/«Handelsregistret»
- στη Σουηδία, το «aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren»
- στο Ηνωμένο Βασίλειο: ο εργολήπτης μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of Companies» ή, σε διαφορετική περίπτωση, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι ο εργολήπτης δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένος, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία.

ΜΕΡΟΣ Β

Συμβάσεις προμηθειών

Τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα και οι αντίστοιχες δηλώσεις και πιστοποιητικά είναι:

- στο Βέλγιο, το «Registre du commerce»/«Handelsregister»
- στη Βουλγαρία, το «Търговски регистър»
- στην Τσεχική Δημοκρατία, το «obchodni rejstřík»
- στη Δανία, το «Erhvervs- og Selskabsstyrelsen»
- στη Γερμανία, το «Handelsregister» και το «Handwerksrolle»
- στην Εσθονία, το «Registrite ja Infosüsteemide Keskus»
- στην Ελλάδα, το «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο» και το «Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού», μέχρι την αντικατάστασή του από το «Ενιαίο Μητρώο Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα»
- στην Ισπανία, το «Registro Mercantil» ή, στην περίπτωση μη καταχωρημένων σε μητρώο προσώπων, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το εν λόγω πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το επάγγελμα αυτό
- στη Γαλλία, το «Registre du commerce et des sociétés» και το «Répertoire des métiers»
- στην Ιρλανδία, ο προμηθευτής μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of Companies» ή το «Registrar of Friendly Societies», το οποίο πιστοποιεί ότι έχει συστήσει εταιρεία ή είναι καταχωρημένος σε εμπορικό μητρώο ή, εάν τούτο δεν είναι δυνατό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο, υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία
- στην Ιταλία, το «Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato» και το «Registro delle Commissioni provinciali per l'artigianato»
- στην Κύπρο, ο προμηθευτής μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of Companies and Official Receiver» (Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη) ή, διαφορετικά, βεβαίωση στην οποία να διευκρινίζεται ότι ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένος, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία
- στη Λεττονία, το «Uzņēmumu reģistrs» («μητρώο επιχειρήσεων»)
- στη Λιθουανία, το «Juridinių asmenų registras»
- στο Λουξεμβούργο, το «Registre aux firmes», και το «Rôle de la chambre des métiers»

- στην Ουγγαρία, το «Cégnyilvântartás», το «egyéni vállalkozók jegyzői nyilvântartása»
- στη Μάλτα: ο προμηθευτής προσκομίζει το σχετικό «numru ta' registrazzjoni tat-Taxxa tal-Valur Mizjud (VAT) u n-numru tal-licenzja ta' kummerc», ή, εφόσον πρόκειται για εταιρική σχέση ή εταιρεία, το σχετικό αριθμό καταχώρισης που έχει εκδοθεί από τη μαλτέζικη αρχή για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
- στις Κάτω Χώρες, το «Handelsregister»
- στην Αυστρία, το «Firmenbuch», το «Gewerberegister» και τα «Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern»
- στην Πολωνία, το «Krajowy Rejestr Sadowy» (εθνική γραμματεία)
- στην Πορτογαλία, το «Registo nacional des Pessoas Colectivas»
- στη Ρουμανία, το «Registru Comertului»
- στη Σλοβενία, το «Sodni register» και το «obrtni register»
- στη Σλοβακία, το «Obchodny register»
- στη Φινλανδία, το «Kaupparekisteri»/«Handelsregistret»
- στη Σουηδία, το «aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren»
- στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο προμηθευτής μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of Companies», το οποίο βεβαιώνει ότι έχει συστήσει εταιρεία ή ότι είναι εγγεγραμμένος σε μητρώο ή, εάν τούτο δεν είναι δυνατό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία.

ΜΕΡΟΣ Γ

Συμβάσεις υπηρεσιών

Τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα και οι αντίστοιχες δηλώσεις και πιστοποιητικά είναι:

- στο Βέλγιο, το «Registre du commerce/Handelsregister» και τα «Ordres professionnels -/Beroepsorden»
- στη Βουλγαρία, το «Търговски регистър»
- στην Τσεχική Δημοκρατία, το «obchodni rejstřík»
- στη Δανία, το «Erhvervs- og Selskabsstyrelsen»

- στη Γερμανία, το «Handelsregister», το «Handwerksrolle», το «Vereinsregister», το «Partnerschaftsregister» και τα «MitgliedsVerzeichnisse der Berufskammern der Länder»
- στην Εσθονία, το «Registrite ja Infosüsteemide Keskus»
- στην Ιρλανδία, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό εκδοθέν από το «Registrar of companies», ή το «Registrar of Friendly Societies» ή, εάν ελλείψει αυτού, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένο, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία
- στην Ελλάδα: Μέχρι την σύσταση του Ενιαίου Μητρώου Επιχειρήσεων Αμυντικού Τομέα, σύμφωνα με την παράγραφο 11 του άρθρου 64, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προβεί σε ένορκη δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου σχετικά με την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Στις περιπτώσεις που προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία για την παροχή υπηρεσιών μελετών του παραρτήματος Ι, τα επαγγελματικά μητρώα είναι το «Μητρώο Μελετητών» και το «Μητρώο Γραφείων Μελετών»
- στην Ισπανία, το «Registro Oficial de Licitadores y Empresas Clasificadas del Estado»
- στη Γαλλία, το «Registre du commerce et des sociétés» και το «Répertoire des métiers»
- στην Ιταλία, το «Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato», το «Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato», ή το «Consiglio nazionale degli ordini professionali»
- στην Κύπρο, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of Companies and Official Receiver» (Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη) ή, διαφορετικά, βεβαίωση στην οποία να διευκρινίζεται ότι ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το εν λόγω επάγγελμα στη χώρα όπου είναι εγκατεστημένος, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία
- στη Λεττονία, το «Uznêmu register» («μητρώο επιχειρήσεων»)
- στη Λιθουανία, το «Juridiniu asmenu registras»
- στο Λουξεμβούργο, το «Registre aux firmes», και το «Rôle de la chambre des métiers»
- στην Ουγγαρία, το «Cégnyilvântartás», το «egyéni vállalkozók jegyzői nyilvântartása», ορισμένα «szakmai kamarák nyilvântartása» ή, στις περιπτώσεις ορισμένων δραστηριοτήτων, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι

επιτρέπεται στο εν λόγω πρόσωπο να ασκεί τη συγκεκριμένη εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα

— στη Μάλτα, ο πάροχος υπηρεσιών προσκομίζει το σχετικό «numru ta' registrazzjoni tat-Taxxa tal-Valur Mizjud VAT) u n-numru tallicenzja ta' kummerc» ή, εφόσον πρόκειται για εταιρική σχέση ή εταιρεία, το σχετικό αριθμό καταχώρισης που έχει εκδοθεί από τη μαλτέζικη αρχή για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες

— στις Κάτω Χώρες, το «Handelsregister»

— στην Αυστρία, το «Firmenbuch», το «Gewerberegister» και τα «Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern»

— στην Πολωνία, το «Krajowy Rejestr Sadowy» (εθνική γραμματεία)

— στην Πορτογαλία, το «Registro nacional des Pessoas Colectivas»

— στη Ρουμανία, το «Registrul Comertului»

— στη Σλοβενία, το «Sodni register» και το «obrtni register»

— στη Σλοβακία, το «Obchodny register»

— στη Φινλανδία, το «Kaupparekisteri»/«Handelsregistret»

— στη Σουηδία, το «aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren»

— στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προσκομίσει πιστοποιητικό από το «Registrar of companies» ή, εάν τούτο δεν είναι δυνατό, πιστοποιητικό που βεβαιώνει ότι το εν λόγω πρόσωπο δήλωσε ενόρκως ότι ασκεί το συγκεκριμένο επάγγελμα, σε συγκεκριμένο τόπο και υπό καθορισμένη εμπορική επωνυμία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII**Απαιτήσεις σχετικά με τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών**

Τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών πρέπει τουλάχιστον να διασφαλίζουν, με τα κατάλληλα τεχνικά μέσα και διαδικασίες, ότι:

α) οι ηλεκτρονικές υπογραφές σχετικά με τις αιτήσεις συμμετοχής και τις προσφορές είναι σύμφωνες προς τις εθνικές διατάξεις που έχουν θεσπισθεί κατ' εφαρμογή του π.δ. 150/2001 (Α 125) (οδηγία 1999/93/ΕΚ)

β) μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια η ώρα και η ημερομηνία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών

γ) μπορεί να διασφαλίζεται ευλόγως ότι κανείς δεν μπορεί να έχει πρόσβαση στις διαβιβαζόμενες δυνάμει των ως άνω απαιτήσεων πληροφορίες πριν από τις προκαθορισμένες καταληκτικές ημερομηνίες

δ) σε περίπτωση παραβίασης της εν λόγω απαγόρευσης πρόσβασης, μπορεί να διασφαλισθεί ευλόγως ότι η παραβίαση είναι σαφώς ανιχνεύσιμη

ε) μόνον τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα μπορούν να καθορίζουν ή να τροποποιούν τις ημερομηνίες αποσφράγισης των παραληφθεισών πληροφοριών

στ) η πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος των υποβληθέντων στοιχείων, κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης, είναι δυνατή μόνον με ταυτόχρονες ενέργειες των εξουσιοδοτημένων προσώπων

ζ) η πρόσβαση στις διαβιβαζόμενες πληροφορίες με ταυτόχρονες ενέργειες των εξουσιοδοτημένων προσώπων είναι δυνατή μόνον μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία

η) στις πληροφορίες που παρελήφθησαν και αποσφραγίσθηκαν κατ' εφαρμογή των εν λόγω απαιτήσεων έχουν πρόσβαση μόνον τα πρόσωπα τα εξουσιοδοτημένα να λάβουν γνώση.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 14 Ιουνίου 2011

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΟΥΤΣΑΣ

ΑΝΑΠΛ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΕΓΛΙΤΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΛΟΥΚΙΑ-ΤΑΡΣΙΤΣΑ ΚΑΤΣΕΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 16 Ιουνίου 2011

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση	Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €	Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Β΄	300 €	80 €	30 €	Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Γ΄	50 €	-	-	Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-	Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Δ΄	110 €	30 €	-	Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €	Δ΄	160 €	Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Β΄	320 €	Α.Α.Π.	160 €	Δ.Δ.Σ.	225 €
Γ΄	65 €	Ε.Β.Ι.	65 €	Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €	Α.Ε.Δ.	10 €	Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.

Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: Μάρνη 8, τηλ.: 210 8220885, 210 8222924, 210 5279050.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:00

* 0 1 0 0 1 3 7 1 6 0 6 1 1 0 0 6 8 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004